

Medlemmer i Steigen kommunes kontrollutvalg

INNKALLING TIL MØTE I KONTROLLUTVALGET

Møtedato: Mandag 29. januar 2024 kl 10.00

Møtested: Møterom kommunestyresalen, Steigen rådhus

SAKSLISTE

Saksnummer	Sakstittel
01/24	Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 04. des 2023
02/24	Orientering om status for barneverntjenesten
03/24	Dialog med revisor
04/24	Risiko- og vesentlighetsvurdering – grunnlag for plan for forvaltningsrevisjon / plan for eierskapskontroll
05/24	Orienteringer
06/24	Eventuelt

Eventuelle forfall bes meldt leder eller sekretariat (41 21 20 00)

Bogøy, 22. januar 2024

Christina Falch Holmvaag (s)
Leder kontrollutvalget

Ronny Seljeseth
Sekretær for kontrollutvalget

Kopi sendes: Ordfører, kommunedirektør, Salten kommunerevisjon IKS, varamedlemmer i kontrollutvalget til orientering (varamedlemmer møter kun etter særskilt innkalling)

SAK 01/24

Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 04. des 2023

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
29.01.2024

Vedlegg:

- Protokoll fra kontrollutvalgets møte 04. desember 2023

Bakgrunn for saken:

Protokoll fra kontrollutvalgets forrige møte legges frem for godkjenning.

Forslag til vedtak:

Protokoll fra kontrollutvalgets møte 04. desember 2023 godkjennes.

Røklund, 22. januar 2024

Ronny Seljeseth
Sekretær for kontrollutvalget

PROTOKOLL – STEIGEN KONTROLLUTVALG

Møtedato: Mandag, 4. desember 2023 kl. 10.00 – 15.30

Møtested: Møterom Kommunestyresalen, Steigen rådhus, Leinesfjord

Saksnr.: 33/23–44/23

Til stede:

Christina F. Holmvaag, leder
Marit A. Stemland, nestleder
Eirik Sivertsen, medlem
Kenneth Lamøy, medlem
Werner Gerhardsen, medlem

Forfall:

Ingen

Varamedlemmer:

Ingen.

Øvrige:

Fra administrasjonen

- Fungerende kommunedirektør Andreas Sletten, sakene 34-37/23
- Økonomisjef Turid Markussen 34/23
- Kommunalleder Helse og omsorg Astrid Sletten, sakene 36-37/23
- Personalsjef Dag Robertsen, sak 36/23
- Beredskapskoordinator Gjermund Laxaa, sak 37/23

Salten kommunerevisjon IKS

- Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor Rune Borøy,
- Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor Bjørn Vegard Gamst

Salten kontrollutvalgsservice KO

- Utvalgssekretær Ronny Seljeseth

Godkjenning av innkalling og sakliste

Innkalling og sakliste til møtet ble godkjent.

Merknader:

Ingen

SAKSLISTE

Saksnummer	Sakstittel
33/23	Orientering om saker fra forrige valgperiode – Utvalgets arbeid i den kommende perioden
34/23	Orientering om status for økonomi og regnskap
35/23	Orientering om status for barneverntjenesten
36/23	3. gangs oppfølging av kommunestyrets vedtak: Forvaltningsrevisjon Ledelse/styring og sykefraværsoppfølging
37/23	Orientering om kommunens krise- og beredskapsledelse
38/23	Engasjementsbrev 2023-2027 fra revisor
39/23	Dialog med revisor
40/23	Rapport forvaltningsrevisjon: Varsling
41/23	Virksomhetsplan 2024
42/23	Møteplan 2024
43/23	Orienteringer
44/23	Eventuelt

33/23 Orientering om saker fra forrige valgperiode – Utvalgets arbeid i den kommende perioden

Forslag til vedtak:

Saken legges frem til orientering og drøfting.

Omforent forslag til vedtak:

Saken tas til orientering.

Votering:

Omforent forslag enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Saken tas til orientering.

34/23 Orientering om status for økonomi og regnskap

Fungerende Kommunedirektør Andreas Sletten og økonomisjef Turid Markussen møtte fra administrasjonen for å gi en orientering og svare på spørsmål.

Forslag til vedtak:

Saken tas til orientering.

Votering:

Forslag til vedtak enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Saken tas til orientering.

35/23 Orientering om status for barneverntjenesten

Forslag til vedtak:

Saken tas til orientering.

Omforent forslag til vedtak:

Saken utsettes.

Votering:

Omforent forslag enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Saken utsettes.

36/23 3. gangs oppfølging av kommunestyrets vedtak: Forvaltningsrevisjon Ledelse/styring og sykefraværsoppfølging

Fungerende kommunedirektør Andreas Sletten, kommunalleder Astrid Sletten og personalsjef Dag Robertsen møtte i utvalget for å gi en orientering og svare på spørsmål.

Forslag til vedtak:

1. Kontrollutvalget har i samsvar med Forskrift om kontrollutvalg § 5 gjennomført en oppfølging av kommunestyrets vedtak i sak 07/21 Ledelse/styring og sykefraværsoppfølging.
2. Administrasjonen har i tre møter redegjort skriftlig og muntlig for oppfølgingen av saken. Kontrollutvalget registrerer at det er satt i gang systematiske tiltak for å imøtekomme punktene i forvaltningsrevisjonsrapporten og at kommunestyrets vedtak i det vesentligste er fulgt opp.
3. Kontrollutvalgets vedtak oversendes kommunestyret til orientering.

Omforent forslag til vedtak:

1. Kontrollutvalget har i samsvar med Forskrift om kontrollutvalg § 5 gjennomført en oppfølging av kommunestyrets vedtak i sak 07/21 Ledelse/styring og sykefraværsoppfølging.
2. Administrasjonen har i tre møter redegjort skriftlig og muntlig for oppfølgingen av saken. Kontrollutvalget registrerer at det er satt i gang tiltak for å imøtekomme punktene i forvaltningsrevisjonsrapporten og at kommunestyrets vedtak i det vesentligste er fulgt opp. Kontrollutvalget anser derfor ikke ytterligere kontroll og rapportering av forvaltningsrevisjonsrapporten ovenfor kommunestyret som nødvendig. Kontrollutvalget vil likevel innen sommeren etterspørre flere orienteringer med særlig fokus på hvilken måte det er etablert rutiner for behandling og analyse av avviksrapporter i hele kommunen.
3. Kontrollutvalgets vedtak oversendes kommunestyret til orientering.

Votering:

Omforent forslag enstemmig vedtatt.

Vedtak:

1. Kontrollutvalget har i samsvar med Forskrift om kontrollutvalg § 5 gjennomført en oppfølging av kommunestyrets vedtak i sak 07/21 Ledelse/styring og sykefraværsoppfølging.
2. Administrasjonen har i tre møter redegjort skriftlig og muntlig for oppfølgingen av saken. Kontrollutvalget registrerer at det er satt i gang tiltak for å imøtekomme punktene i forvaltningsrevisjonsrapporten og at kommunestyrets vedtak i det vesentligste er fulgt opp. Kontrollutvalget anser derfor ikke ytterligere kontroll og rapportering av forvaltningsrevisjonsrapporten ovenfor kommunestyret som nødvendig. Kontrollutvalget vil likevel innen sommeren etterspørre flere orienteringer med særlig fokus på hvilken måte det er etablert rutiner for behandling og analyse av avviksrapporter i hele kommunen.
3. Kontrollutvalgets vedtak oversendes kommunestyret til orientering.

37/23 Orientering om kommunens krise- og beredskapsledelse

Fungerende kommunedirektør Andreas Sletten, kommunalleder Astrid Sletten og beredskapskoordinator Gjermund Laxaa ga en orientering og svarte på spørsmål. Notat «Orientering til Kontrollutvalget vedr beredskapsplan for psykososialt kriseteam» ble distribuert utvalgsmedlemmene under møtet.

Forslag til vedtak:

Saken legges frem uten forslag til vedtak

Omforent forslag til vedtak:

Orienteringen tas til etterretning.

Votering:

Omforent forslag enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Orienteringen tas til etterretning.

38/23 Engasjementsbrev 2023-2027 fra revisor

Forslag til vedtak:

1. Steigen kontrollutvalg tar engasjementsbrev av 5.10.2023 for revisjon av Steigen kommune til etterretning.
2. Ved endringer i kommunen eller hos revisor, som tilsier at det er behov for nytt engasjementsbrev, sendes nytt brev i løpet av valgperioden.

3. Kontrollutvalget tar til orientering at det arbeides med avtale mellom kontrollutvalg og revisjon, bl.a med avklaring av omfang av og frister for leveranse. Utvalget kommer tilbake til behandling av avtalen i senere møte.
4. Kontrollutvalget viser til engasjementsbrevets formulering om at «De økonomiske forhold mellom revisjonen og kontrollutvalget som oppdragsgiver er behandlet i en egen avtale». Brev fra revisor datert 21.11.2023 viser til at kostnadene for den enkelte kommune etter avtale skal baseres på samme nivå som i 2003, men med justering ved bruk av en kommunal deflator. Utvalget ber Salten kommunerevisjon IKS redegjøre skriftlig om hvilket omfang av leveranse av revisjonstjenester (regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon) til Steigen kommune som lå til grunn i 2003, sammenlignet med 2023.

Votering:

Forslag til vedtak enstemmig vedtatt.

Vedtak:

1. Steigen kontrollutvalg tar engasjementsbrev av 5.10.2023 for revisjon av Steigen kommune til etterretning.
2. Ved endringer i kommunen eller hos revisor, som tilsier at det er behov for nytt engasjementsbrev, sendes nytt brev i løpet av valgperioden.
3. Kontrollutvalget tar til orientering at det arbeides med avtale mellom kontrollutvalg og revisjon, bl.a med avklaring av omfang av og frister for leveranse. Utvalget kommer tilbake til behandling av avtalen i senere møte.
4. Kontrollutvalget viser til engasjementsbrevets formulering om at «De økonomiske forhold mellom revisjonen og kontrollutvalget som oppdragsgiver er behandlet i en egen avtale». Brev fra revisor datert 21.11.2023 viser til at kostnadene for den enkelte kommune etter avtale skal baseres på samme nivå som i 2003, men med justering ved bruk av en kommunal deflator. Utvalget ber Salten kommunerevisjon IKS redegjøre skriftlig om hvilket omfang av leveranse av revisjonstjenester (regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon) til Steigen kommune som lå til grunn i 2003, sammenlignet med 2023.

39/23 Dialog med revisor

Forslag til vedtak:

Kontrollutvalget i Steigen kommune tar dialog med revisor til orientering.

Omforent forslag til vedtak:

Kontrollutvalget i Steigen kommune tar dialog med revisor og årets revisjonsstrategi til orientering. Kontrollutvalget registrerer at revisor har valgt kontraktsoppfølging ved innkjøp av helsetjenester som tema for årets etterlevelseskontroll.

Votering:

Omforent forslag enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kontrollutvalget i Steigen kommune tar dialog med revisor og årets revisjonsstrategi til orientering. Kontrollutvalget registrerer at revisor har valgt kontraktsoppfølging ved innkjøp av helsetjenester som tema for årets etterlevelseskontroll.

40/23 Rapport forvaltningsrevisjon: Varsling

Forslag til vedtak (innstilling til kommunestyret):

1. Forvaltningsrevisjonsrapporten Varsling er forelagt kommunestyret og tas til etterretning.
2. Kommunestyret ber kommunedirektøren merke seg rapportens anbefalinger og sikre at Steigen kommune:
 - i samarbeid med de ansatte og tillitsvalgte reviderer sin skriftlige rutine for intern varsling.
 - utvikler sin varslingsrutine slik at den blir en god saksbehandlingsrutine for varslingssakerne.
 - får på plass en helhetlig fordeling av ansvar og roller i sin varslingsrutine
 - får på plass en rutine for vurdering av habilitet i sin varslingsrutine.
 - får på plass retningslinjer for varsling på kommunedirektøren i sin varslingsrutine.
 - får på plass tiltak som sikrer en systematisk vurdering av klager, avvik og kritikk mot kommunen for å avdekke mulige varslingssaker.
 - iverksetter tiltak for å sikre at varslingssaker blir tilstrekkelig undersøkt innen rimelig tid.
 - får på plass en rutine for oppfølging og kontroll av administrasjonens behandling av varslingssaker.
 - får på plass tiltak for å påse at varsler har et fullt forsvarlig arbeidsmiljø, og som sikrer overholdelse av forbudet mot gjengjeldelse.
 - sørger for at varsling tas opp som tema på arbeidsplassen rutinemessig og jevnlig.
3. Kommunestyret ber kontrollutvalget påse at kommunestyrets vedtak om forvaltningsrevisjon følges opp. Kontrollutvalget anmodes om at oppfølging av rapporten gjøres innen juli 2024.

Omforent forslag til vedtak:

1. Forvaltningsrevisjonsrapporten Varsling er forelagt kommunestyret og tas til etterretning.
2. Kommunestyret understreker at rapporten viser at Helse og omsorg i liten grad følger opp sine varslingssaker i henhold til gjeldende lover og retningslinjer. Kommunestyret ser alvorlig på saken og krever at kommunedirektøren setter i gang tiltak for å sikre at Steigen kommune:
 - i samarbeid med de ansatte og tillitsvalgte reviderer sin skriftlige rutine for intern varsling.
 - utvikler sin varslingsrutine slik at den blir en god saksbehandlingsrutine for varslingssakerne.
 - får på plass en helhetlig fordeling av ansvar og roller i sin varslingsrutine
 - får på plass en rutine for vurdering av habilitet i sin varslingsrutine.

- får på plass retningslinjer for varsling på kommunedirektøren i sin varslingsrutine.
 - får på plass tiltak som sikrer en systematisk vurdering av klager, avvik og kritikk mot kommunen for å avdekke mulige varslingsaker.
 - iverksetter tiltak for å sikre at varslingsaker blir tilstrekkelig undersøkt innen rimelig tid.
 - får på plass en rutine for oppfølging og kontroll av administrasjonens behandling av varslingsaker.
 - får på plass tiltak for å påse at varsler har et fullt forsvarlig arbeidsmiljø, og som sikrer overholdelse av forbudet mot gjengjeldelse.
 - sørger for at varsling tas opp som tema på arbeidsplassen rutinemessig og jevnlig.
3. Kommunestyret ber kontrollutvalget påse at kommunestyrets vedtak om forvaltningsrevisjon følges opp. Kontrollutvalget anmodes om at oppfølging av rapporten gjøres innen mai 2024.

Votering:

Omforent forslag enstemmig vedtatt.

Vedtak (innstilling til kommunestyret):

1. Forvaltningsrevisjonsrapporten Varsling er forelagt kommunestyret og tas til etterretning.
2. Kommunestyret understreker at rapporten viser at Helse og omsorg i liten grad følger opp sine varslingsaker i henhold til gjeldende lover og retningslinjer. Kommunestyret ser alvorlig på saken og krever at kommunedirektøren setter i gang tiltak for å sikre at Steigen kommune:
 - i samarbeid med de ansatte og tillitsvalgte reviderer sin skriftlige rutine for intern varsling.
 - utvikler sin varslingsrutine slik at den blir en god saksbehandlingsrutine for varslingssakene.
 - får på plass en helhetlig fordeling av ansvar og roller i sin varslingsrutine
 - får på plass en rutine for vurdering av habilitet i sin varslingsrutine.
 - får på plass retningslinjer for varsling på kommunedirektøren i sin varslingsrutine.
 - får på plass tiltak som sikrer en systematisk vurdering av klager, avvik og kritikk mot kommunen for å avdekke mulige varslingsaker.
 - iverksetter tiltak for å sikre at varslingsaker blir tilstrekkelig undersøkt innen rimelig tid.
 - får på plass en rutine for oppfølging og kontroll av administrasjonens behandling av varslingsaker.
 - får på plass tiltak for å påse at varsler har et fullt forsvarlig arbeidsmiljø, og som sikrer overholdelse av forbudet mot gjengjeldelse.
 - sørger for at varsling tas opp som tema på arbeidsplassen rutinemessig og jevnlig.
3. Kommunestyret ber kontrollutvalget påse at kommunestyrets vedtak om forvaltningsrevisjon følges opp. Kontrollutvalget anmodes om at oppfølging av rapporten gjøres innen mai 2024.

41/23 Virksomhetsplan 2024

Forslag til vedtak:

Kontrollutvalgets virksomhetsplan for 2024 vedtas som forelagt. Planen oversendes kommunestyret til informasjon.

Votering:

Forslag til vedtak enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kontrollutvalgets virksomhetsplan for 2024 vedtas som forelagt. Planen oversendes kommunestyret til informasjon.

42/23 Møteplan 2024

Forslag til vedtak:

Kontrollutvalget avholder møte følgende datoer i 2024:

- mandag 29. januar
- mandag 15. april
- tirsdag 28. mai
- tirsdag 03. september
- tirsdag 05. november

Ytterligere møter avholdes ved behov.

Votering:

Forslag til vedtak enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kontrollutvalget avholder møte følgende datoer i 2024:

- mandag 29. januar
- mandag 15. april
- tirsdag 28. mai
- tirsdag 03. september
- tirsdag 05. november

Ytterligere møter avholdes ved behov.

43/23 Orienteringer

Sekretariatet orienterte om dokumenter vedlagt innkallingen.

Ved fremleggelse av vedlegg k) tok representant Kenneth Lamøy opp spørsmål om egen habilitet, ut fra at det er en familiemessig tilknytning til den som har sendt inn henvendelsen. Kenneth Lamøy fratradte ved behandling av spørsmålet om habilitet. Kontrollutvalget ved de fire gjenværende representanter fant Kenneth Lamøy enstemmig inhabil til å inneha tale- og forslagsrett.

Med bakgrunn i henvendelsens innhold i vedlegg k) tok utvalgets leder opp spørsmål om lukking av møte med bakgrunn i at henvendelsen gjelder tjenstemessige forhold for enkeltpersoner. Utvalget besluttet følgende:

Vedtak:

Med hjemmel i kommunelovens § 11-5, annet ledd, vedtok kontrollutvalget å behandle deler av sak 43/23 for lukkede dører. Begrunnelsen er at henvendelsen angår tjenstemessige forhold for enkeltpersoner.

Møtet ble åpnet etter denne orienteringen.

44/23 Eventuelt

Det fremkom ikke ytterligere saker til behandling.

Leinesfjord, den 4. desember 2023

Ronny Seljeseth
Referent.

Utskrift sendes:

Kontrollutvalgets medlemmer, varamedlemmer,
Steigen kommune v/ ordfører og kommunedirektør, Salten kommunerevisjon IKS

SAK 02/24**Orientering om status for barneverntjenesten****Saksgang:**Kontrollutvalget
Kontrollutvalget**Møtedato:**04.12.2023
29.01.2024**Vedlegg:**

- Statsforvalteren i Nordland, 14.12.2023. Rapport fra tilsyn - barnevernets oppfølging av fosterhjem - Barneverntjenesten for Bodø, Gildeskål, Hamarøy, Rødøy, Røst, Steigen og Værøy 2023

Bakgrunn for saken:

Saken er utsatt fra møtet 04.12.2023.

Kontrollutvalget har i sin virksomhetsplan planlagt en årlig redegjørelse om status for kommunens barnevern. Til møtet et derfor administrasjonen bedt om å gi en oppdatert redegjørelse om tilstanden for tjenesten, tilsvarende det som årlig plikter å bli forelagt kommunestyret etter barnevernloven § 15-3.

I tillegg til en generell orientering er det bedt om at kommunedirektøren også redegjør for hvordan Steigen kommune som samarbeidskommune følger opp tilsyn ovenfor Bodø kommune som vertskommune. Bakgrunnen for dette er at Statsforvalteren i Nordland den 14.12.2023 har publisert en rapport om barnevernets oppfølging av fosterhjem. Tilsynet er rettet mot vertskommunen, men samarbeidskommunene blir orientert. Den vedlagte rapporten konkluderer med *«mangler i barneverntjenestens arbeid med oppfølging av barn i fosterhjem. Barneverntjenesten besøker ikke fosterhjemmene så ofte som nødvendig, med den følge at fosterbarn under omsorg ikke sikres nødvendig oppfølging og hjelp, også i kritiske faser. Det foreligger også mangler knyttet til barneverntjenestens dokumentasjon. Dette medfører at vesentlig informasjon og vurderinger ikke er tilgjengelig på barnets mappe.»* Statsforvalteren skriver videre at *«internkontrollen er mangelfull. Barneverntjenesten har ikke sikre tall for hvor mange fosterbarn de har ansvaret for, eller hvor mange fosterbarn som ikke har fått lovpålagt oppfølging. Dette gir et problematisk utgangspunkt for styring og ledelse.»* Til sist konkluderes det med at internkontrollen ikke *«har et omfang og innhold som er tilstrekkelig tilpasset en stor interkommunal barnevernstjeneste, herunder tjenestens særegne organisering og risikoer forbundet med denne.»*

Kommunedirektøren, eller den kommunedirektøren bemyndiger, er bedt til møtet kl 10.15 for å gi sin orientering og svare på eventuelle spørsmål fra utvalgsmedlemmene. Ettersom tjenesten løses av Bodø kommune i et vertskommunesamarbeid, kan deler av orienteringen skje av vertskommunen. Det er derfor åpnet for at orienteringen kan skje digitalt via Teams-oppkobling.

Forslag til vedtak:

Saken tas til orientering.

Røklund, 22. januar 2024

Ronny Seljeseth
Sekretær for kontrollutvalget

Helsetilsynet / Tilsyn / Tilsynsrapporter / Nordland / 2023

TILSYNSRAPPORT

Rapport fra tilsyn – barnevernets oppfølging av fosterhjem – Barneverntjenesten for Bodø, Gildeskål, Hamarøy, Rødøy, Røst, Steigen og Værøy 2023

Tidsrom for tilsynsbesøket:

12.-13.09.23 og 15.09.23

Statsforvalteren i Nordland

14.12.2023

Innholdsfortegnelse

1. Tilsynets tema og omfang
2. Aktuelt lovgrunnlag for tilsynet
3. Beskrivelse av faktagrunnlaget
4. Vurdering av faktagrunnlaget opp mot aktuelt lovgrunnlag
5. Statsforvalterens konklusjon
6. Oppfølging av påpekte lovbrudd

Vedlegg: Gjennomføring av tilsynet

Alle tilsynsrapportar frå dette landsomfattanede tilsynet

Statsforvalteren har gjennomført tilsyn med Bodø kommune som vertskommune for den interkommunale barneverntjenesten for Bodø Gildeskål, Hamarøy, Rødøy, Røst, Steigen og Værøy kommune. I den forbindelse besøkte vi barneverntjenesten den 12.-13.09.23 og den 15.09.23. Vi

undersøkte om kommunen sørger for at oppfølging av barn i fosterhjem blir utført i samsvar med aktuelle lovkrav slik at barna får trygge og gode tjenester.

Tilsynet ble gjennomført som del av et landsomfattende tilsyn initiert av Statens helsetilsyn.

Statsforvalterens konklusjon:

Statsforvalteren har avdekket mangler i barneverntjenestens arbeid med oppfølging av barn i fosterhjem. Barneverntjenesten besøker ikke fosterhjemmene så ofte som nødvendig, med den følge at fosterbarn under omsorg ikke sikres nødvendig oppfølging og hjelp, også i kritiske faser. Det foreligger også mangler knyttet til barneverntjenestens dokumentasjon. Dette medfører at vesentlig informasjon og vurderinger ikke er tilgjengelig på barnets mappe.

Videre finner vi at internkontrollen er mangelfull. Barneverntjenesten har ikke sikre tall for hvor mange fosterbarn de har ansvaret for, eller hvor mange fosterbarn som ikke har fått lovpålagt oppfølging. Dette gir et problematisk utgangspunkt for styring og ledelse.

Vi ser heller ikke at internkontrollen har et omfang og innhold som er tilstrekkelig tilpasset en stor interkommunal barnevernstjeneste, herunder tjenestens særegne organisering og risikoen forbundet med denne.

Dette er brudd på barnevernsloven § 8-3 og § 1-7 og kommuneloven § 25-1 om internkontroll.

Utkast til rapport ble sendt ut den 24.11.2023 der kommunen fikk frist til 08.12.23 for å gi tilbakemeldinger om faktagrunnlaget. Vi mottok slike tilbakemeldinger innen fristen, og disse er innarbeidet i endelig rapport. For oppfølging av lovbrudd viser vi til kapittel 6 i rapporten.

Vi har satt frist for utarbeidelse av plan for retting til utgangen av januar 2024. Rapporten sendes til helsetilsynet og vil bli publisert på deres nettsider.

1. Tilsynets tema og omfang

I dette kapittelet beskriver vi hva som ble undersøkt i tilsynet.

Statsforvalteren har undersøkt og vurdert om kommunen sikrer at barneverntjenestens arbeid med oppfølging av barn i fosterhjem er forsvarlig. Tilsynet med forsvarlig oppfølging av barn i fosterhjem innebærer en undersøkelse og vurdering av om:

- Barneverntjenesten tilrettelegger for og gir barnet mulighet til å medvirke i oppfølgingen, og medvirkningen er dokumentert
- Barneverntjenesten planlegger oppfølgingen av barnet
- Barneverntjenesten tilegner seg tilstrekkelig informasjon om barnets utvikling, omsorgssituasjon og behov for endringer eller ytterligere tiltak
- Barneverntjenestens oppfølging av fosterhjemmet er helhetlig og tilpasset den enkelte fosterfamilie
- Barneverntjenesten besøker fosterhjemmet så ofte som nødvendig for å gi barnet forsvarlig oppfølging

- Barneverntjenesten gjør en forsvarlig vurdering av barnets utvikling og omsorgssituasjon og konkluderer på om det er behov for endringer eller ytterligere tiltak
- Barneverntjenesten iverksetter nødvendige beslutninger om behov for endringer eller ytterligere tiltak
- Kommunen sikrer systematisk og tilpasset internkontroll i oppfølgingsarbeidet

Statsforvalterens tilsyn er gjennomført som systemrevisjon. Det innebærer at statsforvalteren har ført tilsyn med om kommunen utfører, styrer og leder arbeidet slik at de oppfyller aktuelle lov- og forskriftskrav. Statsforvalteren skal ikke overprøve enkeltsaker, men se på om tjenesten systematisk følger opp barn i fosterhjem i tråd med regelverket.

Kravene i tilsynet er utformet som overordnede krav knyttet til arbeidsprosesser i barneverntjenesten og gjenspeiler det viktigste som må skje hos tjenesten for at oppfølgingen av barnet skal bli av god og forsvarlig kvalitet.

Det er omsorgskommunens (jf. barnevernsloven § 9-6 første ledd og forskrift om fosterhjem § 1 annet ledd) ansvar for oppfølging og kontroll av hvert enkelt barns situasjon i fosterhjem som har vært gjenstand for dette tilsynet. Tilsynet har omfattet barneverntjenestens oppfølging av barn som bor i kommunale fosterhjem der det er snakk om omsorgsovertakelse og plasseringen har skjedd ved tvang jf. barnevernsloven § 5-1. Med dette forstås hjem i barnets familie eller nære nettverk eller et fosterhjem som er rekruttert på generelt grunnlag. Barneverntjenestens ansvar for å følge opp biologiske foreldre har ikke vært en del av dette tilsynet.

Barn og fosterforeldres meninger om og erfaringer med barneverntjenestens arbeid med oppfølging, er viktig informasjon for å vurdere både kvaliteten på tjenestene og kommunens praksis når det gjelder brukermedvirkning. Et utvalg fosterforeldre og barn som bor eller nylig har bodd i fosterhjem har derfor blitt intervjuet i dette tilsynet.

Våre undersøkelser i dette tilsynet

Tilsynet er i utgangspunktet rettet mot hele den interkommunale barneverntjenesten for Bodø m/flere, med vertskommunen som ansvarlig virksomhet. Vi har imidlertid ikke hatt kapasitet til å lese saksmapper og intervju ansatte fra alle samarbeidskommunene, og har derfor avgrenset oss til Steigen og Hamarøy som de to største av disse. Videre har vi hensyntatt at vertskommunen Bodø er betydelig større enn samarbeidskommunene, blant annet mht. antall barn under omsorg.

Vi har gjennomgått ti av tjenestens saker med barn under omsorg som bor eller har bodd i kommunale fosterhjem etter januar 2021. Av de ti sakene er seks fra Bodø kommune, to fra Hamarøy og to fra Steigen. Utover kommunetilhørighet og sakstype, er utvalget tilfeldig.

Videre har vi intervjuet fire fosterbarn og seks fosterforeldre fra de samme kommunene.

Under tilsynsbesøket intervjuet vi i alt fire saksbehandlere på omsorgsseksjonen avdeling Bodø, fagleder for omsorgsseksjonen, faglederne for avdeling Hamarøy og avdeling Steigen, samt barnevernleder. Vi har også intervjuet tjenestens overordnede ledere; avdelingsdirektøren for oppvekst og kultur og kommunedirektøren i Bodø kommune.

I tillegg til dette har vi gjennomgått Bodø kommunens svar i egenrapporteringsskjemaet og tilsendte styringsdokumenter og maler.

2. Aktuelt lovgrunnlag for tilsynet

Statsforvalteren er gitt myndighet til å føre tilsyn med kommunal barneverntjeneste, etter barnevernsloven § 17-3 første ledd. Et tilsyn er en kontroll av om virksomheten er i samsvar med lov- og forskriftsbestemmelser. Nedenfor gis det en beskrivelse av lovkrav som ble lagt til grunn i tilsynet.

Overordnede rettslige prinsipper

Det sentrale lovgrunnlaget for tilsynet med kommunenes barneverntjenester i 2023 er Lov om barnevern (barnevernsloven) av 18. juni 2021 med tilhørende forskrifter.

Sammen med Norges menneskerettslige forpliktelser oppstiller barnevernsloven noen helt grunnleggende prinsipper som er førende for barnevernsområdet generelt og derfor også for barnevernstjenestens arbeid med oppfølging av barn i fosterhjem. Også forvaltningsloven (fvl.) inneholder regler som blir førende for dette tilsynet på et grunnleggende og overordnet nivå.

- *Barns rett til omsorg og beskyttelse* kan utledes av både Grunnloven (Grl.) 104 og FNs barnekonvensjon (Barnekonvensjonen) artikkel 3 og 19. Barns behov for omsorg og beskyttelse er også understreket av Den europeiske menneskerettsdomstol i mange saker, og er anerkjent som et legitimt inngrepsformål ved inngrep i retten til familieliv etter den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) artikkel 8. Hvis myndighetene overtar omsorgen for et barn, påligger det dem likevel en positiv plikt til å sette inn tiltak for å tilrettelegge for gjenforening mellom barn og foreldre så snart det med rimelighet lar seg gjøre jf. Grl. § 102 og EMK art. 8 nr. 2. I barnevernsloven har barns rett til omsorg og rett til familieliv fått en felles bestemmelse i § 1-5.
- *Prinsippet om barnets beste* er barnevernområdets mest sentrale hensyn. Prinsippet fremgår av Barnekonvensjonen artikkel 3, Grunnloven 104 og barnevernsloven § 1-3, og sier at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved alle handlinger og avgjørelser som berører barn. Barnevernsloven § 1-3 presiserer også at barnevernets tiltak skal være til barnets beste og at hva som er til barnets beste må avgjøres etter en konkret vurdering. Det går også tydelig frem av bestemmelsen at barnets mening er et sentralt moment i vurderingen av barnets beste. Prinsippet om barnets beste utgjør en selvstendig rettighet for hvert barn, men det skal også vektlegges når andre lovbestemmelser skal fortolkes og virke som en retningslinje for saksbehandlingen i saker som berører barn.
- *Barnets rett til medvirkning* er et særlig viktig krav som har vært undersøkt i dette Barnets rett til å bli hørt følger av både Grunnloven § 104 og FNs Barnekonvensjon art. 12. I barnevernsloven er prinsippet nedfelt i § 1-4 om retten til medvirkning. Bestemmelsen gir barnet en ubetinget og selvstendig rett til å medvirke, men ingen plikt. Retten gjelder i hele beslutningsprosessen og i alle forhold som berører barnet, ikke bare når det skal tas rettslige eller administrative avgjørelser. Barnets synspunkter skal i samsvar med barnets alder og modenhet, alltid tas med i vurderinger og bidra til at avgjørelser som fattes er til bar-

nets beste. Forskrift om barns medvirkning i barnevernet gjelder for alle deler av barnevernets arbeid og utdyper hvordan barnevernstjenesten skal sikre barnets medvirkning.

- *Forsvarlighetskravet* i barnevernsloven § 1-7 innebærer at tjenestene må holde tilfredsstillende kvalitet, ytes i tide og i et tilstrekkelig omfang. Barnevernslovens regel om forsvarlighet har et helhetlig innholdet i kravet må tolkes i sammenheng med de øvrige bestemmelsene i barnevernsloven, der særlig barnevernslovens formålsbestemmelse, prinsippet om barnets beste og barnets rett til å medvirke er viktige tolkningsfaktorer.
- *Dokumentasjon*. Barnevernstjenesten har plikt til å føre journal for det enkelte barn barnevernsloven § 12-4. Journalen skal inneholde alle vesentlige faktiske opplysninger og barnevernsfaglige vurderinger som barnevernet bygger sin saksbehandling på og som kan ha betydning for de beslutninger og vedtak som treffes. Barnevernstjenesten har en generell plikt til å dokumentere barnets medvirkning i saksbehandlingen jf. forskrift om barns medvirkning i barnevernet. Forvaltningsloven gjelder for barnevernets saksbehandling med de særregler som er fastsatt i barnevernsloven, jf. barnevernsloven § 12-1. Dette innebærer at sentrale forvaltningsrettslige krav som for eksempel begrunnelse av vedtak (jf. fvl. § 25) gjelder for saksbehandlingen. I barnevernsloven § 12-5 er det også inntatt et særskilt krav til begrunnelse av barnevernets vedtak.

Barnevernstjenestens plikt til å følge opp barn i fosterhjem

Barnevernstjenestens plikt til å følge opp barn og foreldre etter vedtak om omsorgsovertakelse er regulert i barnevernsloven § 8-3. Barnevernstjenesten skal etter § 8-3 følge opp barnet etter at vedtak om omsorgsovertakelse er iverksatt. Barnevernstjenesten skal følge med på hvordan barnet utvikler seg, og om det får forsvarlig omsorg. Barnevernstjenesten må derfor sørge for å ha tilstrekkelig kunnskap om hvordan barnet har det under plasseringen, gjennom blant annet samtaler med barnet og fosterhjemmet hvor barnet bor. Barnevernstjenesten må ha tett kontakt med fosterhjemmet for å kunne følge opp barnet. For å ivareta barnets behov under plasseringen, må også barnevernstjenesten samarbeide med andre instanser og aktører som for eksempel skole og helsemyndigheter.

En del av ansvaret innebærer også arbeidet med gjenforening, samt å legge til rette for samvær med søsken og andre nærstående der hensyn til barnet ikke taler mot det.

Barnevernstjenesten skal i oppfølgingen på en systematisk og regelmessig måte vurdere tiltaket og barnets behov. Det handler om å *planlegge* oppfølgingen, *innhente informasjon* og *følge opp fosterhjemmet*, *vurdere*, *konkludere* og *iverksette beslutninger* slik at barnet får den omsorgen og hjelpen det har behov for. Gjennomgående skal barnet medvirke og arbeidsprosessene understøttes av en systematisk internkontroll.

Forskrift om fosterhjem § 7 gir en nærmere utdyping av hva som ligger i barnevernstjenestens plikt til kontroll og oppfølging av det enkelte barns situasjon i fosterhjemmet.

Barnevernstjenestens oppfølging av fosterhjemmet skal være helhetlig og tilpasset den enkelte fosterfamilie jf. Forskrift om fosterhjem § 7 annet ledd. Oppfølgingsansvaret inkluderer nødvendig råd, veiledning og støtte til fosterforeldrene og gjelder så lenge barnet er i fosterhjemmet.

Fosterforeldrenes egne biologiske barn er også en del av fosterfamilien og må inkluderes i barnevernstjenestens oppfølging av hvilke behov fosterhjemmet har.

Barnevernstjenesten skal besøke fosterhjemmet så ofte som nødvendig, men minst fire ganger i året jf. fosterhjemsforskriften § 7 tredje ledd. For barn som har vært plassert i fosterhjemmet i mer enn to år, kan barnevernstjenesten vedta at antall besøk skal reduseres til minimum to ganger i året.

Den delen av fosterhjemsarbeidet som handler om veiledning, oppfølging og kontroll av det enkelte barns situasjon i fosterhjemmet, er kanskje den delen av fosterhjemsarbeidet som er aller viktigst for å få fosterhjems plasseringen til å fungere etter sitt formål. Ansvaret for kontroll av barnets situasjon i fosterhjemmet innebærer et ansvar for å foreta en jevnlig kontroll med at barnet får den omsorg det trenger og at fosterhjems plasseringen for øvrig fungerer etter sitt formål. Det vil hele tiden være barnevernstjenesten som har ansvaret for å vurdere hva som er nødvendig og forsvarlig oppfølging av det enkelte barn, om vilkårene for omsorgsovertakelse fortsatt er til stede og om det konkrete fosterhjemmet er et egnet tiltak for barnet. Barnevernstjenesten vil også ha et ansvar for å foreta endringer i barnets omsorgssituasjon som viser seg å være nødvendige.

Barn som er under barnevernets omsorg, vil ofte ha særlige behov som må imøtekommes gjennom systematisk innsats. Å utarbeide planer er en skriftliggjøring av en systematisk arbeidsform.

Barnevernstjenesten har ansvar for å utarbeide ulike planer som for eksempel plan for barnets omsorgssituasjon og oppfølgingen av barnet og foreldrene (barnevernsloven 8-3 fjerde ledd) fosterhjemsavtale (Forskrift om fosterhjem § 6), samværsavtaler/samværsplaner (barnevernsloven §§ 7-2 og 7-3) og individuell plan for barn som har behov for langvarige og koordinerte tiltak eller tjenester (barnevernsloven § 15-9).

Ved all oppfølging og utarbeidelse av planverk er det viktig at barnevernstjenesten involverer og samarbeider både med barn og foreldre, jf. barnevernsloven § 1-4 og § 1-9 på en systematisk måte.

Internkontroll

Det er nær sammenheng mellom styring av tjenesten og at tjenestene er forsvarlige.

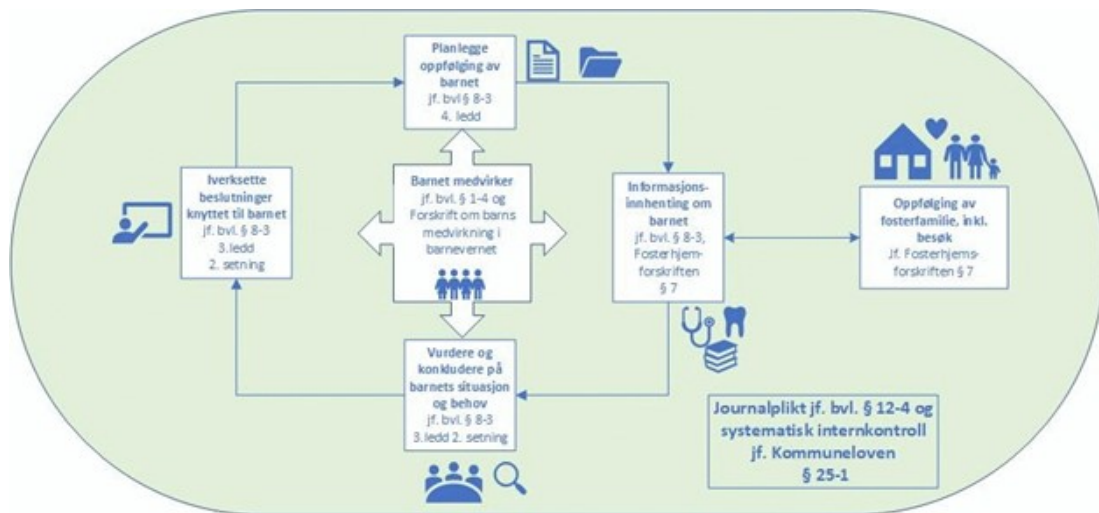
Kommuneloven § 25-1 jf. barnevernsloven § 15-2 fjerde ledd regulerer de krav som stilles til kommunene når det gjelder internkontroll. Internkontrollen skal være systematisk, og den må ha et omfang og innhold som er tilpasset barnevernstjenestens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold. Det er kommunedirektøren i kommunen som er ansvarlig for internkontrollen.

Bestemmelsens tredje ledd bokstav a til e stiller videre krav til innholdet i internkontrollen. Kommunen skal skaffe seg oversikt over, og følge med på, områder hvor det er fare for svikt i tjenestene eller at tjenestene ikke følger lov- og forskriftskravene. Hvilke styringsaktiviteter som er nødvendige for å få oversikt vil variere avhengig av blant annet organisering og størrelse på tjenestene.

God internkontroll kan bidra til at oppfølgingen av barn og fosterhjem foregår på en forsvarlig og kvalitativt god måte. Noen sentrale forutsetninger er imidlertid at den er *risikobasert*, tilstrekkelig *formalisert* og innbefatter ulike *kontroll- og forbedringstiltak*.

På barnevernsområdet må kravene til internkontroll ses i sammenheng med såkalte pliktbestemmelser i barnevernsloven som har betydning for hvordan tjenesten skal sikre forsvarlige tjenester. I henhold til barnevernsloven § 15-2 annet ledd skal kommunen sørge for at de ansatte i barnevernstjenesten får nødvendig opplæring og veiledning. Ansvarer innebærer blant annet at ansatte må følges opp og få nødvendig støtte i arbeidet.

Figuren under gir en forenklet fremstilling av det som i realiteten er komplekse og individuelt tilpassede arbeidsprosesser i barnevernstjenestens oppfølgingsarbeid. Den illustrerer arbeidet med planlegging, innhenting av informasjon, vurdering, konkludering og iverksettning av beslutninger for å sikre at barnet får den omsorgen og hjelpen det har behov for. Oppfølgingsbesøkene i fosterhjemmet er en sentral del av dette arbeidet. Barnets medvirkning skal være gjennomgående, og arbeidsprosessene skal understøttes av en systematisk internkontroll.

På flytskjemaet ovenfor:

- Planlegge oppfølging av barnet jf. bvl. § 8-3 4. ledd
- Iverksette beslutninger knyttet til barnet jf. bvl. § 8-3 3. ledd 2. setning
- Barnet medvirker jf. bvl. § 1-4 og Forskrift om barns medvirkning i barnevernet
- Informasjonsinnhenting om barnet jf. bvl. § 8-3, Fosterhjemforskriften § 7
- Oppfølging av fosterfamilie, inkl. besøk jf. Fosterhjemforskriften § 7
- Vurdere og konkludere på barnets situasjon og behov jf. bvl. § 8-3, 3. ledd 2. setning
- Journalplikt jf. bvl. § 12-4 og systematisk internkontroll jf. Kommune-loven § 25-1

3. Beskrivelse av faktagrunnlaget

Her gjøres det rede for hvordan virksomhetens aktuelle tjenester fungerer, inkludert virksomhetens tiltak for å sørge for at kravene til kvalitet og sikkerhet for tjenestemottakerne blir overholdt.

3.1 Organisering, styring og ledelse

3.1.1 Organisering

Barneverntjenesten for Bodø, Gildeskål, Hamarøy, Rødøy, Røst, Steigen og Værøy kommune er en interkommunal tjeneste med Bodø som vertskommune. Bodø kommune er Nordlands største med et folketall på ca 55 000. De seks samarbeidskommunene er alle små distriktskommuner.

Barneverntjenesten for Bodø m.fl. er organisert under Bodø kommunes avdeling for oppvekst og kultur. Alle ansatte i barneverntjenesten er ansatt i Bodø kommune. Flertallet av de ansatte har også sitt arbeidssted i Teamgården i Bodø, mens et mindretall har sitt arbeidssted i en av samarbeidskommunene. Barneverntjenestens ledelse, rådgivende jurister, merkantile tjenester, seksjon mottak/vakt og ressursteamet er stasjonert i Bodø, men er tilgjengelige for alle samarbeidskommunene i tjenesten.

Avdeling Bodø har tre seksjoner som i utgangspunktet bare betjener Bodø kommunes barnevernssaker; barneseksjonen, ungdomsseksjonen og omsorgsseksjonen. Seksjonene ledes av hver sin fagleder. Omsorgsseksjonen ivaretar oppfølgingen av barna som Bodø kommune har omsorgen for, og dermed flertallet av tjenestens fosterbarn under omsorg.

Samarbeidskommunene Gildeskål, Hamarøy, Rødøy og Steigen kommuner har på sin side lokale avdelingskontorer med egen fagleder. Saksbehandlere og fagledere ved disse avdelingskontorene jobber som generalister ved at de både gjennomfører barnevernundersøkelser, følger opp hjelpetiltak i hjemmet og barn i fosterhjem eller institusjon.

Barnevernundersøkelse og oppfølging av barnevernstiltak for barn bosatt på Røst og Værøy, blir ivaretatt ved at to medarbeidere som er lokalisert i Bodø, jevnlig reiser ut. Også disse medarbeiderne jobber som generalister, samtidig som de sorterer under barneseksjonen, avdeling Bodø. Ansvar for oppfølging av barn under omsorg er dermed fordelt på i alt seks seksjoner eller avdelinger med hver sin fagleder.

Barnevernleder har det overordnede faglige ansvaret for tiltak og tjenester etter barnevernloven. Faglederne har delegert myndighet til å godkjenne vedtak og andre dokumenter innenfor nærmere definerte rammer, og på vegne av barnevernleder. Dette går frem av tjenestens delegasjon- og ansvarsbeskrivelse.

Hele ledergruppen, dvs. barnevernleder, nestleder, fagledere for samtlige seksjoner/avdelinger og veiledende konsulenter, har faste møter hver 14 dag. Faglederne ved avdelingskontorene veksler mellom å delta fysisk og på teams. I tillegg har barnevernleder individuelle møter med faglederne hver fjerde uke.

Barnevernleders nærmeste overordnede er avdelingsdirektøren for oppvekst og kultur (OK). Avdelingsdirektøren sorterer direkte under kommunedirektøren. Barnevernleder deltar på ukentlige ledermøter med avdelingsdirektøren og de andre tjenestelederne på OK. I tillegg har barnevernleder ukentlige individuelle møter med avdelingsdirektøren.

Kommunens øverste ledelse etterspør tertialrapporter, samt årlig rapport om tilstanden i barneverntjenesten. Barnevernleder blir også jevnlig bedt om å informere kommunestyret.

Vertskommunesamarbeidet mellom Bodø kommune og de fire samarbeidskommunene med egne avdelingskontorer er i utgangspunktet lagt opp slik at hver avdeling ivaretar sakene i sin kommune. Dette innebærer for eksempel at når Steigen har plassert et barn i fosterhjem i Bodø kommune, så reiser medarbeidere som jobber i Steigen til Bodø på oppfølgingsbesøk. Saksbehandlerressursene tilhører den enkelte avdeling, og deles i utgangspunktet ikke avdelingene imellom.

Samtidig er det enkeltstående eksempler på at saksbehandler- og faglederressurser kan brukes på tvers av avdelingene. Bakgrunnen for slike avtaler er enten knapphet på saksbehandler- eller faglederressurser ved en avdeling, eller spesielle forhold ved en konkret sak. Når slike avtaler blir inngått, faktureres kommunen som trenger bistand eller forsterkninger for påløpte driftsutgifter.

Ifølge avtalene mellom Bodø kommune og den enkelte samarbeidskommunen skal avtalene om interkommunalt samarbeid på barnevernområdet evalueres årlig. Ingen av samarbeidsavtalene er så langt revidert etter at de ble inngått. Bodø kommune forbereder nå en gjennomgang og revidering av samtlige avtaler, i dialog med samarbeidskommunene.

Det er ikke etablert et felles møtefora for kommunene i den interkommunale barneverntjenesten.

3.1.2 Bemanningssituasjonen

Leder for barnverntjenesten har vært sykemeldt siden desember 2022. Siden da har barnevernleders stedfortreder, som også er tjenestens nestleder, vært konstituert som barnevernleder. Vi forstår det slik at hennes oppgaver som nestleder bare i begrenset grad har vært ivarett av andre i denne perioden. Konstituert barnevernleder er i det følgende omtalt som barnevernleder.

Omsorgsseksjonen, avdeling Bodø, har tidligere hatt stabil bemanning over tid, men det siste halvannet året har dette endret seg. Perioden har vært preget av betydelig turnover, parallelt med vakanser og sykemeldinger. Kapasiteten har av den grunn vært sprengt det siste året. I løpet av sommeren 2023 er i alt syv nye medarbeidere kommet på plass på seksjonen. På tidspunktet for tilsynet var det dermed stort fokus på opplæring av nye medarbeidere. Omsorgsseksjonen har i alt 11,8 stillingshemler.

Avdeling Steigen og Hamarøy har over tid slitt med rekruttering av medarbeidere, med den følge at avdelingene er kontinuerlig underbemannet i forhold til antall stillingshemler. Avdeling Hamarøy har (pt.) fire stillingshemler for barnevernfaglig personell. Tre av disse er besatt. Ifølge fagleder ved avdeling Hamarøy er de likevel overveiende ajour med sine oppgaver fordi de har hatt en uvanlig rolig periode. Avdeling Steigen har også fire stillingshemler nå, men bare to av stillingene er besatt. Avdelingen har derfor en innleid konsulent. Ifølge fagleder for avdeling Steigen står flere av barnevernssakene deres uten tildelt saksbehandler.

Fordi barneverntjenesten for Bodø m.fl. er organisert i avdelinger der hver avdeling i utgangspunktet ivaretar sine saker, er det mer komplisert å fordele saksbehandlerressursene etter behov.

Hvis tjenesten ikke greier å rekruttere nok medarbeidere til et avdelingskontor, blir situasjonen oftest løst med å leie inn konsulentbistand. På tidspunktet for tilsynet hadde avdeling Steigen en innleid konsulent. Avdeling Hamarøy og avdeling Gildeskål har også hatt innleide konsulenter i

perioder. Utgiftene til konsulentbistand faktureres den enkelte samarbeidskommunen.

Det er også eksempler på at avdelingene bistår hverandre mot fakturering. Avdelingenes kapasitet til å bistå hverandre er samtidig begrenset.

Vi spurte de ansatte vi intervjuet om hva de tenker utgjør den største risikoen i arbeidet med oppfølging av fosterbarn. Samtlige pekte på bemanningssituasjonen; at de har for få saksbehandlere sett i forhold til antall saker pga. ubesatte stillinger, sykemeldinger og høy turnover.

3.1.3 En tjeneste – eller flere tjenester i en?

Vi spurte flere av de fagansatte om de opplever at barneverntjenesten for Bodø m.fl. fungerer som én tjeneste. De fleste svarte «både ja og nei» - med litt ulik vekt på ja eller nei.

Fagleder for avdeling Hamarøy forklarte at hun opplevde det som en klar styrke at avdelingen er en del av en større barneverntjeneste der avdelingen drar veksler på en erfaren ledelse, jurister, ressursteam mv. Fagleder for avdeling Steigen var på sin side klar på at hun ikke alltid opplever den interkommunale tjenesten som én tjeneste, men at avdeling Steigen på mange måter er en tjeneste for seg selv. Hun opplever at intensjonen med en interkommunal tjeneste er god, men det faglige utbyttet i form av stordriftsfordeler er begrenset. Fagleder opplever at avdelingen, som over tid har vært underbemannet, står alene med ansvaret for en u håndterlig stor saksmengde.

Noen av de ansatte poengterte også at utover de felles ledermøtene og at avdelingene kan be om veiledning og saksdrøftinger, så legges det ikke opp til noe faglig samarbeid mellom avdelingene

Også barnevernleder beskriver at den interkommunale barneverntjenesten i flere henseende nok ikke oppleves som én tjeneste. I ledermøte og sammenhenger der samarbeidskommunen er til stede kan avdeling Bodø ha en tendens til å ha mye fokus på egne utfordringer og behov. Dette prøver de å være bevisst på. Samtidig bidrar verken organiseringen med lokale avdelingskontorer, eller de geografiske avstandene til å styrke opplevelsen av at de er én tjeneste.

Både barnevernleder og faglederne ved avdelingskontorene nevnte at Bodø kommune har forsøkt å styrke bemanningen ved henholdsvis avdeling Hamarøy og avdeling Steigen ved å tilsette søkere bosatt i Bodø kommune, med tilbud om arbeidssted i tjenestens lokaler i Bodø kombinert med hjemmekontor. Disse forsøkene ble ikke opplevd som vellykket. Dette handlet bl.a. om at medarbeiderne skulle følges opp av fagleder ved distriktsavdelingene, samtidig som de ikke ble organisasjonsmessig eller på annen måte integrert i fagmiljøet i avdeling Bodø.

3.1.4 Tilstandsrapporter for hver kommune

Fra 2021 er barneverntjenesten pålagt å legge frem en tilstandsrapport for kommunestyret i hver kommune minst en gang pr år, se barnevernslovens § 15-3, femte ledd. Formålet med tilstandsrapporten er å gi kommunestyrene bedre innsikt i tilstand, utvikling og viktige problemstillinger i barnevernet. Målet er bedre prioriteringer og kontroll i kommunene.

Vi har fått framlagt årsrapport/tilstandsrapport for alle kommunene i samarbeidet. Nedenfor refererer vi kort fra rapportene for Bodø, Hamarøy og Steigen kommuner.

Bodø kommune

I tilstandsrapporten for Bodø kommune/avdeling Bodø, er det beskrevet at turnover, udekket sykefravær og vakanser har satt sitt preg på arbeidssituasjonen i 2022 i form av et misforhold mellom antall saker/arbeidsmengde og antall medarbeidere. Videre beskriver rapporten at kapasitetsutfordringene har gitt seg utslag i at undersøkelsessaker blir stående på venteliste og at en høy andel undersøkelser avsluttes etter frist.

Ifølge rapporten var i alt 125 barn plassert i fosterhjem for en kortere eller lengre periode i løpet av 2022. 87 av disse barna var under omsorg. Det går ikke frem av rapporten i hvilken grad fosterbarna fikk lovpålagt oppfølging.

Steigen kommune

Tilstandsrapporten for Steigen kommune/avdeling Steigen, beskriver langvarige utfordringer med å rekruttere medarbeidere. Bare tre av fire stillinger har vært besatt i 2022. En av stillingene dekkes nå opp av et privat konsulentfirma. I rapporten begrunnes bruk av konsulenthjelp med at dette er nødvendig for at avdeling Steigen skal kunne ivareta lovpålagte oppgaver og ikke bli hengende for langt etter med arbeidet. Også avdeling Steigen har en høy andel fristbrudd, nærmere bestemt i 9 av 26 undersøkelsessaker i 2022.

Det går frem av tilstandsrapporten at 20 barn fra Steigen kommune var plassert i fosterhjem i 2022. 10 av disse barna var under omsorg. Ifølge rapporten fikk alle fosterbarna, med unntak av ett, lovpålagt antall oppfølgingsbesøk.

Hamarøy kommune

I tilstandsrapporten for Hamarøy kommune/avdeling Hamarøy, går det frem at avdelingen har vært underbemannet de senere år. Avdelingen har i utgangspunktet 6 stillingshjemler, men avdelingskontoret var bemannet med 2-3 medarbeidere i 2022. Ifølge rapporten hadde Hamarøy kommune 12 barn i tiltak utenfor hjemmet i 2022 (fosterhjem eller institusjon). Rapporten beskriver ikke i hvilken grad avdelingen oppfylder ulike lovkrav.

3.1.5 Rutiner og prosedyrer

Ifølge kommunelovens bestemmelser om internkontroll skal kommunen ha nødvendige rutiner og prosedyrer for barnevernstjenesten.

Barneverntjenesten for Bodø m.fl. har en egen internkontroll- og kompetansegruppe som bl.a. jobber med å utarbeide nye maler og rutinebeskrivelser, og revidere gamle. Internkontrollgruppa består av barnevernleder, nestleder, to fagledere, jurist m.fl. De har sine møter hver tredje uke.

Vi har fått fremlagt flere rutinebeskrivelser og maler som er i bruk på fosterhjemsområdet. De ulike avdelingene og seksjonene bruker stort sett de samme prosedyrene og malene. Interne rutinebeskrivelser er samlet i Kvalitetslosen, og malene er tilgjengelige i fagsystemet. I tillegg er Visma veilederen, et tilrettelagt digitalt oppslagsverk for barneverntjenester, tilgjengelig for alle ansatte.

Tjenesten har to rutinebeskrivelser for oppfølging av fosterbarn og fosterhjem med nesten samme tittel og til dels samme innhold. Det er ikke tydelig for oss hvorfor tjenesten har to rutinebeskrivelser for samme oppgave. Merk: Videre i rapporten viser vi til rutinebeskrivelsene

som ett dokument.

Det går fram av rutinebeskrivelsen at det skal skrives referat fra oppfølgingsbesøkene og at øvrige aktiviteter i saken skal dokumenteres i journalnotater. Tjenesten har også en rapportmal som brukes som mal for referater fra oppfølgingsbesøkene. Malen bidrar til at relevante tema blir tatt opp i oppfølgingsbesøkene.

Både omsorgsseksjonen og distriktsavdelingene har ukentlige fagmøter med saksveiledning. På omsorgsseksjonen har de delt de ansatte i to grupper, slik at hver av gruppene har saksdrøftinger hver annen uke.

I tillegg har faglederne jevnlig individuell saksgjennomgang med den enkelte saksbehandler. Ifølge tjenestens rutinebeskrivelse skal slik saksgjennomgang gjennomføres minimum to ganger pr år.

Omsorgsseksjonen har saksgjennomgang med hver saksbehandler *fire* ganger pr år. Her er også veiledende konsulent i regelen med på møtene sammen med fagleder. Omsorgsseksjonen har grundige saksgjennomganger. De bruker en egen mal for saksgjennomgang, og dokumenterer det som blir avklart og avtalt som et internt arbeidsdokument. Dersom det blir tatt viktige beslutninger i saksgjennomgangen skal dette også dokumenteres i barnets saksmappe.

På avdeling Hamarøy har faglederne saksgjennomgang med hver av saksbehandlerne så ofte som hver andre eller tredje uke. Også Steigen praktiserer saksgjennomgang, I utgangspunktet en gang i måneden.

Fagledere kan også ta initiativ til saksdrøft med barnevernleder og ressurspersoner i tjenesten, f.eks. jurist. Slike saksdrøftinger skal dokumenteres, og da primært i en egen drøftingsmal. Malen kan bidra til at det dokumenteres tydeligere hvem som har deltatt i saksdrøftingen, hvilke problemstillinger som er drøftet og hva som evt. ble besluttet.

3.1.6 Oppfølging av avvik og risiko for avvik

En viktig del av internkontrollen er at kommunens ledelse avdekker og følger opp avvik og risiko for avvik.

Bodø kommune har en prosedyre for melding, behandling og lukking av avvik som gjelder for hele kommunen. Ifølge prosedyren plikter alle virksomhetene i kommunen å etterleve prosedyren. Avvik skal meldes i kvalitetssystemet Kvalitetslosen. Dette gjelder både HMS-relaterte avvik og brudd på prosedyrer, retningslinjer, lover og forskrifter. Ifølge prosedyren skal det settes inn nødvendige tiltak for å håndtere og lukke avviket, og for å forebygge og hindre gjentakende avvik.

Ifølge opplæringsplan for nyansatte i barneverntjenesten får alle en innføring i Kvalitetslosen, herunder hvordan melde avvik. I prosedyren for oppfølging av fosterbarn og fosterhjem står det at fagleder skal rapportere «eventuelle avvik fra retningslinjer» til barnevernleder. Det er ikke beskrevet nærmere hvilke hendelser som typisk skal meldes som avvik, eller hvilke avvik som skal rapporteres til barnevernleder til forskjell fra de som skal meldes i Kvalitetslosen.

Ifølge egenrapporteringen avdekkes svikt eller fare for svikt fortløpende gjennom ulike rapporteringsverktøy, i kontakt med brukere, samarbeidspartnere, oppdragstakere, samt i intern samhandling i tjenesten. Opplysninger om svikt, eller risiko for svikt, behandles i tjenestens ledergruppe og i internkontrollgruppa - og brukes i forbedringsprosesser.

Vi har ikke fått framlagt prosedyrer som beskriver hvordan barneverntjenesten arbeider med avviksbehandling, forbedring og evaluering. Vi har imidlertid fått beskrevet eksempler på at det blir satt inn tiltak for å redusere fare for svikt i oppfølgingen av fosterbarn pga. underbemanning. I en lengre periode siste år hadde omsorgsseksjonen altfor få saksbehandlere i forhold til antall fosterbarn. I denne situasjonen sørget tjenesten for at alle fosterbarna/fosterhjemmene hadde navn og nummer til en saksbehandler, slik at alle hadde noen de kunne kontakte ved behov. Videre ble oppfølgingsbesøkene prioritert ut fra en risikovurdering av fosterbarnets eller fosterhjemmets behov for oppfølging. Tilsvarende tiltak er også iverksatt ved avdelingskontorene.

Vi har ikke fått framlagt noen oversikt over avviksmeldinger eller klager knyttet til tema for tilsynet. Ifølge barnevernleder foreligger det ingen slik oversikt. Tjenesten har heller ikke lagt fram noen skriftlige risiko- og sårbarhetsanalyser, verken for barneverntjenesten generelt eller for oppgaver knyttet til oppfølging av barn i fosterhjem. Det er heller ikke gjennomført noen brukerundersøkelser.

I intervjuene med de ansatte kom det frem at de ikke bruker avvikssystemet, og at dette ikke forventes av ledelsen. Noen av de vi snakket med kjente ikke til at Kvalitetslosen har et system for avviksbehandling. Andre forklarte at de melder ifra om avvik til leder eller på ledermøte, men at de ikke alltid opplever at dette blir fulgt opp.

3.1.7 Opplæring og kompetanseutvikling

Kommunen skal sørge for nødvendig opplæring og veiledning av barneverntjenestens personell, jf. barnevernsloven § 15-2.

Vi har fått framlagt en utførlig opplæringsplan for nyansatte. Planen tilpasses den enkeltes arbeidsoppgaver i tjenesten. Videre er e-læringskurs i Visma veilederen tilgjengelig for de ansatte, i tillegg til veiledning og saksgjennomganger.

Vi har ikke fått framlagt oversikt over kompetansebehovet for de ansatte som jobber med oppfølging med barn i fosterhjem.

Ifølge egenrapporteringsskjema deltar noen ansatte på den årlige fosterhjemskonferansen i regi av fosterhjemsforeningen. Ifølge tilstandsrapportene har ingen av de ansatte ved distriktsavdelingene hatt kompetanseheving på fosterhjemsområdet i 2022.

3.2 Oppsummering av funn relatert til kvalitetskravene

Nedenfor presenterer vi våre funn relatert til de aktuelle kvalitetskravene. Vi har slått sammen noen av kvalitetskravene slik at funnene er fordelt under seks punkter.

3.2.1 Barneverntjenesten tilrettelegger for og gir barnet mulighet til å medvirke i oppfølgingen, og medvirkningen er dokumentert

Bodø barneverntjeneste har en rapportmal som brukes for å dokumentere fosterhjemsbesøkene. Malen har en egen rubrikk for samtale med barnet med noen stikkord for tema som kan være aktuelle å ta opp, herunder ordningen med tillitsperson.

Ifølge tjenestens rutinebeskrivelse for oppfølging skal oppfølgingsbesøkene fortrinnsvis legges til ordinær arbeidstid, selv om dette kan innebære at fosterbarn må tas ut av skolen for noen timer. Ifølge rutinebeskrivelsen skal det gjøres unntak for elever i videregående skole, idet de vil få registrert fravær fra skolen. Av intervjuene går det frem at de ansatte i liten grad er kjent med disse interne retningslinjene. Saksbehandlerne legger i regelen fosterhjemsbesøkene til et tidspunkt som gjør at de kan treffe fosterbarnet uten at han eller hun trenger å ta fri fra skolen. Saksmappene vi har lest bekrefter denne praksisen.

I saksmappene ser vi at barneverntjenesten gjennomgående sørger for å treffe barnet, og tar initiativ til kontakt og samtaler. Med mindre barnet ønsker at fosterforeldrene skal være til stede, snakker saksbehandler med barnet alene. Vi har sett flere gode eksempler på tett kontakt og oppfølging av fosterbarnet fra barneverntjenestens side.

I noen av sakene ser vi at besøkene blir for sjeldne, eller at det er hyppige skifter av kontaktperson. Dette er forhold som i seg selv kan gå på bekostning av kontakt med barnet og barnets mulighet for medvirkning i egen sak. Vi ser også eksempler på saker der lite er dokumentert i faser med store omskiftninger for barnet. Det blir dermed uklart i hvilken grad barneverntjenesten har lagt til rette for barnets medvirkning.

Vi finner ikke dokumentert at noen av fosterbarna har fått informasjon om retten til å ha med seg en tillitsperson i samtale med barnevernet.

Malen som tjenesten bruker for beslutning/avtale om redusert besøkshyppighet bidrar ikke til å sikre at barnet har fått anledning til å uttale seg om dette spørsmålet før beslutningen treffes. Fordi det er få eksempler på slike avtaler i saksmappene vi har lest, og fordi disse avtalene er inngått tilbake i tid, har vi ikke fått undersøkt i hvilken grad dette blir ivaretatt i praksis i dag.

Av fosterbarna vi har snakket med mener tre av fire at barneverntjenesten legger til rette for at de kan medvirke i egen sak, men en av fire svarte at dette bare delvis blir ivaretatt.

Av fosterforeldrene mener fem av seks at barneverntjenesten legger til rette for at barnet kan medvirke. En av seks mente at dette bare delvis ble ivaretatt fordi barnet generelt fikk for lite oppfølging.

3.2.2 Barneverntjenesten planlegger oppfølgingen av barnet

Plan for når oppfølgingen skal gjennomføres

På omsorgsseksjonen, avdeling Bodø skal hver av saksbehandlerne utarbeide en oversikt, årsplan for fosterhjemsoppfølging, som skal inneholde en samlet oversikt over fosterhjemmene og tidspunkt for samtlige planlagte fosterhjemsbesøk inneværende år. Oversikten skal deles med fagleder innen 14. januar hvert år. Fagleder skal også oppdateres løpende om evt. endringer.

Hensikten med planen er primært å sikre at saksbehandlerne setter av tid til alle besøkene, at tidspunktene blir avklart med de respektive fosterhjemmene, og at seksjonen har oversikt.

I tillegg til årsplanen har tjenesten en egen mal med tittel *Oppfølgingsplan fosterbarn*. Denne planen er individuell og skal brukes for å registrere alle planlagte og gjennomførte besøk, møter, samvær og mottatte tilsynsrapporter for inneværende år. Formålet med denne planen er å ha en lett tilgjengelig oversikt over planlagte og gjennomførte oppgaver, bl.a. i tilfelle saken må overlates til annen saksbehandler. I intervjuene kom det frem at planen brukes av enkelte saksbehandlere, men ikke alle. Flere mente at planen var som krevende å holde oppdatert, og vi fikk inntrykk av at det var litt opp til den enkelte om de vil bruke den. I saksmappene har vi i liten grad funnet oversikt over når oppfølgingsbesøkene er planlagt gjennomført.

Også avdelingskontorene er opptatt av at tidspunktene for fosterhjemsoppfølgingen planlegges og avtales i god tid. Her er ikke saksomfanget like stort, og rutinene er tilpasset at det er lettere å holde oversikten.

Plan for innholdet i oppfølgingen

I rutinebeskrivelsen for oppfølging av fosterbarn og fosterhjem er det beskrevet at saksbehandlere må forberede seg før fosterhjemsbesøkene ved å gjennomgå rapporten fra forrige besøk, mottatte tilsynsrapporter og annen innkommet informasjon. Utover dette finner vi ingen retningslinjer for hvordan *innholdet* i oppfølgingsbesøkene bør planlegges. I intervjuene kommer det imidlertid frem at innholdet i fosterhjemsbesøkene er et sentralt tema i saksgjennomgangene på omsorgsseksjonen, og at fagleder, veiledende konsulent og flere av saksbehandlerne har høy grad av bevissthet om ulike relevante tema. Vi har også fått framlagt en egen mal/disposisjon som omsorgsseksjonen bruker i sine saksgjennomganger. Et av punktene her er: *Oppgaver som må gjøres i saken*. Dette punktet kan forstås som et insitament til å planlegge fosterhjemsoppfølgingen. Vi har imidlertid ikke sett slike arbeidsplaner i de saksmappene vi har lest.

I vår gjennomgang av saksmappene har vi ikke sett eksempler på skriftlige planer for *innholdet* i fosterhjemsbesøkene, f.eks. i form av en oversikt over hvilke temaer som er relevant å ta opp med det enkelte fosterbarnet eller fosterhjemmet det kommende året. Vi har heller ikke fått framlagt en sjekklister el. med oversikt over aktuelle årlige tema, eller tema som er relevante i ulike faser, f.eks. ut fra barnets alder. Rapportmalen for fosterhjemsbesøk inneholder rubrikker og noen stikkord som saksbehandlerne kan støtte seg til i oppfølgingsarbeidet, også når de forbereder besøkene.

Inntrykket fra saksmappene er at kontaktpersonene i all hovedsak er godt forberedt til oppfølgingsbesøkene og at relevante temaer blir tatt opp. Samtidig har vi ikke sett eksempler på at det går frem av rapportene om fosterhjemsavtalen er gjennomgått, eller at fosterbarn har fått informasjon om partsrettigheter når de blir 15 år.

I saksmappene finner vi at de fleste barna har en omsorgsplan. Planene er imidlertid gamle og ikke oppdaterte på barnets aktuelle situasjon og behov. De er dermed lite relevante som grunnlagsdokumenter for planlegging av oppfølgingen. Planene er gjennomgående ikke datert. Vi har ikke sett eksempler på planer for barnets omsorgssituasjon og oppfølgingen av barnet i henhold til ny barnevernslov § 8-3 fjerde ledd.

Under tilsynsbesøket fikk vi framlagt tjenestens nye mal for omsorgsplaner. Malen er utarbeidet etter at ny barnevernslov trådte i kraft, er tilgjengelig i fagsystemet og tatt i bruk i enkelte saker. Malen har tittelen «Endelig omsorgsplan», et begrep som ikke er videreført i ny lov. Videre er teksten i malen i begrenset grad avstemt med barnevernslovens § 8-3 fjerde ledd.

Flertallet av fosterforeldrene opplevde fosterhjemsoppfølgingen som planlagt. En av seks opplevde oppfølgingen som tilfeldig pga. hyppige saksbehandlerbytter, besøk på kort varsel og oppfølging pr telefon. En av fosterforeldrene viste til at oppfølgingen var lite forutsigbar ved at besøkshyppigheten var veldig variabel. Av fosterbarna svarte tre av fire at de opplevde fosterhjemsoppfølgingen som planlagt.

3.2.3 Barneverntjenesten tilegner seg tilstrekkelig informasjon om barnets utvikling, omsorgssituasjon og behov for endringer eller ytterligere tiltak

Barneverntjenesten baserer seg i stor grad på informasjon fra fosterforeldrene og fosterbarna når de følger med på barnets situasjon og utvikling. Rapportmalen for oppfølgingsbesøk legger opp til at barneverntjenesten skal etterspørre barnets fungering og utvikling på ulike områder. Videre skal barnet spørres om egen situasjon og trivsel. I flere saker gir dette tilstrekkelig informasjon om barnets situasjon i fosterhjemmet.

Saksbehandlerne beskriver også at de innhenter opplysninger fra andre instanser, eller innleder samarbeid med andre instanser, ved behov. De innhenter også sakkyndige rapporter og epikriser for barn under omsorg, med mindre avsender sørger for å sende disse direkte.

Inntrykket fra saksmappene er at barneverntjenesten gjennomgående har en lav terskel for å kontakte skolen eller andre samarbeidspartnere, og evt. ta initiativ til samarbeidsmøter.

Fem av seks fosterforeldre, og tre av fire fosterbarn, svarte at de opplevde at barneverntjenesten tilegnet seg tilstrekkelig informasjon om fosterbarnet.

3.2.4 Barneverntjenesten besøker fosterhjemmet så ofte som nødvendig for å gi barnet forsvarlig oppfølging, og oppfølgingen er helhetlig og tilpasset den enkelte fosterfamilie

Ifølge forskrift om fosterhjem § 7 skal barneverntjenesten besøke fosterhjemmet så ofte som nødvendig for å kunne følge opp og føre kontroll med barnets situasjon i hjemmet, og minimum 4 ganger i året. Dersom forholdene i fosterhjemmet er gode, og plasseringen har vart i mer enn 2 år, kan barneverntjenesten vedta at antall besøk skal reduseres til minimum 2 ganger i året.

Tjenesten har en mal for avtale om fosterhjemsoppfølgingen som brukes i saker der det er grunnlag for å redusere besøkshyppigheten fra minimum fire besøk pr år til minimum to besøk pr år. I sakene vi har lest var det avtalt/besluttet redusert besøkshyppighet i to av de ti sakene. Barneverntjenestens

konkrete vurderinger og avveininger av ulike hensyn går ikke frem av denne avtalen. Ifølge de ansatte blir spørsmål om redusert besøkshyppighet gjenstand for drøfting, men dette blir i regelen ikke dokumentert, verken i avtalen eller i barnets journal. En av saksbehandlerne vi snakket med sa at hun savnet å kunne finne disse vurderingene i barnets mappe.

I tjenestens interne rutinebeskrivelse for oppfølging er det presisert at det bør være hyppig kontakt mellom barnevernet og fosterbarnet/fosterhjemmet det første året, bl.a. for å forebygge belastninger som på sikt kan føre til utilsiktede flyttinger. Ifølge rutinebeskrivelsen kan dette gjøres ved å gjennomføre flere enn de fire pålagte oppfølgingsbesøkene, og/eller ved å supplere oppfølgingsbesøkene med veiledning fra ressursteamet eller kommunepsykolog.

Halvårsrapportene til Bufdir for Bodø kommune viser imidlertid at denne målsetningen ikke følges opp. Tvert imot har Bodø kommune over tid hatt særlig høye avvik på oppfølging av fosterbarn det første året etter plassering. Samtidig rapporteres det også om betydelige avvik på oppfølging av fosterbarn som har vært plassert i fosterhjem i mer enn ett år.

Tallene i tabellene nedenfor er hentet fra halvårsrapporteringene til Bufdir, og for sammenhengens skyld har vi valgt å gå helt tilbake til 2020. Tabellene viser hvor mange fosterbarn Bodø kommune har oppfølgings- og kontrollansvar for, og i hvilken grad barna har fått minimum antall oppfølgingsbesøk. Den første tabellen viser tall for barn som har vært plassert i mer enn ett år, den andre for barn som har vært plassert *mindre enn ett år*.

Merk! Tallene under omfatter *alle barn i fosterhjem*, uavhengig av plasseringshjemmel. Dette skyldes at det ikke er mulig for statsforvalteren å hente ut egne tall for oppfølging av barn under omsorg.

Avdeling Bodø har heller ikke en egen oversikt avgrenset til barn under omsorg, eller barn som følges opp av omsorgsseksjonen. Flertallet av barna som bor i fosterhjem er imidlertid under omsorg.

Oppfølgingsbesøk – fosterbarn plassert mer enn 1 år – Bodø kommune:

Oppfølgingsbesøk og avvik	Vår 2020	Høst 2020	Vår 2021	Høst 2021	Vår 2022	Høst 2022	Vår 2023
Antall fosterbarn pr 30/6 og 31/12	85	85	82	86	89	88	77*
Har fått minimum 4 (2) besøk siste år	66	73	71	71	73	69	47*

Oppfølgingsbesøk og avvik	Vår 2020	Høst 2020	Vår 2021	Høst 2021	Vår 2022	Høst 2022	Vår 2023
Har ikke fått min. 4 (2) besøk siste år	19	12	11	15	16	19	30*
Avvik i prosent	22 %	14 %	13 %	17 %	18 %	22 %	39 %*

Oppfølgingsbesøk – fosterbarn plassert mindre enn 1 år – Bodø kommu

Oppfølgingsbesøk og avvik	Vår 2020	Høst 2020	Vår 2021	Høst 2021	Vår 2022	Høst 2022	Vår 20
Antall fosterbarn pr 30/6 og 31/12	27	22	23	20	16	17	
Ligger an til å få minimum 4 besøk	9	13	16	13	9	14	
Ligger ikke an til å få minimum 4 besøk	18	9	7	7	7	3	

Oppfølgingsbesøk og avvik	Vår 2020	Høst 2020	Vår 2021	Høst 2021	Vår 2022	Høst 2022	Vår 20
Avvik i prosent	67 %	41 %	30 %	35 %	44 %	18 %	56

**Bodø kommunes halvårsrapport for første halvår 2023 ble sendt inn til Bufdir med feil, idet tjenesten ikke hadde kapasitet til å gå inn i tallene og rette opp feilene. Feilene kommer til uttrykk ved at antall barn i ulike tiltak, og antall fosterbarn som kommunen har oppfølgings- og kontrollansvar for, ikke stemmer med hverandre. Statsforvalteren har ikke mulighet til å vurdere hvilke tall som er feil, eller hvor store feilene er.*

Til sammenligning med tallene over har Narvik kommune rapportert at lovkravet på fosterhjemsoppfølging er innfridd uten avvik første halvår 2023, mens Rana har rapportert avvik på under 2 %.

Barnevernleder og flere av de ansatte ved omsorgsseksjonen antar at en del av avvikene skyldes feilregistreringer i fagsystemet, og da først og fremst fordi oppfølgingsbesøk hos fosterbarn som følges opp av barneseksjonen ikke alltid blir riktig registrert i fagsystemet. Dette forklares med at ansatte ved barneseksjonen ikke får samme mengdetrening med disse oppgavene som ansatte ved omsorgsseksjonen.

Nedenfor følger tilsvarende tall for Steigen og Hamarøy kommuner. Her har vi ikke med tall for fosterbarn som har vært plassert mindre enn ett år, fordi disse tallene er så små at de ikke kan offentliggjøres av hensyn til personvernet. Vi kan likevel kort slå fast at verken Steigen eller Hamarøy har rapportert om avvik på oppfølging av nyplasserte barn.

Tabellene viser at avvikene for fosterbarn som har vært plassert i mer enn ett år har variert de siste 3 ½ årene. Avvikene her er tidvis svært høye, også i 2022 og 2023.

Oppfølgingsbesøk – fosterbarn plassert mer enn 1 år – Steigen kommun

Oppfølgingsbesøk og avvik	Vår 2020	Høst 2020	Vår 2021	Høst 2021	Vår 2022	Høst 2022	Vår 2023
Antall fosterbarn pr 30/6 og 31/12	16	17	16	18	18	18	18

Oppfølgingsbesøk og avvik	Vår 2020	Høst 2020	Vår 2021	Høst 2021	Vår 2022	Høst 2022	Vår 2023
Har fått minimum 4 (2) besøk siste år	14	16	13	17	11	9	10
Har ikke fått min. 4 (2) besøk siste år	2	1	3	1	7	9	10
Avvik i prosent	12 %	6 %	19 %	6 %	39 %	50 %	41 %

Oppfølgingsbesøk – fosterbarn plassert mer enn 1 år – Hamarøy kommune:

Oppfølgingsbesøk og avvik	Vår 2020	Høst 2020	Vår 2021	Høst 2021	Vår 2022	Høst 2022	Vår 2023
Antall fosterbarn pr 30/6 og 31/12	11	11	9	8	10	8	8
Har fått minimum 4 (2) besøk siste år	4	3	6	7	9	6	6
Har ikke fått min. 4 (2) besøk siste år	7	8	3	1	1	2	2
Avvik i prosent	64 %	72 %	33 %	12 %	10 %	25 %	50 %

De ansatte bekrefter at de ikke alltid har kapasitet til å besøke alle fosterbarna så ofte som nødvendig, og forklarer at dette skyldes underbemanning og kapasitetsproblemer. I perioder må de gjøre strenge prioriteringer basert på risikovurderinger. Flere av de ansatte påpeker at når de pålagte oppfølgingsbesøkene ikke blir gjennomført, så øker risikoen for at barneverntjenesten ikke fanger opp utfordringer i fosterhjemmet.

Dette bildet gjenspeiles i de 10 sakene vi har lest. Fire av sakene oppfyller lovkravet mht. antall besøk i perioden fra og med 2021 til sommeren 2023. Tre av sakene har for få besøk i deler av perioden, mens tre saker har for få besøk hvert år.

De fire sakene som har fått tilstrekkelig antall besøk gjennom hele perioden, kjennetegnes av at oppfølgingen fremstår som helhetlig og tilpasset den enkelte fosterfamilien. I de andre sakene ser vi også flere eksempler på faglig godt tilpasset oppfølgingsarbeid, samtidig som vi ser at oppfølgingen glipper i perioder. I fire av sakene sammenfaller periodene med *for få besøk* med perioder som nødvendigvis må ha vært utfordrende for fosterbarnet og/eller fosterforeldrene pga. samlivsbrudd, atferdsvansker eller andre utfordringer. I to av de fire sakene med for få oppfølgingsbesøk ble barnet flyttet til nye plasseringssteder.

Vi må her ta forbehold om at oppfølgingen i noen av sakene vi har lest kan ha omfattet mer kontakt enn det som går frem av mappene, fordi det kan hende at ikke alle oppfølgingsaktivitetene er dokumentert. Flere ansatte har forklart at det kan være utfordrende å rekke å dokumentere alle fosterhjemsbesøkene og annen viktig kontakt med fosterhjemmet. Fagleder for avdeling Steigen er klar på at de ofte kommer til kort med dokumenteringen pga. kapasitetsproblemer. De bruker ikke alltid rapportmalen etter fosterhjemsbesøk, og bare deler av den øvrige kontakten de har med fosterhjemmene blir dokumentert.

Flere av de ansatte forteller at de ringer fosterhjemmene når de ikke rekker å reise på besøk. Vi har i liten grad sett journalnotater som dokumenterer slike telefonsamtaler i saksmappene vi har lest.

Barnevernleder forklarer at i perioden med lav bemanning måtte prioritere hvilke barn som skulle få nødvendig oppfølging, og hvilke som måtte få færre besøk enn lovkravet tilsier. Hun sier at de strenge prioriteringene ikke har ført til utilsiktede flyttinger, men at prioriteringene nok har medført at samarbeidsforholdene mellom fosterforeldre og barnevern har blitt vanskeligere i noen saker, og det kan ha hatt følger for barnevernets omdømme.

Når det gjelder kvaliteten på oppfølgingen, dvs. om oppfølgingen er tilpasset fosterbarnets eller fosterhjemmets behov, så ser vi også her variasjoner. Vi ser videre at det ikke alltid er slik at når en saksbehandlere eller avdelinger strever med å finne gode innfallsvinkler i oppfølgingen, at de tar initiativ til saksdrøftinger med ledelsen eller andre ressurspersoner i tjenesten.

To av seks fosterforeldre opplever at oppfølgingsbesøkene blir for sjeldne. To av seks fosterforeldre opplever også at oppfølgingen ikke er tilstrekkelig helhetlig og tilpasset, bl.a. pga. dårlig erfaring med å be barnevernet om hjelp. Fosterbarna vi har snakket med sier at de opplever at barnevernstjenesten kommer på besøk ofte nok, og at oppfølgingen er tilpasset deres behov.

3.2.5 Barnevernstjenesten gjør en forsvarlig vurdering av barnets utvikling og omsorgssituasjon, konkluderer på om det er behov for endringer eller ytterligere tiltak og iverksetter disse

Ifølge rutinebeskrivelsen for oppfølging av fosterhjem har saksbehandler ansvaret for å dokumentere «hva som er gjort» ved å skrive journalnotater og referat fra oppfølgingsbesøkene.

Rapportmalen bidrar til at saksbehandler dokumenterer sine vurderinger av barnets situasjon i fosterhjemmet i etterkant av hvert fosterhjemsbesøk. Ved behov, f.eks. hvis en sak tar en vending, kan saken tas opp i felles saksdrøfting med fagleder og kollegaer ved seksjon eller avdeling. Særlig alvorlige eller vanskelige saker kan også tas opp med barnevernleder og evt. jurist eller andre ressurspersoner i tjenesten.

Barneverntjenesten har en egen mal som kan brukes for å dokumentere særlig viktige saksdrøftinger. Når denne malen brukes blir problemstillingene og drøftingene grundig beskrevet, i tillegg til at det som oftest vil gå klart frem hvem som har deltatt, hva som er besluttet mv.

Drøftingsmalen brukes imidlertid ikke veldig ofte. Malen er tilgjengelig for hele tjenesten, men inntrykket fra saksmappene er at den brukes mest av avdeling Bodø. Noen drøftinger dokumenteres som et vanlig notat i barnets journal, og noen blir nok ikke dokumentert i det hele tatt.

Vi har sett flere eksempler på at barnevernets vurderinger er jevnlig og grundig dokumentert i saker vi har lest, slik at det er mulig å få et inntrykk av det faglige arbeidet med saken. Noen av sakene vi har lest inneholder imidlertid få eller ingen vurderinger utover de kortfattede vurderingene saksbehandler gjør seg etter hvert oppfølgingsbesøk. I saker der fosterbarnet eller fosterhjemmet har utfordringer, kan dette fremstå som mangelfullt. I noen av sakene er oppfølgingen, og dermed også dokumentasjon av barnevernets vurderinger, mangelfull i kritiske faser av saken.

Når saker blir tatt opp til felles drøfting og det blir tatt beslutninger om videre oppfølging og/eller nye tiltak, så er inntrykket at beslutningene gjennomgående blir fulgt opp og nye tiltak iverksatt.

Flertallet av fosterforeldrene opplevde at barneverntjenesten gjør en forsvarlig vurdering av barnets utvikling og situasjon i fosterhjemmet, og behovet for videre tiltak.

3.2.6 Kommunen sikrer systematisk og tilpasset internkontroll i oppfølgingsarbeidet

Ifølge barnevernleder sikrer ledelsen forsvarlige tjenester og lik kvalitet i hele tjenesten gjennom felles ledermøter, felles fagdager, felles rutinemateriell, individuelle ledermøter, saksdrøfting med ledelsen, og ved at faglederne kan kontakte barnevernsledelsen, hverandre og andre ressurspersoner i tjenesten ved behov.

Utover dette har ikke barnevernledelsen noen systematisk oppfølging eller kontroll med det faglige arbeidet på avdelingene. Ifølge barnevernleder har faglederne ansvaret for å følge opp de ansattes arbeid, og sikre at oppfølgingsarbeidet holder et faglig forsvarlig nivå. Ledelsen tar ikke initiativ til stikkprøvekontroll eller gjennomganger for å se nærmere på om praksis i de ulike avdelingene holder et forsvarlig nivå.

Internkontrollgruppa har i oppgave å lage og revidere rutinebeskrivelser og maler. Flere ansatte sier at de opplever malene som gode og hjelpsomme, og at de fungerer som en støtte i oppfølgingsarbeidet. Andre forklarer at de opplever rutinebeskrivelsene og malene som uklare og lite nyttige, og at de ikke bidrar til å holde saksbehandlingen på et jevnt godt nivå. Noen opplever også at tjenesten har en høy terskel for å justere eller endre rutiner og maler.

Egenrapporteringen og intervjuene viser at barneverntjenesten ikke har noen samlet oversikt over avviksmeldinger og klager på fosterhjemsområdet, eller hvordan avvikene er fulgt opp. Det kom også fram at de ansatte i begrenset grad er kjent med når og hvordan de skal melde avvik. Vi har ikke sett eksempler på at avvikssystemet i Kvalitetslosen er brukt av de ansatte i barneverntjenesten.

Vi har fått beskrevet et eksempel på at barneverntjenesten satte inn tiltak for å redusere faren for svikt i oppfølgingen av fosterbarn i perioden da omsorgsseksjonen hadde altfor få saksbehandlere i forhold til antall fosterbarn. Tjenesten sørget for at alle fosterbarna og fosterhjemmene hadde navn og nummer til en saksbehandler, slik at de som et minimum hadde noen de kunne kontakte ved behov. Videre ble oppfølgingsbesøkene prioritert ut fra en risikovurdering av fosterbarnets og fosterhjemmets behov for oppfølging.

Den vanskelige bemanningssituasjonen på omsorgsseksjonen høsten 2022 hadde sin bakgrunn i flere forhold. Slik vi forstår det ble situasjonen forsterket av at det tok lang tid før barneverntjenesten fikk klarsignal for å lyse ut stillingene, og at det tok ytterligere tid før stillingene ble utlyst på grunn av arbeid med lønnsbudsjetten og vurdering av nedtrekk av stillinger.

Avdelingsdirektøren har løpende kontakt med barneverntjenesten. Vi legger derfor til grunn at administrativ ledelse ble holdt underrettet om situasjonen på omsorgsseksjonen, og at de dermed hadde anledning til å sette fortgang i tilsettingsprosessene. Samtidig vet vi at administrativ og politisk ledelse *ikke* ble informert skriftlig om status for fosterhjemsoppfølgingen mht. avvik og risiko, og hvilke konsekvenser mangelfull bemanning på Omsorgsseksjonen vil få for barn i fosterhjem.

Dette er heller ikke nevnt i den siste tilstandsrapporten til kommunestyret.

I forbindelse med barneverntjenestens halvårsrapporteringer til Barne- og familiedirektoratet, og under tilsynet, har det kommet fram at tjenesten over tid har strevd med å levere korrekte tall på fosterhjemsområdet. Ved rapportering for første halvår 2023 gav tjenesten beskjed om at de ikke greide å levere sikre tall for hvor mange fosterbarn Bodø kommune har oppfølgings- og kontrollansvar for, eller hvor mange av disse som har fått lovpålagt oppfølging.

Barneverntjenesten har ikke tradisjon på regelmessig å legge frem nøkkeltall, eller tall fra halvårsrapportene, for administrativ og politisk ledelse. Barneverntjenesten legger fra enkelte helårstall, bl.a. i de årlige tilstandsrapportene til kommunene.

4. Vurdering av faktagrunnlaget opp mot aktuelt lovgrunnlag

Som beskrevet i kapittel 3 finner vi flere eksempler på at oppfølgingen av barn i fosterhjem er godt ivaretatt. Samtidig finner vi at barneverntjenesten ikke besøker alle fosterhjemmene så ofte som nødvendig, med den følge at fosterbarn under omsorg ikke sikres nødvendig oppfølging og hjelp, heller ikke i kritiske faser. Dette er brudd på barnevernsloven § 8-3 og § 1-7.

Når fosterbarnet ikke får tilstrekkelig oppfølgingsbesøk øker risikoen for at det ikke blir lagt til rette for medvirkning, at viktig informasjon ikke blir fanget opp, og at oppfølgingen ikke blir helhetlig og tilpasset barnets og fosterhjemmets behov og at fosterbarnet ikke får rett hjelp til rett tid. Vi finner også mangler knyttet til dokumentasjon av oppfølgingsaktiviteter og faglige vurderinger.

Som vertskommune for den interkommunale barnverntjenesten må Bodø kommune ha oversikt over og kontroll med at *hele tjenesten* driftes forsvarlig. Etter Statsforvalterens vurdering er ikke kommunens ledelse og styring på fosterhjemsområdet tilstrekkelig. Kommunens internkontroll er ikke tilstrekkelig systematisk og har ikke et omfang og innhold som er tilpasset tjenestens størrelse, organisering og risikoforhold. Dette er brudd på kommuneloven § 25-1 om internkontroll.

4.1 Utilstrekkelig bemanning

Under tilsynet kom det frem at omsorgsseksjonen ved avdeling Bodø har hatt en periode med underbemanning på grunn av høy turnover, sykemeldinger og vakanser. Avdelingene Steigen og Hamarøy har slitt med underbemanning over lengre tid fordi det er vanskelig å rekruttere nye medarbeidere i distriktene. Vi legger til grunn at det er en viss sammenheng mellom underbemanning og mangelfull oppfølging av fosterhjemmene.

Etter vår vurdering har ikke Bodø kommune iverksatt nødvendige tiltak for å sikre tilstrekkelig bemanning i tjenesten. Dette begrunnes med at Bodø kommune valgte å utsette utlysning av flere stillinger ved omsorgsteamet høsten 2022. Videre har ikke Bodø kommune sørget for å sikre tilstrekkelig bemanning ved avdelingskontorene, alternativt sørget for å avpasse saksmengden til avdelingenes reelle kapasitet.

4.2 Manglende oversikt over status i tjenesten

En forutsetning for forsvarlig styring er at kommunen har god oversikt over status i tjenesten. Denne oversikten er mangelfull. Bodø kommune rapporterte inn tall for avdeling Bodø første halvår 2023 med åpenbare feil på fosterhjemsområdet. Kommunen har heller ikke oversikt over hvordan avvikene fordeler seg mellom de tre seksjonene ved avdeling Bodø, som alle følger opp barn i fosterhjem. Dette er et dårlig utgangspunkt for styring.

I tilstandsrapportene for henholdsvis Bodø, Hamarøy og Steigen (2022) er det ikke nevnt at kommunene har avvik på fosterhjemsområdet, til tross for at avvikene til dels er betydelige. Intensjonen med tilstandsrapportering er nettopp at kommunene skal få presis informasjon om barneverntjenestens status.

Vi har ikke fått framlagt noen skriftlige risikoanalyser. Et eksempel på et aktuelt tema for risikoanalyse kan være at omsorgsseksjonen fikk syv nye medarbeidere sommeren 2023, uten erfaring fra oppfølging av barn i fosterhjem. Et annet eksempel er situasjonen som oppstår når en distriktsavdeling er underbemannet over tid.

Barnevernledelsen har heller ikke oversikt over avvik som går frem av evt. klager fra brukere, oppdragstakere eller samarbeidspartnere, eller svikt som avdekkes av medarbeidere i tjenesten. De ansatte vet ikke hva som utgjør et avvik, hvordan avvik skal meldes eller hva de kan forvente av oppfølging og forbedringsarbeid fra ledelsens side.

Når barnevernledelsen ikke har presis oversikt over status i egen tjeneste, kan de vanskelig iverksette virksomme styringstiltak. Videre kan de ikke kommunisere ut tydelig informasjon som beslutningsgrunnlag for administrativ og politisk ledelse.

4.3 Utfordrende organisering av den interkommunale tjenesten

Barneverntjenesten for Bodø m.fl. har en utypisk organisering som interkommunal tjeneste etter vertskommunemodellen ved at tjenesten har fire distriktsavdelinger med egen fagleder. Disse avdelingskontorene betjener innbyggerne i sine respektive kommuner, mens avdeling Bodø betjener innbyggerne i Bodø, samt Værøy og Røst. Utgangspunktet er at hver avdeling ivaretar sine saker.

Etter vår vurdering er det grunn til å stille spørsmål ved om denne organiseringen kan virke begrensende på vertskommunens og barnevernledelsens muligheter for, og ambisjoner om, å styre barnevernstjenesten som et hele. Vi tenker her både på styring av tjenestens bemanningsressurser, og kvalitetssikring og kontroll med tjenesteutøvelsen på alle nivåer.

Den vanlige måten å organisere en interkommunal barneverntjeneste på er at den organiseres som én tjeneste, som i fellesskap betjener innbyggerne i alle kommunene i samarbeidet. Seksjoner eller team som er spesialisert på ulike deler av barnevernets oppgaver, favner da hele tjenesten, slik at et omsorgsteam vil ha ansvaret for alle barn under omsorg fra de ulike kommunene i samarbeidet.

Lokale kontorsteder representerer vanligvis ikke egne avdelinger med egen fagleder, men et arbeidssted som brukes av medarbeidere ved behov, f.eks. for å ivareta god tilgjengelighet for brukerne. Med en slik organisering vil barnevernledelsen fordele saker og styre ressurser og kompetanse dit det til enhver tid trengs mest, uavhengig av kommunegrensene. En slik modell reduserer også behovet for at ansatte må jobbe med krevende og konfliktfylte barnevernssaker i eget nærmiljø.

Vi ser at det kan være mange grunner til at Bodø og samarbeidskommunene har valgt å organisere seg slik de har gjort. Vi tenker her på store geografiske avstander, ønske om nærhet til brukerne og ønske om å opprettholde arbeidsplasser i distriktskommunene. Etter vår vurdering er det imidlertid viktig at kommunene i samarbeidet er seg bevisst at det kan være både fordeler og ulemper med denne organiseringen. Bedre kunnskap om mulige ulemper kan gi et bedre utgangspunkt for dialog kommunene imellom, og gjøre det lettere å finne løsninger som kan demme opp for mulige uheldige effekter av organiseringen.

Etter vår vurdering er det risiko for at det er ulik kvalitet på oppfølgingsarbeidet fra avdeling til avdeling på grunn av utfordringene knyttet til geografiske avstander og tjenestens organisering. Vårt inntrykk er at kommunens internkontroll ikke i tilstrekkelig grad er tilpasset disse utfordringene.

Kommunen fører ikke systematisk kontroll med oppfølgingsarbeidet, og har ikke gode systemer for å fange opp svikt. Dermed er ikke internkontrollen egnet til å sikre forsvarlige tjenester i hele organisasjonen.

4.4 Rom for forbedringer av rutiner og maler tilpasset hele tjenesten

Under et tilsyn er det *tjenestens praksis* som skal vurderes, ikke tjenestens rutinebeskrivelser og maler. Rutinebeskrivelser og maler gir heller ingen garanti for god praksis.

Når det er sagt *kan* gode rutinebeskrivelser, sjekklister og maler fungere avklarende og utgjøre en viktig støtte for saksbehandlerne. Samlet kan dette bidra til å kvalitetssikre oppfølgingsarbeidet. Barneverntjenesten har på plass en del rutinebeskrivelser og maler på fosterhjemsområdet, men vi finner også en del mangler som vi har valgt å påpeke. Etter vår vurdering kan gode rutinebeskrivelser og maler spille en viktig rolle i en organisasjon preget av høy turnover og der medarbeiderne har ulike forutsetninger og ulik arbeidssituasjon mht. kompetanse, erfaring, mengde-trening og fagstøtte.

Tjenesten har to ulike rutinebeskrivelser for oppfølging av fosterbarn og fosterhjem med nesten samme tittel og delvis sammenfallende innhold. Rutinebeskrivelsene viser ikke til hverandre. Dette kan i seg selv virke forvirrende for saksbehandlerne. Videre er vårt inntrykk at flere vesentlige tema knyttet til fosterhjemsoppfølgingen ikke er omtalt og avklart i tjenestens rutinebeskrivelser.

Intervjuene avdekket at det ikke nødvendigvis er samsvar mellom rutinebeskrivelsene og praksis. Innholdet i rutinebeskrivelsene er heller ikke like godt kjent for alle. Eksemplet her er føringen om at fosterhjemsbesøkene i regelen skal legges til arbeidstiden, og at fosterbarnet da må ta fri fra skolen. I praksis blir de fleste fosterhjemsbesøkene gjennomført slik at fosterbarna kan møte saksbehandler *etter* skoletid. Etter vår vurdering er det bedre samsvar mellom tjenestens praksis og hensynet til medvirkning og tilpasset oppfølging, enn tilfellet er for rutinebeskrivelsen. Funnene tyder på at det både kan være grunn til å revidere teksten i rutinebeskrivelsen, og videre påse at rutinebeskrivelser er kjent og brukes som støtte i saksbehandlingen.

Rapportmalen for fosterhjemsbesøk blir brukt og fungerer for de fleste saksbehandlerne som en støtte i oppfølgingsarbeidet. Vi er likevel i tvil om rutinebeskrivelsen og rapportmalen gir alle saksbehandlerne den nødvendige støtte til å planlegge fosterhjemsbesøkene slik at ulike tema som er viktige i ulike situasjoner eller faser ikke glipper. Tjenesten har heller ikke entydige rutiner som tilsier at saksbehandlerne skal skriftliggjøre planer for oppfølgingen, noe som bl.a. vil bidra til å sikre bedre kontinuitet ved saksbehandlerbytte. Etter vår vurdering bør tjenesten vurdere hvordan rutinebeskrivelser og rapportmal kan utvikles eller suppleres for å bidra til systematisk planlegging av oppfølgingsarbeidet.

Videre viser vi til tjenestens nye mal for barnets omsorgsplan, jf. bestemmelsen i barnevernsløven § 8-3 fjerde ledd. Malen har klare innholdsmessige svakheter idet den er preget av den gamle barnevernlovens bestemmelse om omsorgsplaner. Malen fanger i liten grad opp intensjonene i den nye bestemmelsen om barnets plan. Malen må derfor revideres.

Barneverntjenestens mal og rutiner for beslutning/avtale om redusert besøkshyppighet sikrer ikke at barnets synspunkter blir innhentet og vektet, eller at barneverntjenestens begrunnelse og avveining av ulike hensyn blir dokumentert. Etter vår vurdering bør male og/eller rutiner bidra til å sikre barnets medvirkning, og at det er mulig å finne tilbake til begrunnelsen for å fravike lovens utgangspunkt om minimum fire besøk pr år.

5. Statsforvalterens konklusjon

Her presenterer vi konklusjonen av vår undersøkelse, basert på vurderingene i kapittel 4.

Statsforvalteren har avdekket mangler i barneverntjenestens arbeid med oppfølging av barn i fosterhjem. Barneverntjenesten besøker ikke fosterhjemmene så ofte som nødvendig, med den følge at fosterbarn under omsorg ikke sikres nødvendig oppfølging og hjelp, også i kritiske faser. Det foreligger også mangler knyttet til barneverntjenestens dokumentasjon. Dette medfører at vesentlig informasjon og vurderinger ikke er tilgjengelig på barnets mappe.

Videre finner vi at internkontrollen er mangelfull. Barneverntjenesten har ikke sikre tall for hvor mange fosterbarn de har ansvaret for, eller hvor mange fosterbarn som ikke har fått lovpålagt oppfølging. Dette gir et problematisk utgangspunkt for styring og ledelse.

Vi ser heller ikke at internkontrollen har et omfang og innhold som er tilstrekkelig tilpasset en stor interkommunal barnevernstjeneste, herunder tjenestens særegne organisering og risikoer forbundet med denne.

Dette er brudd på barnevernsloven § 8-3 og § 1-7 og kommuneloven § 25-1 om internkontroll.

6. Oppfølging av påpekte lovbrudd

I dette kapittelet redegjør vi for hva Statsforvalteren forventer at kommunen skal gjøre for å rette påpekte lovbrudd.

Vi ber kommunen utarbeide en plan med nødvendige tiltak for å rette lovbruddet, og sende den til Statsforvalteren innen utgangen av januar 2024. Planen bør inneholde følgende:

- Konkrete målformuleringer for hva som skal forbedres
- Tiltak som skal gjennomføres for å skape forbedring
- Frister for iverksetting og evaluering av om tiltakene har virket som planlagt
- Beskrivelse av hvordan ledelsen vil følge med på og kontrollere at tiltakene blir iverksatt og gjennomført
- Beskrivelse av hvordan ledelsen vil følge med på og kontrollere at tiltakene har virket som planlagt ved at *praksis* er forbedret

Kort tid etter at planen er mottatt, vil Statsforvalteren ta kontakt med kommunen for å avtale tidspunkt for dialogmøte. Det er kommunens plan som vil være tema på møtet, i tillegg til at vi vil legge en plan for videre dialog. Antall dialogmøter vil avhenge av omfang og alvorlighet av lovbrudd.

For å undersøke om tiltakene har ført til forsvarlig praksis, vil kommunen bli bedt om å utføre en egenkontroll. I egenkontrollen skal kommunen gjennomgå saker ved å fylle ut et skjema med spørsmål. Tidspunkt for gjennomføring av egenkontroll avtales i dialogmøte.

Statsforvalteren kan i tillegg utføre en stikkprøvekontroll dersom det er nødvendig.

Med hilsen

Gisle Berg (e.f.)
avdelingsdirektør

Gunhild Westergaard
seniorrådgiver

Vedlegg: Gjennomføring av tilsynet

I dette vedlegget omtaler vi hvordan tilsynet ble gjennomført, og hvem som deltok. Varsel om tilsynet ble sendt 24.05.2023.

Forberedende møte med virksomheten ble gjennomført 15.06.2023.

Tilsynsbesøket ble gjennomført ved Barneverntjenesten for Bodø m.fl. sine lokaler i Teamgården, og innledet med et kort informasjonsmøte 12.09.2023. Oppsummerende møte med gjennomgang av funn ble avholdt digitalt den 20.09.2023.

De fleste dokumentene var tilsendt og gjennomgått på forhånd, mens noen dokumenter ble mottatt og gjennomgått i løpet av tilsynsbesøket. Følgende dokumenter ble gjennomgått og vurdert som relevante for tilsynet:

- Egenrapporteringsskjema
- Organisasjonskart – Barneverntjenesten for Bodø fl.
- Møteoversikt (faste aktiviteter) 2023
- Tilstandsrapporter/årsrapporter 2022 – om barnevernet i hver kommune i samarbeidet
- Avtaler om virksomhetsoverdragelse/vertskommunesamarbeid
- Rutinebeskrivelse: Oppfølging fosterhjem og fosterbarn
- Rutinebeskrivelse: Oppfølging av fosterbarn og fosterhjem, plassering etter 5-1
- Mal: Rapport fra fosterhjemsbesøk
- Mal: Avtale om redusert besøkshyppighet
- Mal: Oppfølgingsplan fosterbarn
- Mal: Årsplan fosterhjemsoppfølging
- Mal: Endelig omsorgsplan
- Mal/sjekkliste for saksgjennomgang
- Prosedyre for melding, behandling og lukking av avvik – Bodø kommune
- Rutinebeskrivelse: Samtykke til helsehjelp for barn under omsorg
- Rutinebeskrivelse: Tilmelding til ny skole

Vi valgte ut 10 saksmapper etter følgende kriterier:

- Barn som bor eller har bodd i fosterhjem etter vedtak om omsorgsovertakelse, og som har hatt oppfølging av barneverntjenesten for Bodø fl. etter 01.01.21.
- hvorav seks saksmapper fra avdeling Bodø, to fra avdeling Hamarøy og to fra avdeling

Fire fosterbarn og seks fosterforeldre ble intervjuet i forbindelse med tilsynet.

I tabellen under gir vi en oversikt over hvem som ble intervjuet, og hvem som deltok på oppsummerende møte:

Ikke publisert her

Disse deltok fra tilsynsmyndigheten:

Seniorrådgiver, Lise Tymi, Statsforvalteren i Nordland, revisor Seniorrådgiver, Gry Berg, Statsforvalteren i Nordland, revisor

Seniorrådgiver, Gunhild Westergaard, Statsforvalteren i Nordland, revisjonsleder

Alle tilsynsrapportar frå dette landsomfattanede tilsynet

2022–23 Barneverntjenestens ansvar for oppfølging av barn plassert i fosterhjem

Søk etter tilsynsrapporter

Søk

SAK 03/24

Dialog med revisor

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
29.01.2024

Vedlegg:

- Salten kommunerevisjon IKS, epost 16.01.2024. Sak til kontrollutvalgsmøte i Steigen 29.01.

Bakgrunn for saken:

Saken har bakgrunn i oppgaver kontrollutvalget er pålagt etter Forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 3 Kontrollutvalgets oppgaver ved regnskapsrevisjon:

- Kontrollutvalget skal holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet og påse at*
- a. kommunens eller fylkeskommunens årsregnskaper blir revidert på en betryggende måte*
 - b. regnskapsrevisjonen utføres i samsvar med lov, forskrift og kontrollutvalgets instruksjer og avtaler med revisor*
 - c. regnskapsrevisjonen blir utført av revisorer som oppfyller kravene i kapittel 2 og 3.*

Bestemmelsen retter seg mot revisors arbeid med regnskapsrevisjon, men revisors oppdrag omfatter i tillegg forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og ikke-lovpålagte kontroller med forvaltningen (mindre omfattende undersøkelser). Av denne grunn er det hensiktsmessig at revisor gir en bred orientering om status for sitt oppdrag, og at kontrollutvalget kan stille spørsmål, drøfte og gi innspill til revisor.

Utvalget skal i egne saker behandle revisors uttalelse til regnskap, rapporter fra forvaltningsrevisjon og fra eierskapskontroll, nummererte brev og revisors uttalelse til gjennomført etterlevelseskontroll. Tema utenom dette som naturlig hører med i utvalgets dialog med revisor vil være:

- Revisjonsplan, overordnet revisjonsstrategi (årlig)
- Revisors vurdering av egen uavhengighet (årlig)
- Status og funn ved gjennomføring av løpende regnskapsrevisjon. Status for

gjennomføring av bestillinger innen forvaltningsrevisjon, eierskapskontroller og andre mindre omfattende undersøkelser

- Revisors valg av tema for etterlevelseskontroll og bakgrunn for valget
- Gjennomført kvalitetskontroll av revisor
- Revisors oppstartsmøte med administrasjonen

Til inneværende møte har revisor meldt inn oppsummering etter oppstartsmøte for undersøkelse «Trygt skolemiljø», ref vedlagt epost av 16.01.2024. Under møtet løftet kommunen bekymringer/innvendinger mot tidspunktet for gjennomføringen av undersøkelsen. Revisor vil gi en nærmere orientering under saken og har også bedt administrasjonen om å stille.

Forslag til vedtak:

Kontrollutvalget i Steigen kommune tar dialog med revisor til orientering.

Røklund, 22. januar 2024

Ronny Seljeseth
Sekretær for kontrollutvalget

Fra: [Synne Skoglund](#)
Til: [Ronny Seljeseth](#)
Kopi: [Mariell Myhre](#); [Bjørn Vegard Gamst](#); andreas.sletten@steigen.kommune.no;
anne.sofie.skogvold@steigen.kommune.no; [Post Sekretariatet](#)
Emne: Sak til kontrollutvalgsmøte i Steigen 29.01
Dato: tirsdag 16. januar 2024 13:51:26
Vedlegg: [Outlook-aliuf2e0.png](#)

Hei,

Vi gjennomførte i dag oppstartsmøte for undersøkelsen "Trygt skolemiljø" i Steigen kommune. Der deltok konst. kommunedirektør og rektorene fra Leinesfjord og Nordfold skole fra kommunen sin side. Under møtet løftet kommunen bekymringer/innvendinger mot tidspunktet for gjennomføringen av undersøkelsen.

Slik vi forstod dette ble det i hovedsak knyttet til kommunens mulighet til å kunne lære av prosjektet underveis og i etterkant, som følge av stort arbeidspress på ledernivå på grunn av fravær. Det ble også trukket frem relativt nært forestående endringer i ledelsen på skolene, og varslede endringer i opplæringsloven.

Revisjonen melder derfor dette inn som sak til kontrollutvalgsmøtet i Steigen 29.01, slik at dette kan tas opp, belyses og drøftes.

Vi har oppfordret kommunen til å stille i møtet for å belyse saken.

Med vennlig hilsen

Synne Skoglund
forvaltningsrevisor

SALTEN
KOMMUNEREVISJON
Postboks 429, 8001 Bodø

Tlf: 905 24 349

E-post: sys@salten-revisjon.no

SAK 04/24

Risiko- og vesentlighetsvurdering – grunnlag for plan for forvaltningsrevisjon / plan for eierskapskontroll

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
29.01.2024

Vedlegg:

- Salten kontrollutvalgsservice, Risiko- og vesentlighetsvurdering Steigen kontrollutvalg 2024 - Grunnlagsdokument til plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroller perioden 2024-2027

Bakgrunn for saken:

I møte 18. april 2023, sak 20/23, behandlet kontrollutvalget sak om *Oppstart risiko- og vesentlighetsvurderinger, planarbeid forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll*, med følgende vedtak:

1. *Kontrollutvalget vedtar fremdriftsplan for utarbeidelse av plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroller for perioden 2024-2027. Som grunn for planen skal det utarbeides en felles overordnet analyse av kommunens forvaltning og kommunens eierskap basert på risiko- og vesentlighetsvurderinger. Arbeidet utføres av kontrollutvalgssekretariatet.*
2. *Sak med plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroller fremmes kontrollutvalget første kvartal 2024.*

Krav til forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll er beskrevet hhv i kommunelovens § 23-3 og §23-4. Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, utarbeide en plan for hvilke områder det skal utføres forvaltningsrevisjoner og hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres. Planene skal baseres på risiko- og vesentlighetsvurdering (ROV). Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for kontroll.

Vedlagt saken er ROV utarbeidet av sekretariatet. Vurderingens kapittel 4 inneholder en risikovurdering av forvaltningen ut fra

- Samfunnsperspektivet:
 - Samfunnsplanlegging og næringsutvikling
 - Miljø, klima og energi
 - Beredskapsplaner og ROS-analyser
- Bruker- og tjenesteperspektivet:
 - Vurderinger for 17 ulike tjenesteområder
- Organisasjonsperspektivet:
 - Organisering, styring og ledelse
 - Internkontroll og kvalitetssikring
 - Økonomistyring
 - Offentlige anskaffelser
 - Personalforvaltning. Kompetanse/rekruttering.
 - IKT, digitalisering, personvern, arkiv og saksbehandling

Vurderingens kapittel 5 inneholder en risikovurdering av kommunens eierskap. Det er gitt en særlig vurdering av selskap der det anses å være en viss risiko og/eller vesentlighet.

Vurdering:

I den vedlagte vurderingen kapittel 4.4 (oppsummering for forvaltningen) og kapittel 5.5 oppsummering for eierskap) er det angitt en vurdering av risiko, gradert etter følgende fargeskala: Grønn – lav risiko Gul – middels risiko Rød – høy risiko.

I møtet legges det opp til en bred gjennomgang av ROV, og at innspill fra kontrollutvalget deretter danner grunnlag for Plan for forvaltningsrevisjon og Plan for eierskapskontroll for perioden 2024-2024. Ved behov utredes risikoområder nærmere.

Forslag til vedtak:

Risiko- og vesentlighetsvurdering tas til orientering. Innspill fra kontrollutvalget tas med til kontrollutvalgets behandling av plan for forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll i utvalgets møte 15. april 2024.

Røkland, 22. januar 2024

Ronny Seljeseth
Sekretær for kontrollutvalget

Risiko- og vesentlighetsvurdering

Steigen kontrollutvalg

2024

Grunnlagsdokument til plan for forvaltningsrevisjon
og eierskapskontroller perioden 2024-2027

Innhold

1. INNLEDNING	4
1.1 FORMÅL OG SENTRALE LOVBESTEMMELSER	4
1.2 RISIKO	4
1.3 VESENTLIGHET	5
2. METODE.....	6
2.1 INFORMASJONSGRUNNLAG	6
2.2 METODE FOR RISIKOVURDERING.....	8
3. GENERELT OM KOMMUNEN	9
3.1 DEMOGRAFI	9
3.2 ORGANISERING	10
3.3 MÅL. KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL	10
3.4 ØKONOMI	11
4. RISIKOVURDERING AV FORVALTNINGEN	13
4.1 SAMFUNNSPERSPEKTIVET	13
4.1.1 <i>Samfunnsplanlegging og næringsutvikling</i>	13
4.1.2 <i>Miljø, klima og energi</i>	13
4.1.3 <i>Beredskapsplaner og ROS-analyser</i>	14
4.2 BRUKER- OG TJENESTEPERSPEKTIVET.....	14
4.2.1 <i>Barnehagesektoren</i>	14
4.2.2 <i>Skole, SFO og voksenopplæring</i>	15
4.2.3 <i>Kultur, idrett, tros- og livssynssamfunn</i>	16
4.2.4 <i>Flyktningtjenesten</i>	17
4.2.5 <i>Barnevern</i>	17
4.2.6 <i>Helsetjenester</i>	18
4.2.7 <i>Rus og psykisk helsearbeid</i>	19
4.2.8 <i>Hjemmetjenester og institusjonsomsorg</i>	19
4.2.9 <i>Økonomisk sosialhjelp og boligsosiale tjenester</i>	20
4.2.10 <i>Bygg- og eiendomsforvaltning</i>	21
4.2.11 <i>Vann og avløp</i>	21
4.2.12 <i>Renovasjon</i>	22
4.2.13 <i>Brann og feiing</i>	22
4.2.14 <i>Byggesak, kart og oppmåling</i>	23
4.2.15 <i>Veier, parker og idrettsanlegg</i>	24
4.2.16 <i>Landbruk og natur-/viltforvaltning</i>	24
4.3 ORGANISASJONSPERSPEKTIVET	24
4.3.1 <i>Organisering, styring og ledelse</i>	25
4.3.2 <i>Internkontroll og kvalitetssikring</i>	26
4.3.3 <i>Økonomistyring</i>	26
4.3.4 <i>Offentlige anskaffelser</i>	27
4.3.5 <i>Personalforvaltning. Kompetanse/rekruttering</i>	28
4.3.6 <i>IKT, digitalisering, personvern, arkiv og saksbehandling</i>	28
4.3.7 <i>Arbeidsmiljø</i>	29
4.4 OPPSUMMERING	30
5. RISIKOVURDERING AV KOMMUNENS EIERSKAP	32
5.1 OM EIERSTYRING	32
5.2 PROBLEMSTILLINGER I EN EIERSKAPSKONTROLL	32
5.3 STEIGEN KOMMUNES EIERSKAPSMELDING	33
5.4 STEIGEN KOMMUNES EIERSKAP. SELSKAPER HVOR KOMMUNEN HAR EIERINTERESSER	34
5.5 OPPSUMMERING	38
6. KONKLUSJON. SAMLET VURDERING	39

6.1	ANBEFALTE OMRÅDER FOR FORVALTNINGSREVISJON	39
6.2	ANBEFALTE OMRÅDER FOR EIERSKAPSKONTROLL	39

1. Innledning

Steigen kontrollutvalg har i sak 20/23 satt i gang innledende arbeid med plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroller for perioden 2024-2027. Som grunn for planen skal det utarbeides en felles overordnet analyse av kommunens forvaltning og kommunens eierskap basert på risiko- og vesentlighetsvurderinger. Analysen er gjort av Salten Kontrollutvalgsservice.

1.1 Formål og sentrale lovbestemmelser

Det fremgår av kommuneloven at kontrollutvalget skal sørge for at det utføres forvaltningsrevisjon av kommunes virksomhet, og av selskaper kommunen har eierinteresser i. Formålet med denne risiko- og vesentlighetsanalysen er å gi kontrollutvalget og kommunestyret et overordnet verktøy for å velge områder innen kommunens virksomhet som det kan være hensiktsmessig å sette spesielt fokus på, ved å gjennomføre forvaltningsrevisjon eller eierskapskontroll.

Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak. Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, utarbeide en plan som viser på hvilke områder det skal gjennomføres forvaltningsrevisjoner.

Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens virksomhet og virksomheten i kommunens selskaper. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon. Kommunestyret kan delegere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planperioden, dersom eventuell årlige gjennomgang avdekker behov for justeringer.

Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Som for forvaltningsrevisjon skal kommunestyret utarbeide en plan for hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens eierskap, med sikte på å finne ut hvor det er størst behov for eierskapskontroll. Også denne planen skal vedtas av kommunestyret.

1.2 Risiko

En kommune vil i stor grad utsettes for risiko på bakgrunn av to faktorer;

- at kommunen skal levere en type tjeneste, eller et sett av tjenester.
- kommunens valg av måte å organisere, produsere og levere tjenestene på.

Utgangspunktet for risikovurderingen er en erkjennelse av at uønskede hendelser – risikofaktorer – kan inntreffe og true måloppnåelsen. Risikovurdering er sammensatt av to elementer:

- Konsekvens dersom risikofaktoren inntreffer
- Sannsynlighet for at risikofaktoren inntreffer

Vurderingen av hvorvidt risikoen er høy/middels/lav avhenger derfor av hvordan en vurderer konsekvensene av, og sannsynligheten for at en gitt situasjon inntreffer eller utvikler seg. Dersom konsekvensene antas å bli store, samtidig som det er en stor sannsynlighet for at en situasjon blir en realitet, vurderes risikoen til å være høy. Motsatt vil risikoen vurderes som lav i tilfeller der en situasjon bare vil få mindre konsekvenser, samtidig som det er lite trolig at den aktuelle situasjonen skal oppstå.

Videre er det nyttig å ta hensyn til eventuelle tiltak som kommunens ledelse har satt i verk for å redusere muligheten for at risikofaktorene som kan true måloppnåelsen skal inntreffe, og redusere virkningene dersom risikofaktoren likevel slår til. Det derfor nødvendig å ha kjennskap til de styrings- og kontrolltiltakene som er etablert i kommunen, og vurdere i hvor stor grad disse fungerer risikoreducerende i forhold til konsekvensen av og sannsynligheten for at uønskede hendelser inntreffer. Tiltakene kan være av ulik karakter. Det kan være etablert interne rutiner som vil føre til at feilsituasjoner oppdages og rettes på et tidlig tidspunkt før skade oppstår. Det kan være satt i verk tiltak som bidrar til at konsekvensen blir mindre dersom risikofaktoren slår til – for eksempel ved at risikoen er delt med flere, som ved forsikring.

De styrings- og kontrolltiltakene som etableres for å sikre at virksomheten når sine mål, kan kategoriseres på følgende måte:

- Informasjon og kommunikasjon – eks forankring av vedtatte mål blant medarbeiderne og informasjon til medarbeidere om utvikling i organisasjonen
- Overvåking/oppfølging – eks medarbeiderundersøkelser, innbyggerundersøkelser, rapportering gjennom styringssystem
- Kontrollaktiviteter – eks attestasjon og anvisning, rutiner, vedtaksoppfølging

Ut fra kjennskap til styrings- og kontrolltiltakene i organisasjonen vil vi få en oppfatning av hva som gjøres for å redusere risiko. Slik informasjon vil innvirke på om et forhold vurderes som viktige å se nærmere på eller ikke. Dersom ledelsen ser ut til å ha kontroll på risikoforholdene innen et gitt område, og har iverksatt tiltak for å redusere risiko, kan det tilsa at dette området behøver mindre oppmerksomhet fra kontrollutvalgets side. Omvendt kan kunnskap om risikoforhold som ledelsen ikke har fokus på, tilsa større oppmerksomhet fra kontrollutvalget i deres planlegging av forvaltningsrevisjon.

1.3 Vesentlighet

Med vesentlighet mener vi i denne sammenheng en samlet vurdering av alvorsgraden i den trusselen som den enkelte risikofaktor representerer i forhold til kommunens måloppnåelse. Hvilken betydning vil det få dersom risikoen innen et gitt område blir en realitet i form av et faktisk avvik – hvor ille er det?

Dersom en har vurdert risikoen innen et gitt område til å være høy, samtidig som en vet at ledelsen ikke har iverksatt tiltak for å redusere risiko, og at det vil få stor negativ betydning dersom situasjonen blir en realitet, er det grunn til å vurdere området som vesentlig. Vesentlighet, det vil si hva som har størst (negativ) betydning kan vurderes ut fra ulike perspektiver, og vesentlighetsgraden avhenger av hvilket perspektiv en ser situasjonen ut fra. Virksomheten som drives i kommunene er omfattende og involverer mange ulike aktører med til dels ulike interesser i kommunens virksomhet. Ulike aktører med ulike ståsteder kan ha svært ulike oppfatninger av hva som er vesentlig – for hvem er det ille?

Veileder i risiko- og vesentlighetsvurdering peker på at det er svært vanskelig, om ikke umulig, å måle ulike sektors og virksomhetsområders vesentlighet opp mot hverandre. Det er anbefalt å ikke prøve å måle hva som er viktigst av for eksempel skole, eldreomsorg, vann og avløp og kultur, eller å rangere de ulike områdenes vesentlighet. Analysen bør imidlertid bidra til at områder som anbefales for forvaltningsrevisjon er vesentlige, men ikke nødvendigvis de mest vesentlige. I tillegg bør den bidra til at en tilstrekkelig bred del av kommunens virksomhet over tid blir gjenstand for forvaltningsrevisjon.

I vår analyse rangerer vi ikke områder etter vesentlighet. I risikovurderingen legger vi vekt sannsynlighet for manglende måloppnåelse og regeletterlevelse, eller lav produktivitet, og i denne vil elementer av vesentlighetsbegrepet inngå.

2. Metode

Lovteksten gir ingen konkrete føringer på hva en risiko- og vesentlighetsvurdering (ROV) skal være, eller hvordan den skal gjennomføres, bortsett fra at hensikten er å finne ut hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Forskrift om kontrollutvalg og revisjon gir heller ikke nærmere føringer. I lovforarbeidene framgår det at risiko- og vesentlighetsvurderinger innebærer å vurdere hvilke områder av kommunens virksomhet eller i hvilke selskaper det er risiko for vesentlige avvik, og hvor alvorlige konsekvenser disse avvikene vil kunne få. Det framgår videre at risiko- og vesentlighetsvurderingen er grunnlaget for å vurdere temaer, antall forvaltningsrevisjoner og når de skal utføres.

Dette kapitlet beskriver innhentet dokumentasjon og metode for gjennomføring av risiko og vesentlighetsvurdering av Steigen kommune. I hovedsak har sekretariatet støttet seg på «Veileder i risiko- og vesentlighetsvurdering» utarbeidet av Norges Kommunerevisorforbund (NKRF) av 03.12.2019, og som gir anbefalinger for hva en ROV kan inneholde.

2.1 Informasjonsgrunnlag

ROV må være tilstrekkelig til å identifisere risiko for mangler eller avvik og til å legge grunnlag for beslutningen om, og eventuelt på hvilke områder, det skal iverksettes revisjon. Hvor bredt en skal søke informasjon, bør gjøres på bakgrunn av en avveining mellom tidsbruk, om det er forhold som det er viktig å belyse ekstra grundig, og hvilke ressurser en har tilgjengelig. Kommunens planverk, politiske vedtak, reglementer, retningslinjer og prosedyrer er sentrale dokumenter. Kontakt med administrasjon og politikere vil også kunne gi vesentlig informasjon, samt erfaringer fra tidligere kontroller og tilsyn.

Dokumentasjon fra kommunen

I denne risiko- og vesentlighetsanalysen har vi benyttet styringsdokumenter fra Steigen kommune. Den overordnede analysen vil i hovedsak basere seg på kommuneplan og handlingsprogram, årsberetning, men også andre kilder er benyttet for innhenting av informasjon, slik som regnskap og kommunens nettsider.

Spørreundersøkelse

Sommeren 2023 ble det sendt ut en spørreundersøkelse til kommunedirektør, ordfører og representant fra opposisjonen (representant i Salten regionråd). I undersøkelsen ble kommuneledelsen invitert til å ta stilling til områdene som er beskrevet under de 4 perspektivene / delkapitlene i rapportens kapittel 4-5. Spørsmålstillingen var rettet mot risiko og vurdering av hvor stor grad det var fare for manglende måloppnåelse for de ulike sektorene med gradering lav- middels og høy risiko. Hensikten med undersøkelsen var å invitere sentrale personer fra kommuneledelsen til å gi innspill til eventuelle risikoer og sårbarheter og slik gi muligheten for aktuelle tema til ny plan.

Ettersom undersøkelsen var rettet mot få personer velger vi av personvern hensyn å ikke gjengi svarene i dette dokumentet, men heller kommentere særskilt i delkapitlene der det i besvarelsene er pekt på spesielle områder. Undersøkelsen som ble gjennomført fikk en svarprosent samlet på 67 %.

Kontrollutvalget og revisjonens kunnskap og erfaring fra tidligere arbeid med kommunen

I denne analysen bygger vi på erfaringer og funn fra tidligere gjennomførte forvaltningsrevisjoner, undersøkelser, selskapskontroller, samt erfaringer og funn fra regnskapsrevisjon.

Tilsvarende undersøkelse som ble sendt kommuneledelsen ble også kollektivt gjennomgått av kontrollutvalget i eget møte. Basert på denne diskusjonen ble det utformet et oppsummeringsnotat over avtroppende kontrollutvalgs innspill til ROV og ny plan. På samme måte som

spørreundersøkelsen, trekkes innspillene frem i delkapitlene der det er relevant.

Nasjonale trender for forvaltningsrevisjon

Noen tjenesteområder får større fokus fra kontrollutvalgene. Ved å gjøre en enkel analyse av gjennomførte forvaltningsrevisjoner som er publisert gjennom NKRFs forvaltningsrevisjonsregister kan man få et bilde av nasjonale trender. Her er en stor andel av forvaltningsrevisjonsrapporter i kommunal sektor i Norge samlet, og kategorisert i; tjenesteområde, tema, hovedfokus og fokusområde.

KOSTRA og Kommunebarometeret

KOSTRA (Kommune-Stat-Rapportering) er lovpålagt innrapportering fra kommunene til Statistisk Sentralbyrå og gir styringsinformasjon om ressursinnsatsen, prioriteringer og måloppnåelse i landets kommuner. Det finnes tall om f.eks. pleie- og omsorgstjenester, barnehagedekning og saksbehandlingstid, og man kan sammenligne kommuner med hverandre, med regionale inndelinger og med landsgjennomsnittet.

Avvik fra sammenlignbare grupper kan ha flere årsaker. Det er viktig å være klar over at KOSTRA-tall alene ikke er egnet for å benyttes som grunnlag til å gjøre konklusjoner, men kan gi implikasjoner for nærmere undersøkelser. Dersom kommunens ressursbruk innen et område er lavere enn sammenlignbare grupper, kan dette bety at kommunens tjenester ikke er i samsvar med lov og forskrifter eller kommunens egne vedtak. Dette kan i sin tur medføre at innbyggernes behov ikke fullt ut ivaretas. På den annen side kan nevnte forhold også innebære at ressursene er bedre utnyttet i kommunen enn i sammenlignbare grupper. En kommunes ressursbruk innenfor et område kan også avhenge av politiske prioriteringer av det enkelte område. Et sikrere svar på hva avvik i ressursbruk reelt sett bunner i, vil kreve en grundigere gjennomgang av angjeldende områder.

Som en forlengelse av KOSTRA-tallene har vi valgt å presentere kommunens rangering fra Kommunal rapport "Kommunebarometer". Dette er en sammenlikning av landets kommuner, basert på til sammen 151 nøkkeltall. Hensikten er å gi beslutningstakere – særlig lokalpolitikere – en lettfattelig og tilgjengelig oversikt over hvordan kommunen driver. Tallene er i hovedsak hentet fra KOSTRA, med tillegg av offentlig statistikk fra SSB, Utdanningsdirektoratet, Helsedirektoratet, Folkehelseinstituttet og Norsk kulturindeks fra Telemarksforskning. Kommunebarometeret presenterer 12 ulike temaer: barnehage, kostnadsnivå, saksbehandling, barnevern, kultur, sosialtjenesten, grunnskole, miljø og ressurser, vann, avløp og renovasjon, helse, pleie og omsorg og økonomi.

Andre kilder

Åpenhetsindeksen er utarbeidet av Pressens offentlighetsutvalg, for å se på hvor åpne Norges kommuner er og hvor tilgjengelig informasjon er. Undersøkelsen har målt både hvor raske og korrekte kommunene er til å håndtere sine innsynskrav, og hvor tilgjengelig viktig informasjon, som journaler, dokumenter, informasjon og kontaktdata er på kommunenes nettsider.

Sabima er en miljøorganisasjon som jobber for å stanse tapet av naturmangfold. Sabima publiserer årlig gjennom Naturkampen.no en rangering av landets 356 kommuner etter 29 indikatorer som sier noe om hvordan kommunen ivaretar naturen. Hver indikator er basert på fakta fra kommunenes egne plankart, deres rapportering i KOSTRA, tall fra Miljødirektoratet, tall fra Fiskeridirektoratet og kommunenes svar på spørreskjema fra Sabima.

Tilsynsmyndigheter

Statsforvalteren har i oppgave å samordne det statlige tilsynet med kommunene og fylkeskommunene. Formålet med samordningen er å sikre at tilsynsbelastningen for enkeltkommuner ikke blir for stor, unngå dobbeltarbeid og lære av arbeid som allerede er gjort.

Fra 1. januar 2020 ble det tatt i bruk en ny nasjonal tilsynskalender hvor det finnes oversikter og rapporter over planlagte og gjennomførte statlige tilsyn og forvaltningsrevisjoner i kommuner og fylkeskommuner. Alle statlige tilsynsorgan plikter å registrere gjennomførte og planlagte tilsyn i dette registeret, så som Statsforvalteren selv, samt DSB, Kystverket, Mattilsynet, Arbeidstilsynet, Datatilsynet, Statens Kartverk, Helsetilsynet og Arkivverket. Sektorer og tematikk som er gjennomgått i nær fortid av andre tilsynsorgan bør unngås, men kan likevel, der det er funn som har relevans for videre undersøkelser, legges til vekt.

2.2 Metode for risikovurdering.

Som beskrevet rangeres ikke områder etter vesentlighet i tema for forvaltningsrevisjon. I risikovurderingen legges det vekt på sannsynlighet for manglende måloppnåelse og regeletterlevelse, og i denne vil vesentlighetsbegrepet inngå. Det er vurdert risiko knyttet til:

- Overholdelse av lover og bestemmelser (eksempelvis erfaringer fra tidligere tilsyn og revisjon)
- Måloppnåelse (eksempelvis kommunens årsberetninger)
- Økonomi og produktivitet (eksempelvis KOSTRA-data)

Er det for eksempel høy eller lav risiko knyttet til regeletterlevelse, produktivitet eller måloppnåelse innen opplæringsområdet?

Det finnes ikke en egen standard for hvordan man veker risiko i denne sammenhengen. Noen velger å lage en score basert på ulike faktorer, men en slik score vil inneholde en stor grad av subjektiv vurdering. Sekretariatet har derfor valgt å ikke lage en tallscore, fordi det kan tolkes som en objektiv konklusjon på risiko. Så langt mulig har vi i denne ROVen forsøkt å benytte objektive data, eksemplvis KOSTRA-data i Kommunal Rapports kommunebarometer til å gi en indikasjon av risiko, og her gradere risiko etter fargeskala:

Grønn – lav risiko Gul – middels risiko Rød – høy risiko

Også denne graderingen er til sist en subjektiv vurdering selv om det også ligger objektive data til grunn. KOSTRA-dataene kan likevel være en god indikator på en relativ måloppnåelse av anerkjente variabler.

3. Generelt om kommunen

Steigen er en kystkommune nord i Salten i Nordland. Tradisjonelt har kommunen og næringslivet vært preget av jordbruk og fiskeri, men i dag er havbruk største næring. Kommunen har spredt bebyggelse og nytter i stor grad tjenester og servicetilbud i Bodø som nærmeste by. Det var ingen endringer i kommunestrukturen i kommunereformen 2017-2020.

3.1 Demografi

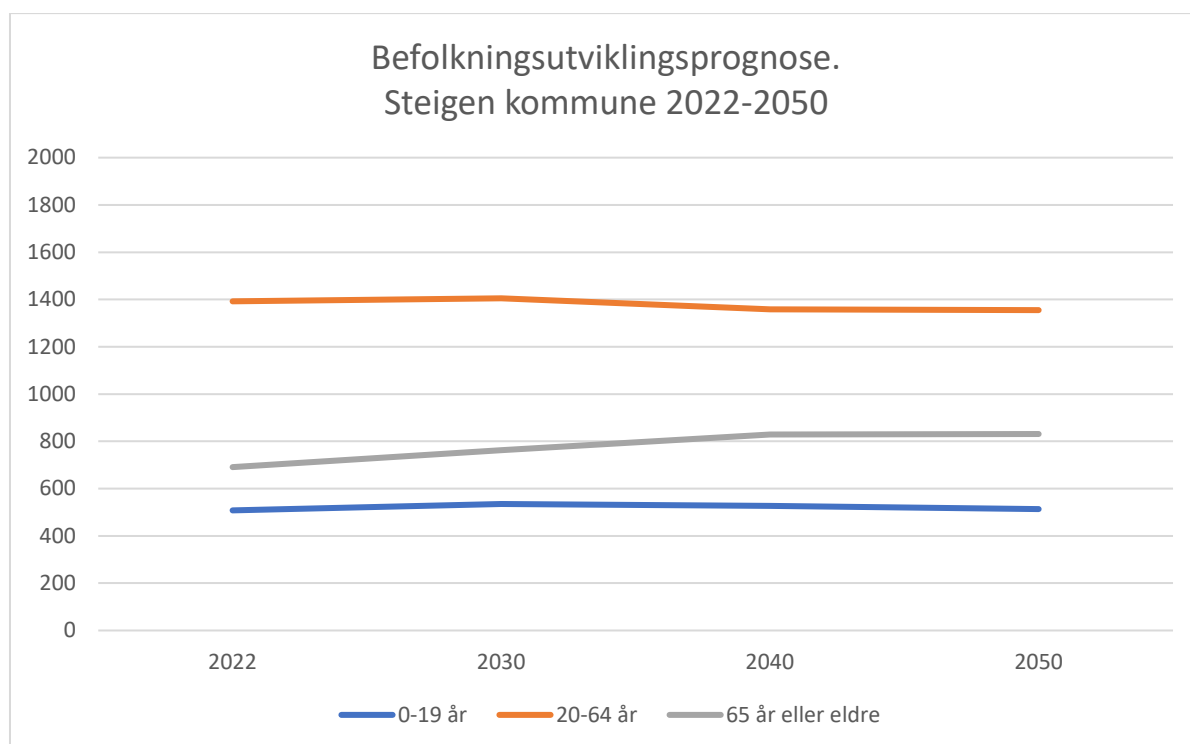
Statistisk Sentralbyrå (SSB) publiserer jevnlig regionale befolkningsframskrivinger med beregninger av hvordan befolkningen i Norges kommuner forventes å utvikle seg framover, gitt ulike forutsetninger om fruktbarhet, dødelighet, flytting, innvandring og utvandring. Det er tre overordnede kilder til usikkerhet i befolkningsframskrivingene: demografiske forutsetninger, modellspesifikasjon og offisiell statistikk. Den største usikkerheten er knyttet til de demografiske forutsetningene om framtidig fruktbarhet, dødelighet, innenlandsk flytting og inn- og utvandring.

SSB publiserer flere alternativer, med ulike kombinasjoner av forutsetninger om de demografiske komponentene på nasjonalt nivå. Alternativene beskrives med fire bokstaver som forteller hvilke forutsetninger som er brukt om: 1) fruktbarhet, 2) levealder, 3) innenlandske flyttinger og 4) innvandring. H = høy, M = medium og L = lav. Hovedalternativet, som presenteres her (MMMM), bruker mellomnivået for alle de fire komponentene.

Kilde: Statistisk Sentralbyrå, oppdatert 05.07.2022.

Framskrevet folkemengde 1. januar, etter region, alder, statistikkvariabel og år. 1848 Steigen.

		2022	2030	2040	2050
0-19 år	Hovedalternativet (MMMM)	508	535	527	513
20-64 år	Hovedalternativet (MMMM)	1392	1405	1359	1355
65 år eller eldre	Hovedalternativet (MMMM)	691	762	829	831
SUM		2591	2702	2715	2699

Steigen kommune hadde pr 01.01.2022 en befolkning på 2.591 personer og ventes med middelalternativet å ha en folketilvekst på 4,2 % mot 2050. Den største veksten kommer innenfor aldersgruppen over 65 år, noe som innebærer at forsørgerbrøken utfordres, ved at det relativt sett blir færre personer i yrkesaktiv alder til å forsørge et økende antall eldre. Tendensen er imidlertid ikke like sterk som de fleste andre kommunene i regionen.

3.2 Organisering

Kommuneadministrasjonen ledes av kommunedirektør. De største områdene er Oppvekst, Helse og omsorg og Plan, utvikling og drift. I tillegg kommer stabsfunksjoner Økonomi og personal med hver sin leder.

Kommunen er deltager i fire interkommunale selskap (IKSer) med ulik grad av delegert myndighet: Salten kommunerevisjon, Iris Salten, Salten Brann og Helse- og miljøtilsyn Salten. Kommunen er også deltager i vertskommunesamarbeid og kommunale oppgavefelleskap.

3.3 Mål. Kommuneplanens samfunnsdel

Kommunen skal etter plan – og bygningsloven ha en samlet kommuneplan som omfatter samfunnsdel med handlingsdel og arealdel. Kommuneplanen skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver, og bør omfatte alle viktige mål og oppgaver i kommunen. Den skal ta utgangspunkt i den kommunale planstrategien og legge retningslinjer og pålegg fra statlige og regionale myndigheter til grunn.

Kommunestyret vedtok kommuneplanens samfunnsdel for perioden 2021-2033 i møte 12.05.2021. Det er valgt ut fem tverrfaglige satsingsområder for å utvikle bedre lokalsamfunn i tråd med FN sine bærekraftsmål. Innenfor hvert satsingsområde er det definert noen utvalgte langsiktige mål for hvordan man vil at Steigen skal se ut i løpet av planperioden – slik vil vi ha det.

1. Attraktivitet – det gode liv i Steigen. Delmål:

- Tilflytting - Ha levende lokalsamfunn rundt om i Steigen der det er attraktivt å bosette seg og å drive næringsvirksomhet
- Steigen er en rik kulturkommune
- Alle grupper skal ha mulighet for fysisk aktivitet i hverdagen
- Infrastruktur - Steigen skal i perioden forbedre sin infrastruktur på viktige områder
- Besøk - Steigværingene er stolte av kommunen sin, er gjestfrie og ønsker besøkende og tilreisende velkommen
- Frivillig sektor er en viktig bidragsyter til levende lokalsamfunn

2. Innovasjon og næringsutvikling. Delmål:

- Det er attraktivt å etablere og utvikle næringsvirksomhet i Steigen
- En balansert og bærekraftig utvikling av turistnæringen
- Steigen er en nytenkende distriktskommune som samarbeider aktivt med innovative miljøer
- Steigen har et aktivt og produktivt landbruk
- Steigen har en aktiv og produktiv fiskerinæring
- Steigen har en aktiv og produktiv akvakulturnæring

3. Helse og omsorg. Delmål:

- Steigen skal prioritere helsefremmende og forebyggende aktiviteter i form av tidlig innsats, alle kommunale tjenester

- I Steigen skal ingen oppleve utenforskap
- Tilby gode helse- og omsorgstjenester

4. Oppvekst. Delmål:

- Kvalitet i tjenesten står i fokus for tilbudet til barn og unge
- Full barnehagedekning fra fylte 1 år
- Tidlig innsats er førende for hvordan vi møter barn og unge

5. Natur og klima. Delmål:

- Naturforvaltning - Steigen kommune skal ta vare på vår unike natur, skjærgård og kulturlandskap for fremtidige generasjoner
- Det grønne skiftet - Steigensamfunnet gjør sitt for å bidra til å nå nasjonale mål for reduserte klimautslipp og det grønne skiftet
- Klimatilpasning - Steigen er forberedt på et våtere og villere klima

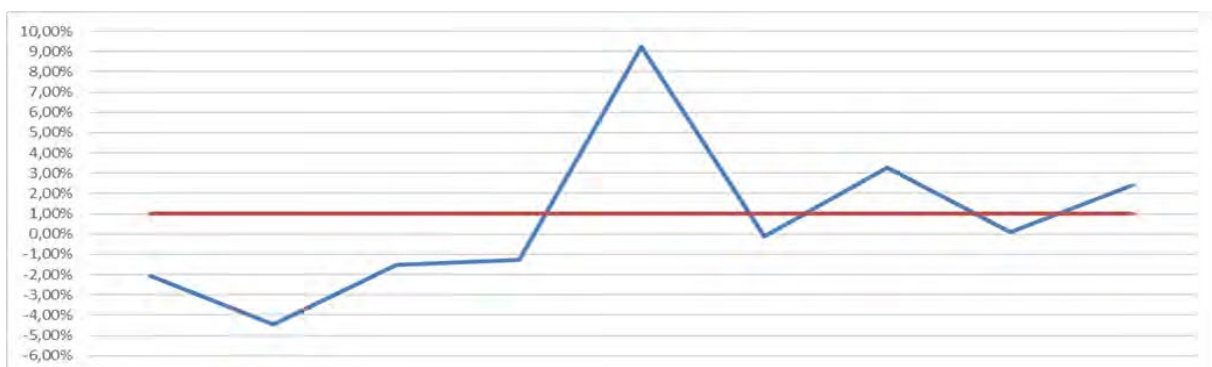
Under hvert mål ligger det strategier for hvordan kommunen skal arbeide for å nå målene – slik gjør vi det. I tillegg er det utarbeidet strategier for kommunen som organisasjon med fire hovedsatsningsområder: digitalisering, rekruttering, medarbeiderutvikling og ledelse og organisering. Kommuneplanens samfunnsdel har en handlingsdel som skal rulleres årlig og som er Steigen kommunes økonomiplan. Handlingsdelen innrettes mot å oppfylle målene for samfunnsutviklinga som er lagt i samfunnsplanen. I kommunens årsmelding skal det rapporteres på hva som er oppnådd i forhold til prioriteringene i handlingsdelen.

3.4 Økonomi

Det er rutine for å legge frem økonomirapportering for kommunestyret to ganger i året (tertialvis). Kommuneloven § 14-2 krever at kommunestyret vedtar finansielle måltall for utviklingen av kommunens økonomi. Høsten 2020 reviderte Steigen kommunestyre finansielle måltall som et verktøy for mer langsiktig fokus i økonomistyringen. De to måltallene som er vedtatt er driftsmargin og gjeldsgrad:

Driftsmargin

Driftsmarginen vil si hvor stor andel driftsresultatet bør utgjøre av driftsinntektene. Det er vedtatt at driftsmarginen skal være minst 1 % av brutto driftsinntekter. Figuren er hentet fra årsmelding for 2022 og viser utviklingen i driftsmarginen i årene 2014 – 2022. Som figuren viser er driftsmarginen for 2018, 2020 og 2022 sterkt påvirket av utbetalingen fra Havbruksfondet.

Gjeldsgrad

Kommunestyret har vedtatt at gjeldsgraden i løpet av den neste 8 årene skal reduseres til 75 % og skal ha fokus ved utarbeidelsen av budsjett og økonomiplan i årene som kommer. Gjeldsgraden skal beregnes på følgende måte:

- Langsiktig gjeld korrigert for lån til selvkostområdene, lån til videreutlån og lån som finansieres av 3. part
- i prosent av brutto driftsinntekter korrigert for inntekter knyttet til lån til selvkostområdene, lån til videreutlån og lån som finansieres av 3. part.

Tabell fra kommunens årsmelding viser at måltallet ble oppnådd i 2022:

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Langs. Gjeld	231 934	221 234	216 345	234 884	261 969	252 927
Driftsinntekter	261 862	303 323	293 765	310 916	321 833	366 590
	89%	73%	74%	76%	81%	69%

4. Risikovurdering av forvaltningen

Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak. Aktuelle tema er gruppert ut fra tre dimensjoner: samfunnsperspektivet, bruker- og tjenesteperspektivet og organisasjonsperspektivet.

4.1 Samfunnsperspektivet

Med samfunnsperspektivet menes overordnede og sektorovergrepene tematikk som kan angå hele tjenesteproduksjonen og sektorområder, herunder planverk, næringsutvikling, klima og beredskap.

4.1.1 Samfunnsplanlegging og næringsutvikling.

Kommunestyret skal minst én gang i hver valgperiode, og senest innen ett år etter konstituering, utarbeide og vedta en kommunal planstrategi. Planstrategien bør omfatte en drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling, herunder langsiktig arealbruk, miljøutfordringer, sektorenes virksomhet og en vurdering av kommunens planbehov i valgperioden. Planstrategien ble sist vedtatt og behandlet av kommunestyret i møte november 2019.

Ved behandlingen skal kommunestyret ta stilling til om gjeldende kommuneplaner (samfunnsdelen og arealdelen) eller deler av disse skal revideres, eller om planene skal videreføres uten endringer. Kommunen vedtok kommuneplanenes samfunnsdel i 2021. Kommuneplanens arealdel er i tråd med planstrategien videreført. Det er ikke fremkoemmet informasjon som tilsier vesentlig risiko knyttet til kommunes utøvelse av rollen som samfunnsplanlegger, utover at det er kapasitetsutfordringer knyttet til bemanning og utskifting av ledelse.

Kommunens næringsressurs er lagt inn under Plan, utvikling og drift. I tillegg har kommunen vært engasjert i Lev i Steigen, som i felleskap med aktører i næringslivet jobber med profilering av jobber, tomter og boliger i kommunen. Det er høy økonomisk innsats i flere av prosjektene, samtidig som det er press på ressurser og videre finansiering. Med bakgrunn i at det er tungt satset ressursmessig og økonomisk på flere prosjekter vurderes det å være en middels risiko for måloppnåelse. Dette støttes av spørreundersøkelsen.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Samfunnsplanlegging	Lav	
Bosetting og næringsutvikling	Middels	Måloppnåelse av næringsutvikling og bosettingsprosjekter.

4.1.2 Miljø, klima og energi

Regjeringen har bestemt at FNs 17 bærekraftsmål, som Norge har sluttet seg til, skal være det politiske hovedsporet for å ta tak i vår tids største utfordringer, også i Norge. Det er derfor viktig at bærekraftmålene blir en del av grunnlaget for samfunns- og arealplanleggingen. Dette er også tydelig i Steigen kommunes kommuneplan ved av ett av fem satsningsområder er knyttet til natur og klima.

Sabimas kartlegging på Naturkampen.no er delt inn i fire hovedkategorier som viser deres vurdering om kommunen satser på naturen, beskytter naturen, omfang av dispensasjoner og planlagt utbygging med til sammen 29 spørsmål. KOMMUNE er i 2023 rangert som nummer 277 av 356 kommuner. Kommunebarometeret har også en kategori om Klima og miljø. Her lander Steigen på 284. plass.

Bærekraftmålene skal være bærende i både nasjonalt og lokalt planverk. Med bakgrunn i dette og relativt svak score på flere indikatorer vurderes området å ha høy risiko, selv om spørreundersøkelsen ga tilbakemelding om middels risiko. Ved en forvaltningsrevisjon kan flere områder være aktuelle, men

naturlig å knytte opp til evaluering og måloppnåelse av bærekraftsmål og planverk, samt krav i offentlige anskaffelser.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Klima, energi og miljø	Høy	Evaluering og måloppnåelse av bærekraftsmål og planverk.

4.1.3 Beredskapsplaner og ROS-analyser

Kommunene skal utvikle trygge og robuste lokalsamfunn og har et grunnleggende ansvar for å beskytte befolkningen og bidra til å opprettholde kritiske samfunnsfunksjoner som forsyninger av vann og avløpshåndtering, nødvendige helse- og omsorgstjenester, strøm og elektronisk kommunikasjon (mobiltelefon og internett). Kommunens plikter innen samfunnssikkerhet og beredskap følger av bestemmelsene i lov og forskrift om kommunal beredskapsplikt. Det forrige kontrollutvalget har i sitt innspill vurdert at området bør ses på blant annet om risiko for flom og for energitilgang og vurdert temaet å ha middels risiko.

Statsforvalteren i Nordland gjennomførte i 2022 et tilsyn med kommunal beredskapsplikt og helseberedskap i kommunen. Det ble i rapporten gitt fem avvik. Statsforvalteren mener at kommunen har god forståelse og oppfatning av kommunens ansvar, men at utfordringen er at planverket ikke er blitt oppdatert og i tillegg ressursmangel både med personell og økonomi. Statsforvalteren anbefaler at kommunen nå fokuserer på systematisk og helhetlig arbeid på fagområdet, på tvers av sektorene i kommunen. Første steg bør være å gjennomføre ny ROS-analyse, dernest å revidere resterende planer.

Risikovurderingen viser en ikke ubetydelig risiko for at kommunen ikke oppnår lovkrav om samfunnssikkerhet og beredskap, men manglene synes kjent og en forvaltningsrevisjon vil derfor neppe medføre funn som gir ytterligere verdi i forbedringsarbeidet.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Beredskapsplaner og ROS	Høy	Kjente avvik. Forvaltningsrevisjon anbefales ikke.

4.2 Bruker- og tjenesteperspektivet

Under bruker- og tjenesteperspektivet går analysen inn i de ulike sektorene i kommunens direkte tjenesteproduksjon, herunder ansvar som sorterer under helse og sosial, oppvekst og kultur og teknisk avdeling. Noen ansvarsområder er delegert til interkommunale selskap. Dersom tematikken omfatter reguletterlevelse, og måloppnåelse kan også IKSene være gjenstand for forvaltningsrevisjon.

I det vesentligste brukes data fra Kommunebarometeret og KOSTRA for å vurdere risiko.

4.2.1 Barnehagesektoren

Det er kommunens ansvar å tilby plass i barnehage til barn bosatt i kommunen. Barn med nedsatt funksjonsevne og barn med vedtak etter lov om barnevernstjenester har rett til prioritet. Barnehageloven regulerer kommunal barnehagedrift, så vel som private barnehagedrift.

Som barnehageeier plikter kommunen å drive virksomheten i samsvar med gjeldende lover og regelverk. Kommunen er lokal barnehagemyndighet, og har gjennom denne en dobbeltrolle som godkjennings- og tilsynsmyndighet både med egne og private barnehager. Dette kan innebære en

balansegang mellom delvis motstridende oppgaver, som kan være en utfordring, spesielt for private barnehager.

Steigen kommune kommer på 278. plass når det gjelder barnehagesektoren i Kommunebarometer for 2023. Sektoren utgjør 10% av den totale vekten i barometeret. Det er 13 nøkkeltall for sektoren. De viktigste tallene er grunnbemanning per barn i kommunale barnehager, andelen kommunale barnehager som oppfyller pedagognormen, og andelen ansatte i kommunale barnehager som har pedagogisk utdanning.

Bemanningstettheten er god, men kommunen sliter med pedagognormen og utdanningskravet. Det er også lavere leke- og oppholdsareal i barnehagene og færre barn i barnehage enn gjennomsnittet for landet. I kommunens årsmelding beskrives at det er en vedvarende utfordring å skaffe til veie pedagogiske ledere med godkjent utdanning som barnehagelærer. Det er også en stor utfordring å rekruttere styrere til barnehagene. I dag har Steigen kommune 5 pedagogiske ledere som ikke har utdanning som kvalifiserer til å være pedagogisk leder i barnehage. Videre står det at flere av barnehagene har hatt svært store utfordringer ift sykefravær. Dette har bidratt til en ustabil bemanning ved enkelte ansvar, som igjen har resultert i ulike utfordringer i barnegruppene. Det er ikke registrert relevante tilsyn av Statsforvalteren siste periode.

Det har vært få tilsyn og eksterne rapporter som kan gi et entydig bilde av sektoren. Lav score på kommunebarometeret og kommunens egne utsagn i årsmelding indikerer at risikoen er tilstede, særlig hva angår bemanning. I kontrollutvalgets tilbakemelding er det pekt på utfordringer med å holde barnehagene åpne. Risikoen vurderes derfor som middels.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Barnehagesektoren	Middels	Regelverksetterlevelse.

4.2.2 Skole, SFO og voksenopplæring

Opplæringsloven gjelder for grunnskoleopplæringen og videregående opplæring i offentlige skoler og lærebedrifter, dersom ikke annet er særskilt fastsatt. Loven gjelder også for grunnskoleopplæring i private grunnskoler som ikke får statstilskudd etter friskoleloven og privat hjemmeopplæring i grunnskolen.

Barn og unge har både rett og plikt til grunnskoleopplæring. Opplæringen skal tilpasses evnene og forutsetningene til den enkelte elev. Dersom en elev ikke får tilfredsstillende utbytte av ordinær opplæring, har vedkommende rett til spesialundervisning. Grunnskoleelevene har også rett til å gå på den nærmeste eller ved den skolen i nærmiljøet som de sokner til. Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring.

Kommunen skal ha et tilbud om skolefritidsordning før og etter skoletid for 1.-4. årstrinn, og for barn med særskilte behov på 1. – 7. årstrinn. Skolefritidsordningen skal legge til rette for lek, kultur- og fritidsaktiviteter med utgangspunkt i alder, funksjonsnivå og interesse hos barna. Den som er over opplæringspliktig alder, og som trenger grunnskoleopplæring har rett til voksenopplæring, så langt de ikke har rett til videregående opplæring etter. Retten til opplæring omfatter til vanlig de fagene som enn trenger for å få vitnemål for fullført grunnskoleopplæring for voksne.

I kommunebarometeret er måltallene knyttet til grunnskoleopplæringen. Steigen scorer middels og kommer på 219. plass og det er 19 nøkkeltall som er vektlagt. Sektoren utgjør 20% av den totale vekten i barometeret. De viktigste nøkkeltallene i sektoren er avgangskarakterer og nasjonale prøver på 10. trinn og utdanningsnivået til lærerne. Tallene varierer noe, men tendensen er at lærernes kompetansekrav er godt oppfylt, men at det er noe lavere score på elevenes nasjonale prøver og

avgangskarakterer. Kommunen bruker mer enn landsgjennomsnittet til grunnskolen pr innbygger enn landsgjennomsnittet.

I kommunens årsmelding står at kommunen lyktes svært godt med rekrutteringen av lærere til grunnskolene sist skoleår. Det var ved sist rapportering kun 1,4 % ufaglærte lærere i undervisningen.

I vedtatt økonomiplan heter det at voksenopplæringen har fått betydelig flere elever. Om tilstrømmingen av flyktninger fortsetter kan kommunen komme i en situasjon der det vil være utfordringer med å skaffe kapasitet til å dekke blant annet behovet for barnehageplass. Kommunen må også påregne økte utgifter til språkopplæring av grunnskoleelever samt mulig økning av årsverk i voksenopplæringen som følge av økt elevtall.

Det er ikke registrert tilsyn fra Statsforvalteren. Det pågår imidlertid en forvaltningsrevisjon bestilt av kontrollutvalget og som forventes levert i løpet av 2024. Formålet med undersøkelsen er å finne ut om skolen i Steigen arbeider for å sikre at krenkelsers som mobbing, vold, diskriminering og trakassering av elevene avdekkes og håndteres. Dette vurderes som svært tidsaktuelt etter revideringen av opplæringsloven om elevers rett på trygt og godt skolemiljø (§ 9 A).

Med henblikk på den totale ressursbruken og demografiske endringer vurderes risikoområdet for grunnskolesektoren og voksenopplæringen som middels, og mindre aktuelt innen SFO. Ettersom det er en pågående forvaltningsrevisjon, vil det likevel være mindre aktuelt med flere prosjekter i denne sektoren denne perioden.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Grunnskole	Middels	Kapasitet
Skolefritidsordning SFO	Lav	
Voksenopplæring	Middels	Kapasitet

4.2.3 Kultur, idrett, tros- og livssynssamfunn

Kommunene skal sørge for økonomiske, organisatoriske, informerende og andre relevante virkemidler og tiltak som fremmer og legger til rette for et bredt spekter av kulturvirksomhet. Kommunene har ansvar for folkebibliotekene og kulturskolene. Mange kommuner har organisatorisk tilknytning til ett eller flere lokale museer. I Salten er det organisert gjennom Stiftelsen Nordlandsmuseet. Kommunene har ansvar for å forvalte kunst kommunen selv eier.

Kommunene er den viktigste offentlige bidragsyteren når det gjelder å skape gode rammebetingelser for lokal idrettsaktivitet. Imidlertid er ikke tilrettelegging for idrett en lovpålagt oppgave og tilskuddsnivået i stor grad kan være påvirket av kommuneøkonomien. Kommunen samarbeider med idretten gjennom et idrettsråd og formålet er at det skal være en arena for samarbeid mellom idrettslag, idrettskrets og kommunen.

Kommunene har hatt det økonomiske ansvaret for kirken siden kommunene ble opprettet i 1837. Dette ansvaret omfatter at kommunen utreder en del utgifter etter budsjettforslag fra kirkelig fellesråd. Tilskuddsordningen for tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke skal sikre stor grad av økonomisk likebehandling av tros- og livssynssamfunnene i Norge. Det årlige tilskuddet skal tilsvare statens og kommunens budsjetterte utgifter per medlem i Den norske kirke.

I kommunebarometeret er de tre tyngste nøkkeltallene i kultursektoren netto driftsutgifter til aktivitetstilbud for barn og unge, netto driftsutgifter til idrett og idrettsanlegg per innbygger og mange ansatte kulturarbeidere i kommunen. Steigen ligger i middelsjiktet og kom på 226. plass innen denne sektoren. Kommunen scorer jevnt på de fleste indikatorene. Utgifter til tros- og livssynssamfunn omfattes ikke av scoren, men ifølge KOSTRA-data har kommunen en ressursbruk like

over gjennomsnittet i fylket, men like under snittet i KOSTRA-gruppen.

Det er ikke gjennomført kontroller eller relevante tilsyn innenfor kultursektoren. Det er heller ikke kjente forhold som tilsier høy risiko og risikoen vurderes derfor å være lav.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Kultur	Lav	
Idrett	Lav	
Tros- og livssynssamfunn	Lav	

4.2.4 Flyktningtjenesten

Kommunene har ansvar for at flyktninger og innvandrere får det tilbudet de har krav på etter introduksjonsloven. Kommunene skal veilede flyktninger og innvandrere på introduksjonslovens område. Kommunene skal tilby opplæring i norsk- og samfunnskunnskap til de som har rett til det/ plikt til det. Kommunene skal tilby introduksjonsprogram innen tre måneder etter bosetting i kommunen, eller etter at personen selv har bedt om det.

Flyktningkontoret er organisatorisk underlagt NAV. Utover flyktningkontoret er bosettingsarbeidet en oppgave som påvirker kommuneorganisasjonen i flere ledd, spesielt barnehage, grunnskole, voksenopplæring, barnevern, helse, nav og boligkontoret.

Kommunen fatter vedtak om bosetting av flyktninger etter anmodning fra Imdi. I vedtatt økonomiplan står det beskrevet store endringer som følge av økt bosetting av flyktninger fra Ukraina. Det forventes at kommunen må være forberedt på anmodning om økt bosetting utover det som allerede er vedtatt. Antall deltakere i introduksjonsprogrammet økes i takt med bosettingen og det er budsjettert med økte stillingsressurser på flere områder. Dette innebærer stor aktivitetsvekst på kort tid, med den risiko det medfører både knyttet til økonomi, produktivitet og kapasitet og måloppnåelse. Risikoen berører flere kommunale tjenester. Risikoen vurderes som høy. Flere vinklinger kan være aktuelle.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Flyktningtjenesten	Høy	Flere aktuelle vinklinger: Økonomi, kapasitet, regelverksetterlevelse.

4.2.5 Barnevern

Barnevernloven skal sikre barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig helsehjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Barnevernloven gjelder for alle barn som har bosted i landet og oppholder seg her. Kommunen plikter å yte forsvarlige tjenester og tiltak. Barnet har rett på nødvendige tiltak når lovens vilkår for tiltaket er oppfylt.

Kommunen er ansvarlig for å utføre de oppgavene som følger av barnevernloven, som ikke er tillagt et statlig organ og de skal ha et internkontrollsystem som sikrer dette. Kommunen har også ansvaret for nødvendig opplæring av barneverntjenestens personell. Barneverntjenesten skal blant annet arbeide forebyggende, samarbeide med andre deler av forvaltningen og frivillige organisasjoner, samt utarbeide individuell plan for å ivareta barns interesser. Det er barneverntjenesten i oppholdskommunen til barnet som er ansvarlig for å yte tjenester og tiltak etter barnevernloven.

Nøkkeltallene for andel barn i barnevernet og andel undersøkelser gjennomført innenfor tre måneder er de tyngste i Kommunebarometeret. I tillegg måles antall barn i institusjon og fagutdannet per 1 000 barn. Steigen kom på 221. plass i sektoren i 2022 og ligger i mellomsjiktet. Det som trekker mest ned er at tjenesten har fristoversittelser i undersøkelser.

Det er gjennomført én forvaltningsrevisjon i sektoren i 2016. Formålet da var å undersøke utviklingen i saksmengde og økonomi i barneverntjenesten de siste årene, samt hvilke rapporteringsrutiner som gjelder. I tillegg å undersøke barneverntjenestens internkontroll og saksbehandling på utvalgte områder. I etterkant har tjenesten inngått samarbeid med Bodø kommune som vertskommune.

Statsforvalteren har gjennomført ett tilsyn i 2023 med tema oppfølging av fosterhjem. Dette omhandler i stor grad vertskommunens ansvar men gir også implikasjoner for Steigen som samarbeidskommune og ansvarlig bestiller. Rapporten konkluderer med «mangler i barneverntjenestens arbeid med oppfølging av barn i fosterhjem. Barneverntjenesten besøker ikke fosterhjemmene så ofte som nødvendig, med den følge at fosterbarn under omsorg ikke sikres nødvendig oppfølging og hjelp, også i kritiske faser. Det foreligger også mangler knyttet til barneverntjenestens dokumentasjon. Dette medfører at vesentlig informasjon og vurderinger ikke er tilgjengelig på barnets mappe.» Statsforvalteren skriver videre at «internkontrollen er mangelfull. Barneverntjenesten har ikke sikre tall for hvor mange fosterbarn de har ansvaret for, eller hvor mange fosterbarn som ikke har fått lovpålagt oppfølging. Dette gir et problematisk utgangspunkt for styring og ledelse. Til sist konkluderes det med at internkontrollen ikke «har et omfang og innhold som er tilstrekkelig tilpasset en stor interkommunal barnevernstjeneste, herunder tjenestens særegne organisering og risikoer forbundet med denne.»

Stortinget har vedtatt en barnevernsreform som trådte i kraft 1.1.2022. Den flytter mer ansvar til kommunene på barnevernsområdet. Det heter at reformen skal bidra til å styrke det forebyggende arbeidet og tidlig innsats. Med barnevernsreformen har kommunene fått et større ansvar for barnevernet, både faglig og økonomisk. Dette stiller krav til kommunens styring av barnevernet, til ledelsen i barnevernet og til det samlede familiestøttende arbeidet. Som følge av lovendringen, delegering av myndighet til Bodø kommune og bekymringsverdige funn i tilsyn, vurderes risikoen å være høy. En naturlig innfallsvinkel vil være å få svar på hvordan vertskommunesamarbeidet med Bodø fungerer og i hvilken grad Steigen følger opp vertskommuneavtalen. Lignende forvaltningsrevisjon har vært gjennomført i Hamarøy kommune, som har tilsvarende avtale med Bodø.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Barnevern	Høy	Måloppnåelse vertskommuneavtale

4.2.6 Helsetjenester

Kommunen skal sørge for at personer som oppholder seg i kommunen, tilbys nødvendige helsetjenester. Kommunens ansvar omfatter alle pasient- og brukergrupper, herunder personer med somatisk eller psykisk sykdom, skade eller lidelse, rusmiddelproblem, sosiale problemer eller nedsatt funksjonsevne. Kommunen har plikt til å tilby blant annet helsetjeneste i skolene, helsestasjonstjeneste og svangerskaps- og barselomsorgtjenester og hjelp ved ulykker og andre akutte situasjoner. Videre skal kommunen tilby utredning, diagnostisering og behandling, herunder fastlegeordning, samt sosial, psykososial og medisinsk habilitering og rehabilitering.

Helsetjenester i kommunen er organisatorisk lagt under helse og omsorg. I årsmeldingen er det ikke pekt på spesielle utfordringer og handlingsplanen for 2023 legger ikke opp til noen bemanningsendring i tjenestene. Det har ikke vært spesifikke forvaltningsrevisjoner eller registrerte statlige tilsyn i området siste to valgperioder. Kommunen kommer i det nedre sjiktet i Kommunebarometeret og kommer på 266. plass i denne sektoren i 2023. Dette skyldes særlig høyt andel sykehusopphold i forhold til antall innbyggere og få variabler med god score.

Fastlegeordningen har vært under økende nasjonalt fokus siste årene blant annet på grunn av vaktbelastning og rekrutteringsutfordringer. Det nasjonale Pasient- og brukerombudet trekker dette

særlig frem i sin årsmelding for 2022 ved at mangelen på fastleger har nasjonalt omfang og gir alvorlige konsekvenser for pasientene. Et aktuelt område for forvaltningsrevisjon vil derfor kunne være legetjenesten og kapasitet til å fylle lovkrav.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Helsetjeneste	Middels	Kapasitet/regelverksetterlevelse legetjenesten.

4.2.7 Rus og psykisk helsearbeid

Kommunen har ansvar for tjenester til mennesker med psykiske lidelser og har ansvar for oppfølging av personer som er i risiko for å få, eller som har, et rusmiddelproblem. Tilbudene kan både handle om forebygging og direkte tjenesterettede tiltak, herunder råd og veiledning, behandlings- og rehabiliteringstjenester, praktisk bistand og opplæring, plass i institusjon, helsetjenester i hjemmet, økonomisk stønad og arbeidsrettede tiltak, tilbud om midlertidig bolig og bistand til å skaffe bolig.

Kommunebarometeret måler i liten grad sektoren opp mot andre kommuner. Det finnes KOSTRA-tall som blant annet viser årsverk av psykiatriske sykepleiere, årsverk av personer med personer med videreutdanning i rusarbeid og driftsutgifter til personer med rusproblemer, men disse er i liten grad egnet til sammenligning. De tallene som er meldt inn varierer noe, men det later til at kommunen bruker relativt sett mer av sitt budsjett til forebyggende rusbehandling enn sammenlignbare kommuner og har bemanning innenfor normalområdet. Det nasjonale Pasient- og brukerombudet skriver i årsmelding for 2022 at psykisk helsehjelp må prioriteres høyere og at det er manglende kapasitet og kvalitet innen psykisk helsehjelp, både i kommunene og spesialisthelsetjenesten.

Kontrollutvalget har gjennom flere orienteringer og tilsyn fra Arbeidstilsynet blitt kjent med uro i sektoren, men utfordringene synes kjent og det bør være tilstrekkelig informasjon til å identifisere utfordringene.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Rus og psykisk helse	Middels	Kjente avvik. Forvaltningsrevisjon anbefales ikke.

4.2.8 Hjemmetjenester og institusjonsomsorg

Kommunen skal sørge for at personer som oppholder seg i kommunen, tilbys nødvendige omsorgstjenester. Kommunens ansvar omfatter alle pasient- og brukergrupper, herunder personer med somatisk eller psykisk sykdom, skade eller lidelse, rusmiddelproblem, sosiale problemer eller nedsatt funksjonsevne. Dersom tilbud på et lavere nivå i omsorgstrappen ikke er tilstrekkelig, plikter kommunen å gi pleie- omsorgstilbud i institusjon, eksempelvis langtidsopphold på sykehjem, korttidsopphold eller avlastning. Slike tjenester vil normalt være ressurskrevende

I kommunens årsmelding for 2022 står det beskrevet at på tross av omorganisering har vært et stort behov for vikarer gjennom byrå. Dette skyldes mye vakanser, både for sykepleiere og helsefagarbeidere. Stort behov for sykepleievikarer har medført stor belastning på de fast ansatte sykepleierne som har brukt mye ressurser på opplæring og introduksjon av stadig nye vikarkolleger. På tross av utfordringene beskrives det høy fagkompetanse i sykepleierteamet, og høy fagutvikling internt i teamet og i avdelingene. Dette gjør tjenesten godt rustet til å kunne vareta en pasientgruppe, som blir stadig mere kompleks i takt med at flere sykepleieoppgaver blir flyttet fra spesialisthelsetjenesten til kommunen. Det bidrar også til at pasienter kan bo hjemme lengre og det nesten ikke er liggedøgn på sykehuset lengre.

Det er ikke registrert forvaltningsrevisjoner eller tilsyn fra Statsforvalteren siste to perioder. Kontrollutvalget har imidlertid i 2022 fått forelagt rapport fra Arbeidstilsynet etter gjennomført tilsyn

med kommunens helsetjenester i hjemmet. Denne betegnet da den arbeidsmiljømessige situasjonen i tjenesten som alvorlig. Dette omtales nærmere i kapitlet om HMS. Kontrollutvalget behandlet i 2021 en rapport om ledelse, styring og sykefraværsoppfølging i sektoren. Denne omtales lenger ned under organisasjonsperspektivet.

Steigen plasserer seg i middelsjiktet på Kommunebarometeret med en 174. plass for pleie og omsorg. Dette er et stort område som utgjør 20 % av den totale vekten i barometeret. Det er 28 nøkkeltall for sektoren, blant gjennomsnittlig timer hjemmesykepleie i uka, andel vedtak om hjemmetjeneste som iverksettes innen 15 dager, trygghetsalarmer, andel ansatte med fagutdanning, andelen av beboere med omfattende bistandsbehov og andel plasser i sykehjem i skjermet enhet. Det er særlig parameterne innenfor hjemmetjeneste som har tilfredsstillende score. Det som trekker noe ned er bemanning ved at det er færre ansatte med fagutdanning.

Den demografiske utviklingen tilsier økning i mottakere av pleie- og omsorgstjenester. Sektoren er allerede tung i ressursbehov for kommunen og behovet vil være økende. Sammenligningstall viser relativt sett tilfredsstillende måloppnåelse, men på sikt ventes tjenesten å være under press. Sett opp mot kommunens egen beskrivelse av rekrutteringsutfordringer, vurderes risikoen å være middels.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Hjemmetjenester	Middels	Rekruttering/regelverksetterlevelse
Institusjonsomsorg	Middels	Rekruttering/regelverksetterlevelse

4.2.9 Økonomisk sosialhjelp og boligsosiale tjenester

Økonomisk sosialhjelp reguleres i hovedsak av lov om sosiale tjenester i NAV, forvaltningsloven og sosialtjenesteloven. Målet er å bidra til å gjøre søkerne selvhjulpne, samt å forebygge utenforskap, økonomisk og sosialt. Dette gjøres gjennom opplysning, råd, veiledning og oppfølging, å yte sosial stønad som for eksempel livsopphold, boutgifter (husleie, strøm, etablering mm.), barnehage, SFO/AKS, lege- og tannlegeutgifter, aktiviteter mm., samt økonomisk rådgivning og gjeldsrådgivning. NAV har også ansvar for bolig gjennom bostøtte, midlertidig og varig botilbud og utleie av kommunal bolig, samt KVP – kvalifikasjonsprogrammet. Mottakerne kan ha flere og sammensatte behov, de kan være kort- eller langvarige, og de kan utredes for overgang til statlige ytelser.

Kommunene har hovedansvaret for å hjelpe vanskeligstilte på boligmarkedet. Kommunene skal blant annet medvirke til å skaffe boliger til personer som ikke selv kan ivareta sine interesser på boligmarkedet, som boliger med særlig tilpasning og med hjelpe- og vernetiltak for dem som trenger det på grunn av alder, funksjonshemming eller av andre årsaker. NAV-kontoret skal finne midlertidig botilbud til de som ikke klarer det selv.

I Kommunebarometeret for 2023 kommer Steigen kommune på 279. plass i kategorien Sosialtjeneste. De viktigste nøkkeltallene er stønadslengde for eldre mottakere, andel som er på stønad i over seks måneder og ti måneder, andelen som har sosialhjelp som hovedinntekt, andelen mottakere av kvalifiseringsstønad og årsverk til økonomisk rådgivning. Det som trekker ned, er at kommunen har høy andel sosialhjelpsmottakere innenfor alle aldersgrupper. Dette kunne vært interessant som tema i en forvaltningsrevisjon, men i årsmeldingen beskrives at Nav følger statens norm. Det må antas at det er utenforliggende årsaker og demografi som er de viktigste forklaringene til at kommunen har høyere utgifter i sektoren. Etersom det ikke er andre indikatorer anses risikoen som lav.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Økonomisk sosialhjelp og boligsosiale tjenester	Lav	

4.2.10 Bygg- og eiendomsforvaltning

Plan og bygningsloven og forskrift om tekniske krav til byggverk inneholder krav og bestemmelser til kommunale eiendommer. Dette gjelder bl.a. naturpåkjenninger, uteareal og ytre miljø, krav til byggverk, sikkerhet ved brann, planløsning og bygningsdeler, krav til universell utforming, miljø og helse, energi, installasjoner og anlegg. God eiendomsforvaltning i kommunen handler om å gi ansatte og tjenestemottakere gode og effektive bygninger til lavest mulig kostnad. Dette innebærer å skape best mulig bygningsmessige rammer for tjenestene som leveres.

Kommunen har rollen både som eier, forvalter og bruker av eiendom. Disse rollene er ulike og kan til tider ha motstridende interesser. Ansvaret for de ulike rollene bør derfor organiseres på en tydelig og hensiktsmessig måte. Videre bør det foreligge overordnede politisk forankrede mål for bolig- og eiendomsforvaltningen, et rasjonelt system for planlegging og styring, og rapportering som bidrar til god kommunikasjon mellom bolig- og eiendomsforvaltningen og politikerne, og som kan tjene som beslutningsgrunnlag.

Kommunens eiendomsdrift ligger under Plan, utvikling og drift. Vedlikeholdsetterslepet på den kommunale bygningsmassen er kommunisert ved flere anledninger og omtales som stort. PUD skriver i årsmeldingen at det i 2022 var planlagt å ta igjen, avslutte og lukke innmeldte eldre avvik på eiendomsmassen, og kontinuerlig følge opp og svare ut nye innkomne avvik, samt videreutvikle rapporter for tilstandsvurdering/ vedlikeholdsbehov av de mest sentrale formålsbyggene. Men det står videre at det har «blitt lite tid/kapasitet til å jobbe med disse satsningene. Det er gjort arbeid på det med å ta igjen, og avslutte innmeldte avvik på eiendomsmassen, men i begrenset grad har dette ført til faktiske utbedringer. Det har ikke blitt jobbet med å videreutvikle rapportert for vedlikeholdsbehov, og dette arbeidet er fortsatt sterkt etterspurt.»

Ifølge KOSTRA-tall ligger Steigen stort sett på et gjennomsnittlig nivå hva angår eiendomsforvaltningen, sammenlignet med KOSTRA-gruppe, fylket og landet for øvrig. De relevante tallene som er sjekket er netto driftsutgifter til eiendomsforvaltning i prosent av samlede driftsutgifter, netto driftsutgifter til forvaltning av eiendom per innbygger, areal på formålsbygg per innbygger, utgifter til vedlikehold per kvadratmeter, utgifter til renhold og energikostnader per kvadratmeter. Kommunen brukte i 2022 10,5 % av samlede driftsutgifter til eiendomsforvaltning mot 11,2 % i KOSTRA-gruppen og 9,5 % i landet som helhet.

Selv om sammenligningstallene indikerer et normalområde, gir egen omtale av vedlikeholdsetterslepet indikasjoner om risiko.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Bygg- og eiendomsforvaltning	Middels	Måloppnåelse. Produktivitet (vedlikeholdsetterslep).

4.2.11 Vann og avløp

Vannforsyning reguleres av flere lover som blant annet matloven, helseberedskapsloven, folkehelseloven og drikkevannsforskriften. Avløpshåndtering reguleres i hovedsak av forurensningsloven med tilhørende forskrift. Kommunen har en tilsynsfunksjon mot private avløpsanlegg og det er krav til større vannanlegg. Vannforsyning og avløpshåndtering er omfattet av selvkostprinsippet gjennom det lovmessige kravet om at brukerne av tjenesten bør bære kostnadene forbundet med tjenestene. Kommunen er imidlertid ikke pålagt full kostnadsdekning. Tømming fra slamavskillere er også underlagt selvkostprinsippet, men her er kravet at selvkost skal danne grunnlag for innbyggernes brukerbetaling.

Gebyrhåndteringen av selvkostområdet gjennomgås årlig gjennom årlige gebyrvedtak og den

ordinære regnskapsrevisjonen. I tillegg er det foretatt etterlevelsesk kontroll. Ettersom økonomi og produktivitet er grundig kontrollert, kan en eventuell forvaltningsrevisjon av området være innenfor kvalitet og regelverksetterlevelse. Steigen kommer på 283. plass i sektoren for vann, avløp og renovasjon i Kommunebarometeret. Her måles både gebyrnivå, kvalitet og vedlikehold. Tallene varierer noe. Kommunen vurderes å ha et lavt gebyrnivå for innbyggerne, men flere avvik på vannkvalitet og lav fornyelse av ledningsnett. Dette kan indikere et investeringsbehov. En aktuell problemstilling kan være å undersøke i hvilken grad sikrer kommunen at vannforsyningen og avløpssystemet er av tilstrekkelig kvalitet og planlegging av nyinvesteringer. I avtroppende kontrollutvalgs innspill er området vurdert å ha middels risiko og at man kan vurdere risiko omkring økonomi og beredskap.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Vann og avløp	Middels	Regelverksetterlevelse. Produktivitet.

4.2.12 Renovasjon

Renovasjon reguleres i hovedsak av forurensningsloven med tilhørende forskrift. Viktige tiltak for å hindre forsøpling, helse- eller luktp problemer eller andre forurensningsulemper som følge av avfall, er å ha etablert gode systemer for innsamling av avfall og en god oppfølging av forsøplingsaker. Kommunen skal blant annet sørge for at det er etablert et system for innsamling av husholdningsavfall og at det gis nødvendig informasjon om avfallshåndtering til husstander og bedrifter. Renovasjon er omfattet av selvkostprinsippet.

Kommunens renovasjonshåndtering er delegert til det interkommunale selskapet Iris Salten IKS. Selskapsvirksomheten reguleres av en egen selskapsavtale. Iris har eget styre som velges av representantskapet. I selskapets årsmelding er det ikke pekt på spesielle usikkerhetsfaktorer, men selskapene som arbeider innenfor avfallsbransjen er eksponert for prisendringer i det globale råvaremarkedet og påvirkes av nasjonale miljømessige målsetninger. Konsernet har sunn økonomi med høy egenkapital i alle selskap. Konsernet har et tydelig engasjement for bærekraft, og samtlige selskaper har fokus på bærekraft i sine strategier.

Det har vært flere kontroller av Iris siste perioder. De kontrollene som har vært kan regnes som forvaltningsrevisjoner, ved at det omfatter tema innenfor selskapets drift, mer enn styringsdialogen og utøvelse av eierskapene. I 2020 ble det behandlet en rapport om selvkost og offentlige anskaffelser i selskapet. Opprinnelig rapport påpekte en del svakheter ved selskapets håndtering av offentlige anskaffelser, mens oppfølgingsrapporten viste en betydelig forbedring. I 2022 var det en ny rapport med tema statsstøtteregulativet og offentlig anskaffelse. Rapporten konkluderte med at selskapet i stor grad sørget for et avtaleverk som ivaretar kravene i statsstøtteregulativet, og i varierende grad har tilrettelagt for en konkret konkurranse i anbudskonkurranse 2020/2021 om mottak av avfall.

Vurderingen av den økonomiske internkontrollen synes å være godt ivaretatt gjennom tidligere kontroller. Dersom man skal velg annen tematikk kan det eksempelvis være innen kvalitet og regelverksetterlevelse. Det er imidlertid ikke fremkommet informasjon som indikerer behov for kontroller på dette området og svarene på spørreundersøkelsen støtter lav risiko.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Renovasjon	Lav	

4.2.13 Brann og feiing

Brann og redningstjenester reguleres i hovedsak av brann- og eksplosjonsvernloven. Loven har som formål å verne liv, helse, miljø og materielle verdier mot brann og eksplosjon, mot ulykker med farlig stoff og farlig gods og andre akutte ulykker, samt uønskede tilsiktede hendelser, og kommunen har en

sentral rolle i dette arbeidet. Dette er blant annet regulert i forskrift om kommunal beredskapsplikt. Brannvesenets oppgaver er å sørge for beredskap ved brann og å drive forebyggende arbeid.

Det forebyggende arbeidet innebærer blant annet kartlegging av brannobjekt og utsatte grupper, samt tilsyn og feiing av fyringsanlegg i bygninger. Fra og med 2016 er fritidsboliger omfattet av kommunens plikt til å drive tilsyn og feiing av fyringsanlegg. Feiertjenesten er omfattet av selvkostprinsippet. Håndteringen av dette ble undersøkt av kontrollutvalget gjennom flere behandlinger i 2023 og synes tilstrekkelig belyst.

Det er det interkommunale selskapet Salten Brann IKS som er delegert myndighet til håndtering av brann og feiing i kommunen. Virksomheten reguleres av en egen selskapsavtale og representantskapet velger eget styre. Selskapsavtalen ble endret i 2022 og det er foretatt en justering av avtalen om finansiering og fordeling av kostnader. I ny avtale legges andelen av størrelsen på den vedtatte brannordningen til grunn ved fordeling av felleskostnader for den totale beredskapen, mot at fordelingen tidligere var basert på folketall.

En sentral aktivitet i selskapet i 2022 har vært arbeidet med implementering ny brannordning. Plan for helhetlig tjenesteleveranse, som omfatter materiell, kompetanse, stasjoner og slukkevann er ferdigstilt, og det ble gjennomført dialogmøter med alle kommuner på ettersommeren. For noen stasjoner medfører ny brannordning bare mindre justeringer, mens det ved andre lokasjoner kreves at nye tjenester etableres og infrastruktur tilpasses.

Brannordningene definerer hvordan beredskapstjenester i Salten Brann IKS skal organiseres og dimensjoneres. Dette har implikasjoner både knyttet til leveranse, kvalitet og økonomi. De store endringene som selskapet har i rammebetingelser og organisering kan tale for dette. Det har heller ikke vært forvaltningsrevisjoner her siste perioder. Konklusjonen er derfor høy risiko. Det skal imidlertid bemerkes at den entydige tilbakemeldingen i spørreundersøkelsen er lav risiko.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Brann og feiing	Høy	Flere aktuelle vinklinger: Økonomi, kapasitet, regelverksetterlevelse.

4.2.14 Byggesak, kart og oppmåling

Byggesaksområdet reguleres i hovedsak av plan og bygningsloven, med tilhørende forskrifter og veiledere. Kommunene utøver myndighetsutøvelse gjennom å fatte vedtak innenfor blant annet deling og oppmåling, byggesøknader, utslippssøknader og reguleringsplaner. Behandling av byggesaker, oppmåling og matrikkelføring og utslippstillatelser er omfattet av selvkostprinsippet.

Byggesaksbehandling og reguleringsarbeid er viktige områder for utviklingen av en kommune. En utfordring er å ha god kontinuitet og kompetanse. Svakheter i saksbehandling og veiledning kan medføre at tiltak som ikke skulle vært godkjent blir godkjent, eller omvendt.

I årsmeldingen beskrives ikke spesielle utfordringer. Det har ikke vært tilsyn eller forvaltningsrevisjoner i området. Kommunebarometeret har egen måling for saksbehandling og vurderer blant annet saksbehandlingstid for byggesaker, byggesaksgebyr og andel dispensasjoner. Det er dessverre få tall som er meldt inn, slik at tallene ikke er egnet for sammenligning. Saksbehandlingsgebyrene som er oppgitt later til å være relativt sett lave. Det er ikke fremkommet opplysninger om vesentlig risiko. Ved behov for mindre kontroller kan imidlertid forenklet etterlevelseskontroll være aktuelt.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Byggesak, kart og oppmåling	Lav	

4.2.15 Veier, parker og idrettsanlegg

Kommunale veier reguleres av veglova og formålet er å sikre at planlegging, bygging, vedlikehold og drift av offentlige og private veier sikrer en trygg og god trafikkavvikling. Parker og grøntområder reguleres gjennom plan og bygningsloven og ved behandling av reguleringsplaner skal kommunen ta hensyn til arealformål til grøntstruktur som naturområder, turdrag, friområder og parker. Standard og vedlikehold av veier er viktig for å forhindre ulykker. Ut fra et folkehelse- og trivselsperspektiv er det viktig med idrettsanlegg og parker.

Temaet er ikke omtalt i kommunebarometeret, men KOSTRA har en rekke nøkkeltall innen samferdsel, men tallene er lite egnet for sammenligning på grunn av ulik geografi og bosettingsstruktur. Det er ikke identifisert vesentlig risiko, men noe av den samme beskrivelsen om etterslep av veier som på eiendomsmassen er omtalt.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Veier, parker og idrettsanlegg	Middels	Måloppnåelse. Produktivitet (vedlikeholdsetterslep).

4.2.16 Landbruk og natur-/viltforvaltning

Hovedoppgavene i kommunenes landbruksforvaltning knytter seg til tilskudds- og lovforvaltning. Områdene reguleres av blant annet jordlova, konsesjonsloven, skogbrukslova, lov om motorferdsel i utmark, viltloven, naturmangfoldloven, plan- og bygningsloven og friluftsløven. I tillegg kommer en rekke forskrifter og rundskriv. Kommunene har oppgaver knyttet til saksforberedelse og kontroll av ulike tilskuddsordninger i landbruket. Videre har kommunene både myndighet og tilsynsoppgaver etter konsesjonsloven i forbindelse med eierskifte, og etter jordloven i forbindelse med nydyrking, deling eller omdisponering av jordbrukseiendom, og i forbindelse med driveplikt. Kommunen har også ansvar for å kontrollere at skogbruksloven følges, og kan fastsette meldeplikt for planer om hogst og tiltak knyttet til foryngelse og stell av skog.

Det har vært mye fokus på veterinærsituasjonen i kommunen. I forrige årsmelding står det at veterinærsituasjonen har vært stabil, og det er kommet flere etablerte veterinærer i kommunen. Dagens veterinærvaktordning går ut 2023, og det vil i løpet av 2023 måtte jobbes med ny organisering (konkurranse) av ordningen. Landbruk er et satsningsområde i kommuneplanen blant annet med Landbruksprosjekt for Nord-Salten. Landbruksprosjektet hvor prosjektleder er under ansettelse for tiden, vil bli et løft for satsningen på landbruksnæringen i både Steigen og Hamarøy kommuner de neste 2,5 årene, og i tråd med mange punkter i samfunnsplanen.

I KOSTRA rapporteres det om en rekke parametere innenfor landbruk- og skogforvaltningen, men kommunene har svært ulik ressursbruk noe som henger sammen med næringsstrukturen i kommunen, og derfor vanskelig egnet for sammenligning. Det er ikke identifisert vesentlig risiko knyttet til kommunen som myndighetsutøver. Det som kan peke seg ut for nærmere undersøkelser er måloppnåelse for næringsutviklingsprosjekter i landbruket og måloppnåelse sett opp mot satsningsområder i samfunnsplanen, jfr kap 4.1.1.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Landbruk og natur-/viltforvaltning	Lav	

4.3 Organisasjonsperspektivet.

Organisasjonsperspektivet tar for seg hvordan kommunen er organisert og hvilken styring og organisering den har for å nå de oppsatte mål for tjenesteproduksjonen, samt hvordan saksbehandling

og interne tjenester blir ivaretatt. Organisasjonsperspektivet retter fokuset mot om tjenesteproduksjonen, og støttefunksjoner til disse, er effektiv og i tråd med lover og regler. I analysen har vi støttet oss på kommunens egen informasjon, herunder kommunens nettsider, planer, regnskap, årsberetning og årsmelding/rapportering på internkontroll.

4.3.1 Organisering, styring og ledelse

Kommuneloven legger rammene for den politiske organiseringen av en kommune. Kommunens øverste folkevalgte organ er kommunestyret som ledes av ordfører. Under kommunestyret skal det opprettes et formannskap og man kan også oppnevne utvalg og/eller råd. Kommunestyret skal ansette en kommunedirektør, som skal være leder for kommunens administrasjon. Ut over dette er det stor grad av frihet for hvordan den administrative organiseringen av kommunen skal være.

Valg av administrativ organisasjonsmodell og hyppigheten av omorganiseringer kan ha betydning for vurdering av risiko. Hvor mange nivåer man velger vil ha betydning for nærhet til eventuelle situasjoner, samt hvor mange enheter eller personer en leder skal følge opp. Det er viktig med et oppdatert delegeringsreglement som gjenspeiler styringslinjene. Delegeringsreglementet viser hvordan myndighet til å fatte beslutninger på vegne av kommunen er fordelt på politisk nivå, og mellom politisk og administrativt nivå.

Steigen kommune har en overordnet politisk og administrativ organisering som har fått virke i flere perioder. Kommuneadministrasjonen ledes av kommunedirektør. De største områdene er Oppvekst, Helse og omsorg og Plan, utvikling og drift. I tillegg kommer stabsfunksjoner Økonomi og personal med hver sin leder. Det er fire interkommunale selskap (IKSer) med ulik grad av delegert myndighet: Salten kommunerevisjon, Iris Salten, Salten Brann og Helse- og miljøtilsyn Salten. Kommunen er også deltager i vertskommunesamarbeid og kommunale oppgavefelleskap. De sentrale fokusområdene som er vedtatt for kommuneorganisasjonen i kommuneplanens samfunnsdel, er implementert i lederavtaler som rulleres årlig. Formannskapet vedtar lederavtale for kommunedirektøren, som igjen inngår lederavtaler med kommunallederne samt økonomi- og personalleder.

Det ble i 2021 gjennomført en forvaltningsrevisjon om ledelse, styring og sykefraværsoppfølging i helse- og omsorgssektoren. Denne var spesifikt rettet mot helse og omsorg men har også implikasjoner for de andre sektorene. Rapporten konkluderte da med at kommunen i noen grad har et betryggende system for styring og ledelse i helse- og omsorgssektoren og at ledelsen i helse og omsorgssektoren i nokså stor grad følger opp sine plikter innen sykefraværsoppfølging. Rapporten har vært fulgt opp over tre år og ble lukket i 2023 ved at vedtak i det vesentligste er fulgt opp, men kontrollutvalget vil fortsette å ha fokus på avvikhåndtering.

Kontrollutvalget ga i sitt innspill tilbakemelding om middels til høy risiko og pekte på sårbarhet i forbindelse med rekruttering og utskiftninger innen ledelse, ved at det eksempelvis har konsekvens for gjennomføring av investeringsprosjekter. I kommunens årsmelding står det at utskiftninger og spesielt vakanser innenfor sentrale stillinger har gjort at overordna ledelse har brukt mye tid og ressurser på ordinær drift og enkelthendelser som oppstår. Dette har både medført mangelfull ledelse i enkelte tjenesteområder, og det har gått ut over mulighet og evne til å drive med strategisk ledelse og overordna styring. Risikoen vurderes derfor som høy. Det skal imidlertid bemerkes at svarene fra spørreundersøkelsen ga tilbakemelding om lav eller middels risiko, men temaet er så bredt at det er forståelig at man kan gjøre forskjellige tilnærminger i sin vurdering.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Organisering, styring og ledelse	Høy	Måloppnåelse. Produktivitet/kapasitet.

4.3.2 Internkontroll og kvalitetssikring

Internkontroll er et vidt begrep og kan omfatte prosesser for å gi rimelig sikkerhet for målrettet og effektiv drift, pålitelig rapportering, og overholdelse av lover og regler. Det kan både dreie seg om økonomisk internkontroll (regnskap, transaksjonskontroll, budsjettoppfølging mm) eller mer spesifikk internkontroll på de ulike tjenesteområdene.

Interkontroll og krav til dette er skjerpet i den nye kommuneloven. Den stiller krav til at kommuner skal ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges. Internkontrollen skal være systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold. Kommunedirektøren skal som ansvarlig for internkontrollen utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering, ha nødvendige rutiner og prosedyrer, avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik, dokumentere internkontrollen og ved behov evaluere og forbedre prosedyrer og tiltak for internkontroll. Kommunedirektøren skal rapportere til kommunestyret minst én gang i året.

Kommunedirektøren har valgt å benytte årsmeldingen som interkontrollrapportering. Her står det at kommunen har deltatt i en prosess i regi av RKK, der ledergruppene i fem kommuner i Salten har arbeidet med KS-veilederen «Orden i eget hus». Dette har bidratt til kompetanseheving om internkontroll i ledelsen. Prosessen videreføres ut i alle tjenestene, gjennom LIST og ledergruppene ute i hver tjeneste. Gjennom forbedring og fornying skal internkontrollen bli mer formalisert, mer risikobasert og at det blir bedre sammenheng mellom internkontroll og øvrig ledelse og styring i kommunen. Det står videre at kommunen benytter avvikssystemet Compilo. Både medarbeidere og ledere lærer seg gradvis å benytte systemet, men at det er behov for et reglement for melding og behandling av avvik for å få dette til å fungere som et godt og effektivt system for å lære av avvik. Arbeidet med avviksreglement er i gang, og er en del av internkontrollprosessen.

Som nevnt har det vært en forvaltningsrevisjon om ledelse, styring og sykefraværsoppfølging i helse og omsorg og som allerede berører noe av tematikken. Rapporten som sådan er lukket, men kontrollutvalget har vist interesse om avvikshåndtering i kommunen som helhet, da særlig med tanke på implementering av Compilo. Det er videre av betydning at kravene om internkontroll er styrket i kommuneloven, blant annet ved årlig rapportering til kommunestyret. Dette kan være av særlig interesse for en forvaltningsrevisjon, for å vurdere om rutiner og rapportering er tilfredsstillende i henhold til lov nå når lovkravet er skjerpet. Risikoen vurderes derfor å være høy, men der en eventuell forvaltningsrevisjon anbefales til slutten av perioden når igangsatte tiltak har fått virke en periode. Spørreundersøkelsens tilbakemelding var middels og høy risiko.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Internkontroll og kvalitetssikring	Høy	Regelverksetterlevelse.

4.3.3 Økonomistyring

Kommuneloven omfatter regler for langsiktig og bærekraftig økonomiforvaltning, for å trygge det finansielle grunnlaget for velferdstjenestene, og tilliten til at ressursene forvaltes på beste måte. Kommuner skal forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid.

Kommunestyret skal selv vedta økonomiplan, årsbudsjett, konsolidert årsregnskap, årsberetning, finansielle måltall, økonomireglement og finansreglement. Økonomiplanen skal ta utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel, og kan utgjøre handlingsdelen til samfunnsdelen. Økonomiplan og årsbudsjett skal settes opp i balanse og være realistiske og årsbudsjettet er bindende.

Budsjettoppfølgingen har derfor en sentral rolle i styringen av kommunen. Kommunedirektøren har plikt til å rapportere om budsjettavvik, og foreslå budsjettendringer. Regnskapsrevisjonen skriver i sitt

oppsummeringsbrev at vesentlige poster i regnskapet avstemmes regelmessig for å sikre at eventuelle feil oppdages tidlig at den interne kontrollen i det alt vesentlige fungerer godt. Det er ikke spesielle merknader fra revisjonen som indikerer høy risiko om økonomistyringen. Det har i 2023 vært gjennomført etterlevelsekontroll med finansforvaltningen som ikke avdekket særskilte funn for oppfølging. Det er vedtatt finansielle måltall i tråd med kravene i kommuneloven.

I årsberetningen skal det redegjøres for vesentlige budsjettavvik, inkludert avvik fra premissene for bruk av bevilgningene, og eventuelt merforbruk skal dekkes inn året etter at det oppsto. Dersom økonomiplan eller budsjett fremlegges med merforbruk, eller regnskapsmessig merforbruk ikke inndeckes innen fristen, innebærer det økonomisk ubalanse, og det medfører innmelding i registeret om betinget godkjenning og kontroll (ROBEK).

I kommunebarometeret kommer Steigen på 252. plass i kategorien «Økonomi». De tyngste nøkkeltallene i sektoren er nøkkeltallene for driftsmargin og disposisjonsfond. Samlet har disse nøkkeltallene en vekt på 50 prosent av sektoren. Årsaken til den svake scoren er hovedsakelig at kommunen har et svak korrigeret netto driftsresultat i prosent av netto driftsinntekter. Dette illustrerer at driftsmarginen er sterkt påvirket av utbetalingen fra Havbruksfondet. Dette indikerer en viss risiko i økonomistyringen, men ettersom rapporteringskravene er tilfredsstillende er risikoen oversiktlig og akseptabel. Spørreundersøkelsen har landet på middels risiko.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Økonomistyring	Middels	Måloppnåelse

4.3.4 Offentlige anskaffelser

Anskaffelser i offentlig sektor reguleres av lov om offentlig anskaffelser med tilhørende forskrifter. Norge har gjennom internasjonale avtaler forpliktet seg til å følge bestemte fremgangsmåter ved anskaffelser over visse verdier (terskelverdier). Loven gjelder også ved anskaffelser som er under terskelverdien. En oppdragsgiver skal ikke diskriminere leverandører, hindre konkurranse eller dele opp anskaffelser for å omgå bestemmelsene. Den skal opptre i samsvar med grunnleggende prinsipper om konkurranse, likebehandling, forutberegnelighet, etterprøvnbarhet og forholdsmessighet.

Offentlige anskaffelser er et tema med krevende regelverk og som krever stor grad av kompetanse. Innkjøp i Steigen kommune koordineres fra sentraladministrasjonen mot Bodø kommune som er vertskommune for innkjøps samarbeidet i Salten. Innkjøps samarbeidet med Bodø er nå endret til en ordning med innkjøpsentral og kostnaden har økt. Innkjøpskontoret i Bodø har ansvaret for inngåelse av rammeavtaler, bistå tjenesteenhetene i større anskaffelsesprosjekter og opplæring og veiledning av godkjente bestillere.

Etterlevelsekontroll i 2020 ga ingen funn for videre oppfølging. Det ble imidlertid i 2022 gjennomført en forvaltningsrevisjon innenfor temaet. Rapporten konkluderte den gang at kommunen i liten grad følger regelverket om offentlige anskaffelser for anskaffelser under 1,3 mill. Anskaffelser over 1,3 mill. er i stor grad gjennomført i samsvar med regelverket. Revisor ga 8 konkrete anbefalinger til forbedringer og rapporten ble lukket i 2023 ved at vedtaket var tilfredsstillende fulgt opp. Kontrollutvalget har i sitt innspill pekt på fremdeles høy risiko særlig omkring kontraktsoppfølging. Ettersom innkjøps samarbeidet har endret karakter, tilsier det en viss risiko, men ved at det har vært flere kontroller siste periode anbefales ikke ny forvaltningsrevisjon nå.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Offentlige anskaffelser	Middels	Nylig gjennomført forvaltningsrevisjon.

4.3.5 Personalforvaltning. Kompetanse/rekruttering.

Kommunestyret har det overordnede arbeidsgiveransvaret, og kan vedta arbeidsgiverstrategier og reglementer. Det kan være en utfordring for kommuner å rekruttere og beholde personale med ønsket kompetanse, og arbeidsgiverstrategien kan være et verktøy for å bli en attraktiv arbeidsgiver og redusere risikoen på området.

I kommuneloven er kommunedirektøren er gitt ansvar for å utøve det løpende arbeidsgiveransvaret, og har med det det løpende personalansvaret for den enkelte, inkludert ansettelse, oppsigelse, suspensjon, avskjed og andre tjenstlige reaksjoner, hvis ikke annet er fastsatt i lov. Hovedavtalen inneholder bestemmelser om forhandlingsordning, prosedyrer samt arbeidsgivers og tillitsvalgtes rettigheter og plikter. Hovedavtalen er et virkemiddel for å sikre samhandling og gode prosesser mellom partene.

Nylig gjennomført forvaltningsrevisjon på ledelse, styring og sykefravær har gitt flere funn og er grundig vurdert, og tilsier derfor mindre behov for spesifikk gjennomgang av personalforvaltningen. Det er likevel nevnt av forrige kontrollutvalget middels risiko knyttet til innleie og turnus. Kompetanse- og rekrutteringsutfordringen er imidlertid påpekt som sårbar i flere sektorer, og vurderes derfor som særlig aktuell for kontroll med tanke på måloppnåelse. Dette støttes av spørreundersøkelsen.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Personalforvaltning	Middels	
Kompetanse/rekruttering	Høy	Måloppnåelse

4.3.6 IKT, digitalisering, personvern, arkiv og saksbehandling

Økt digitalisering representerer muligheter for besparelser og bedre tjenester, men kompleksiteten i offentlig sektor kan være en utfordring. Mange kommuner mangler helhetlige planer eller egen IKT-/digitaliseringsstrategi, og mange kommuner benytter digitale tjenester i langt større omfang enn de tilbyr digitale tjenester. Digitaliseringen innebærer også økt risiko knyttet til informasjonssikkerhet. For å unngå så vel tap av verdier som tap av tillit, er det nødvendig for kommunen å sikre at uvedkommende ikke får tilgang til informasjon, at informasjon ikke blir endret utilsiktet, og at informasjonen er tilgjengelige for brukerne ved behov.

Personvern er et tidsaktuelt tema, ikke minst med personvernforordningen som ble tatt inn i norsk lov i 2018. Datatilsynet er både tilsyn og ombud og skal veilede og kontrollere om virksomheter etterlever personvernreglene. Kommunen plikter å ha oversikt over systemer som behandler personopplysninger og informasjonsutveksling mellom systemene. Det er også viktig å vite hvilke typer personopplysninger som behandles, hvilke opplysninger som oppbevares og hvor lenge de oppbevares.

Åpenhet og innsyn er sentrale forutsetninger for et fungerende demokrati. Kommunelovens regler om møteoffentlighet og offentlighetsloven skal legge til rette for at offentlig virksomhet er åpen og gjennomsiktig. Kommuner og offentlige organ har ansvar for å dokumentere sin egen aktivitet i arkivholdet. En velfungerende postjournal og arkivordning er grunnleggende forutsetninger for å ivareta åpenhet og demokratisk kontroll. Alle kommuner skal utarbeide en arkivplan som skal innrettes slik at den kan brukes som et redskap i organets internkontroll med arkivarbeidet.

Pressens offentlighetsutvalg i samarbeid med Kommunal Rapport publiserer årlig et såkalt Åpenhetsbarometer som vurderer åpenheten i landets kommuner. Her vurderes blant annet postlister, tilgjengelighet på hjemmesider, møteoffentlighet og respons på henvendelser og innsynskrav. Steigen kom i 2023 på en 246. plass. Post/arkiv var gjennom forvaltningsrevisjon i 2018. Åpenhet/innsyn var siste tema i plan for forvaltningsrevisjon 2020-2024 men er ikke gjennomført. I og med at regelverket omkring personvern er såpass nytt og omfattende, synes det imidlertid større

risiko for at kommunen ikke har tilfredsstillende system for etterlevelse på dette området.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
IKT, digitalisering, personvern	Middels	Regelverksetterlevelse
Arkiv, saksbehandling	Lav	

4.3.7 Arbeidsmiljø

Det er et arbeidsgiveransvar å sørge for at det utføres systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheten i samarbeid med arbeidstakerne og deres tillitsvalgte. Arbeidsmiljøloven konkretiserer krav til systematisk HMS-arbeid, noe som omfatter å fastsette mål, fordele ansvar, oppgaver og myndighet, kartlegge og vurdere risikoforhold og iverksette tiltak for at arbeidsmiljøet skal være i samsvar med lovkrav, forebygge og følge opp sykefravær.

Etiske retningslinjer for ansatte og folkevalgte er viktige virkemidler for å redusere risikoen for uetisk atferd og korrupsjon. Retningslinjene må jevnlig oppdateres, være forståelige, relevante og etterlevbare, og skal gi klare anvisninger for hvilken atferd som forventes i ulike situasjoner.

Arbeidsmiljøloven gir arbeidstaker rett til å varsle om kritikkverdige forhold. Dette er definert som forhold som er i strid med rettsregler, skriftlige etiske retningslinjer i virksomheten eller etiske normer. Loven regulerer også fremgangsmåte og arbeidsgivers aktivitetsplikt ved varsling. Loven gir vern mot gjengjeldelse av varsling gjennom forbud mot gjengjeldelse samt oppreisning og erstatning ved brudd på forbudet. Kommunen har plikt til å utarbeide rutiner for intern varsling som skal være skriftlige. Kommunen skal oppmuntre sine medarbeidere til å varsle om kritikkverdige forhold og tilrettelegge for varsling. For å bidra til dette er det viktig at verdien av varsling anerkjennes i kommunen og at kommunen arbeider for å fremme et godt ytringsklima.

Når det gjelder tilsyn har særlig Arbeidstilsynet en særlig rolle i å kontrollere arbeidsgivers etterlevelse av helse, miljø og sikkerhet i henhold til arbeidsmiljøloven. Det er gjennomført flere tilsyn på flere områder av kommunen siste perioder og kontrollhensynet synes ivaretatt på enkelte lokasjoner. Forholdene som har kommet frem indikerer likevel at HMS er en utfordring for kommunen og en forvaltningsrevisjon kan likevel være aktuell på et mer overordnet nivå eller med andre vinklinger enn det som er Arbeidstilsynets mandat.

Varsling er et fenomen som er gitt økt oppmerksomhet i arbeidslivet og som har stor økonomisk og omdømmemessig risiko ved feil håndtering. Temaet har nylig vært gjenstand for forvaltningsrevisjon. Rapporten konkluderte med at kommunen i liten grad følger opp sine varslings saker i henhold til gjeldende lover og retningslinjer. Rapporten er under oppfølging.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
HMS: Helse, miljø og sikkerhet	Middels	Regelverksetterlevelse
Etikk og varsling	Høy	Forvaltningsrevisjon under oppfølging

4.4 Oppsummering

Tema	Risiko	Merknad
Samfunnsplanlegging	Lav	
Bosetting og næringsutvikling	Middels	Måloppnåelse av næringsutvikling og bosettingsprosjekter.
Miljø, klima og energi	Høy	Evaluering og måloppnåelse av bærekraftmål og planverk.
Beredskapsplaner og ROS-analyser	Høy	Kjente avvik. Forvaltningsrevisjon anbefales ikke.
Barnehagesektoren	Middels	Regelverksetterlevelse.
Grunnskole	Middels	Kapasitet.
Skolefritidsordning SFO	Lav	
Voksenopplæring	Middels	Kapasitet.
Kultur	Lav	
Idrett	Lav	
Tros- og livssynssamfunn	Lav	
Flyktningtjenesten	Høy	Flere aktuelle vinklinger: Økonomi, kapasitet, regelverksetterlevelse.
Barnevern	Høy	Måloppnåelse vertskommuneavtale
Helsetjenester	Middels	Kapasitet/regelverksetterlevelse legetjenesten.
Rus og psykisk helsearbeid	Middels	Kjente avvik. Forvaltningsrevisjon anbefales ikke.
Hjemmetjenester	Middels	Rekruttering/regelverksetterlevelse.
Institusjonsomsorg	Middels	Rekruttering/regelverksetterlevelse.
Økonomisk sosialhjelp og boligsosiale tjenester	Lav	
Bygg- og eiendomsforvaltning	Middels	Måloppnåelse. Produktivitet (vedlikeholdsetterslep).
Vann og avløp	Middels	Regelverksetterlevelse. Produktivitet.
Renovasjon	Lav	
Brann og feiing	Høy	Flere aktuelle vinklinger: Økonomi, kapasitet, regelverksetterlevelse.

Byggesak, kart og oppmåling	Lav	
Veier, parker og idrettsanlegg	Middels	Måloppnåelse. Produktivitet (vedlikeholdsetterslep).
Landbruk og natur-/viltforvaltning	Lav	
Organisering, styring og ledelse	Høy	Måloppnåelse. Produktivitet/kapasitet.
Internkontroll og kvalitetssikring	Høy	Regelverksetterlevelse.
Økonomistyring	Middels	Måloppnåelse.
Offentlige anskaffelser	Middels	Nylig gjennomført forvaltningsrevisjon.
Personalforvaltning	Middels	
Kompetanse/rekruttering	Høy	Måloppnåelse.
IKT, digitalisering, personvern.	Middels	Regelverksetterlevelse.
Arkiv og saksbehandling	Lav	
HMS: Helse, miljø og sikkerhet	Middels	Regelverksetterlevelse.
Etikk og varsling	Høy	Forvaltningsrevisjon under oppfølging.

5. Risikovurdering av kommunens eierskap

I likhet med forvaltningsrevisjon skal kommunestyret også vurdere kontroller av sine eierskap basert på en risiko- og vesentlighetsvurdering.

5.1 Om eierstyring

Kommunene har stor grad av frihet når det gjelder organiseringen av den kommunale virksomheten og har i lang tid gjort bruk av fristilte organisasjonsmodeller. Organisering av kommunal virksomhet i egne rettssubjekter utfordrer de vanlige ansvars- og styringslinjene. For å avhjelpe denne utfordringen har kommuneloven egne bestemmelser om kommunestyrets tilsyn og kontroll med slik utskilt virksomhet. Kontrollutvalget skal føre det løpende tilsynet med kommunens forvaltning og én av oppgavene er å påse at kommunen fører tilsyn med sine interesser i selskaper – det vil si eierskapskontroll eller selskapskontroll. Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover, forskrifter og kommunestyrets vedtak.

Det kan være en glidende overgang mellom hva som er kontroll av eierskapsutøvelsen og revisjon av selskapet (forvaltningsrevisjon). Dersom selskapskontrollen skal omfatte selskapets virksomhet – spørsmål som krever innsyn i selskapets drift – vil dette være en forvaltningsrevisjon. Et typisk eksempel er samfunnsansvar (f.eks. etikk, varsling og anskaffelser). Andre eksempler på tema som må undersøkes gjennom forvaltningsrevisjon, er regelverksetterlevelse (f.eks. anskaffelser og offentlighet), selvkost og annen måloppnåelse/gjennomføring av virksomheten.

At virksomheter eller tjenester skilles ut som egne foretak eller selskaper innebærer at betingelsene for folkevalgt styring og kontroll, og til dels også politikerrollen, endres. Dette medfører at styringen vil være av en annen art enn den politiske styringen av kommunens øvrige virksomhet. De mest brukte argumentene for å skille ut virksomhet i selskaper og foretak er knyttet til kostnadseffektivitet, tjenestekvalitet, konkurranseutsetting, oppgave- og ansvarsfordeling og oversiktligheit. Med en slik organisering får folkevalgte ansvar for å fastsette mål og å føre kontroll med måloppnåelse, mens selskapets styre og ledelse har ansvar for valg og bruk av virkemidler.

Styringsvirkemidlene i en utskilt virksomhet er ikke de samme som for kommunens egen virksomhet. Ved at virksomheten legges til en enhet fristilt fra kommunens administrasjon mister kommunestyret sin rett til direkte instruksjon. Kommunestyret kan kun instruere den eller de representantene som opptre i eierorganet på kommunestyrets vegne, for eksempel i et representantskap. Organer eller ansatte i selskapene kan ikke instrueres direkte.

Kommunens egenkontroll består av administrasjonssjefens internkontroll og kontrollfunksjonene underlagt kontrollutvalget. Når virksomhet skilles ut i egne juridiske enheter er det ikke lenger administrasjonssjefen som har ansvaret for internkontrollen, men styret i den aktuelle virksomheten. Selskapsformer som bygger på annet lovverk enn kommuneloven, har ikke nødvendigvis de samme juridiske kravene til internkontroll som en kommune. For en offentlig eier er det likevel viktig å påse at styret har den nødvendige kontroll med virksomheten.

5.2 Problemstillinger i en eierskapskontroll

NKRF har i 2018 utgitt en veileder i selskapskontroll og gir her en nærmere beskrivelse av hvilke problemstillinger som kan inngå i kontrollen. Eierskapskontroll er et middel for å påse at kommunen forvalter sine eierinteresser i selskap i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger og i henhold til aktuelt lovverk. Dette leder fram mot en overordnet problemstilling for all eierskapskontroll:

Sikrer kommunen at eierinteressene utøves i samsvar med relevant lovgivning og kommunestyrets

vedtak og forutsetninger?

Hvordan det er hensiktsmessig å innrette denne kontrollen, avhenger av om kommunen er «god» eller «moden» når det gjelder eierskap, eller om kommunen ikke har retningslinjer eller føringer for hvordan den vil forvalte sitt eierskap i selskaper. For en kommune som ikke har eierskapsmelding eller andre former for retningslinjer, kan en av følgende hovedproblemstillinger være formålstjenlig:

I hvilken grad er det lagt til rette for god eierstyring i kommunen? Utøves kommunens eierskap i samsvar med aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring?

Dersom kommunen har eierskapsmelding eller andre retningslinjer for eierskapsforvaltningen, bør problemstilling formuleres i samsvar med det:

Har kommunen etablert tilfredsstillende rutiner eller retningslinjer for eierstyring?

og

Følger kommunen vedtatte rutiner/retningslinjer for eierstyring?

Dersom selve eierskapsmeldingen har vært gjennom selskapskontroll tidligere, kan det være hensiktsmessig å gå rett på praksis:

Utøves kommunens eierinteresser i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring?

Dette er store problemstillinger, og det vil som regel være behov for å spisse eller avgrense undersøkelsen noe. Kanskje vil en rette kontrollen mot ett selskap, eller en vil fokusere på noen få tema knyttet til eierstyringen. Aktuelle tema innenfor problemstillingene kan blant annet være

- Eierskapsmelding, eierskapsopplæring og evaluering av eierskapsmelding og eierstrategier
- Samordning av selskapsføringer med andre eiere
- Representasjon og fullmakter i eierorgan – valg av representanter, delegasjon og fullmakter
- Demokratihensyn: offentlighet, arkiveringsrutiner i kommunen, behandling av eiersaker i kommunestyre - avklaringer og rapportering om eiersaker
- Gjennomføring av møter i eierorgan – innkallinger, gjennomføring/saksbehandling og protokollføring
- Styrevalgprosess og styresammensetning
- Ivaretagelse av samfunnsansvar i selskapene
- Avkastning og utbyttepolitikk
- anbefalinger fra tidligere kontroller

5.3 Steigen kommunes eierskapsmelding

Et mål for den nye kommuneloven er styrking av kommunenes eierstyring overfor kommunalt eide selskaper. Det er nå et lovfestet krav at kommunen minst én gang i valgperioden skal utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret. Eierskapsmeldingen skal inneholde kommunens prinsipper for eierstyring, oversikt over selskaper, kommunale foretak og andre virksomheter som kommunen har eierinteresser eller tilsvarende interesser i, og kommunens formål med sine eierinteresser.

KS har utarbeidet 21 anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll av kommunaleide selskaper og foretak. Formålet med prinsippene og anbefalingene er å avklare roller og ansvar, sikre åpenhet og ryddige beslutningsprosesser, redusere ulike typer risiko, stimulere til verdiskapning gjennom å legge til rette for økt effektivitet mv.

Det ble i 2023 gjennomført en eierskapskontroll av Steigen kommunes eierskapsmelding. Formålet med eierskapskontrollen var å avdekke om kommunen har en oppdatert eierskapsmelding som tilfredsstillende kravene i kommuneloven §26-1 med særlig fokus på om kommunen har et avklart formål med sine eierskap. Revisor konkluderte da med at Steigen kommune i noen grad har eierskapsmelding i samsvar med lovkrav og anbefalinger. Rapportens anbefalinger er under oppfølging.

Kontrollen viste at kommunen har en eierskapsmelding, men at den sist ble revidert i 2013. Kommunens eierskapsmelding inneholder 13 prinsipper for god eierstyring. Prinsippene er utarbeidet ut fra KS anbefalinger om eierstyring, fra 2010. Prinsippene skal bidra til at kommunen utvikler en enhetlig og langsiktig eierstrategi. Videre følger det av eierskapsmeldingen at etablerte rutiner skal bidra til å utvikle kommunens eierskap, skape større åpenhet om de eierforholdene som kommunen har og styrke kontakten mellom virksomhetene og kommunen.

5.4 Steigen kommunes eierskap. Selskaper hvor kommunen har eierinteresser

I oversikten gjengis kun eierinteresser i aksjeselskaper, interkommunale selskaper, interkommunale samarbeid som er organisert som egne rettssubjekter, samvirkeforetak og foreninger.

Kommune	Selskap	Selskapsform	Kontrollert
Steigen	Salten Kommunerevisjon	Interkommunalt selskap	nei
Steigen	IRIS Salten	Interkommunalt selskap	ja
Steigen	Salten Brann	Interkommunalt selskap	nei
Steigen	Helse og miljøtilsyn Salten	Interkommunalt selskap	nei
Steigen	Salten Kontrollutvalgsservice	Interkommunalt samarbeid	nei
Steigen	RKK Salten (Regionalt kontor for kompetanseutvikling)	Kommunalt oppgavefelleskap	nei
Steigen	Salten Regionråd	Interkommunalt samarbeid under o	nei
Steigen	Saltens Bilruter	Aksjeselskap	nei
Steigen	Nord Salten Kraft	Aksjeselskap	nei
Steigen	Steigen Vekst	Aksjeselskap	nei
Steigen	Salten IUA	Kommunalt oppgavefelleskap	nei
Steigen	Interkommunalt arkivsamarbeid i Nordland	Kommunalt oppgavefelleskap	nei
Steigen	Hurtigruten	Aksjeselskap	nei
Steigen	Bogen Næringspark	Aksjeselskap	nei
Steigen	Bodø Industri	Aksjeselskap	nei
Steigen	Dyping fiskemottak	Samvirke	nei
Steigen	Biblioteksentralen	Samvirke	nei
Steigen	Steigen Investeringselskap	Aksjeselskap	nei

Kilde: Steigen kontrollutvalg, sak 27/22. Plan for eierskapskontroller. I kolonnen til høyre angis om det har vært kontroll i selskapet siste to perioder.

Steigen kontrollutvalg og Steigen kommunestyre behandlet plan for eierskapskontroller i 2022 med tilliggende risiko- og vesentlighetsvurdering. Siden eierskapsmeldingen ikke er oppdatert siden da og analysen er gjort så nært i tid er det derfor ikke gjort en ny gjennomgang av eierskapene.

I korte trekk kan man oppsummere vesentlighetsmomenter med hvor alvorlig det er for kommunen dersom dens mål for eierskapet ikke oppnås. Det finnes mange mulige kriterier for hva som gjør et eierskap vesentlig. Noen eierskap har et finansielt formål, altså at man ønsker økonomisk utbytte, mens andre har et politisk formål, for eksempel at man ser det som en hensiktsmessig måte å tilby en viktig tjeneste til innbyggerne, et bidrag til å utvikle arbeidsplasser i kommunen eller en måte å organisere andre kommunale oppgave på.

I dette kan følgende vesentlighetsmomenter legges til grunn:

- Store økonomiske verdier

- Hvorvidt selskapet utfører viktige kommunale oppgaver
- Mottar vesentlige tilskudd fra kommunen
- Betydning for lokalsamfunn/arbeidsplasser
- Politisk interesse/prestisje

Risiko kan defineres som sannsynligheten for at kommunen ikke oppnår sine intensjoner med eierskapet eller at andre betydelige problemer oppstår. En slik analyse for hvert enkelt selskap vil vanligvis være en ressurskrevende prosess. Ved utarbeidelse av plan for selskapskontroll bør man derfor foreta en overordnet helhetsvurdering av risikonivået knyttet til kommunens eierskapsutøvelse, og risiko i det enkelte selskap, særlig knyttet til eiernes styring og kommunenes målsetting med eierskapet.

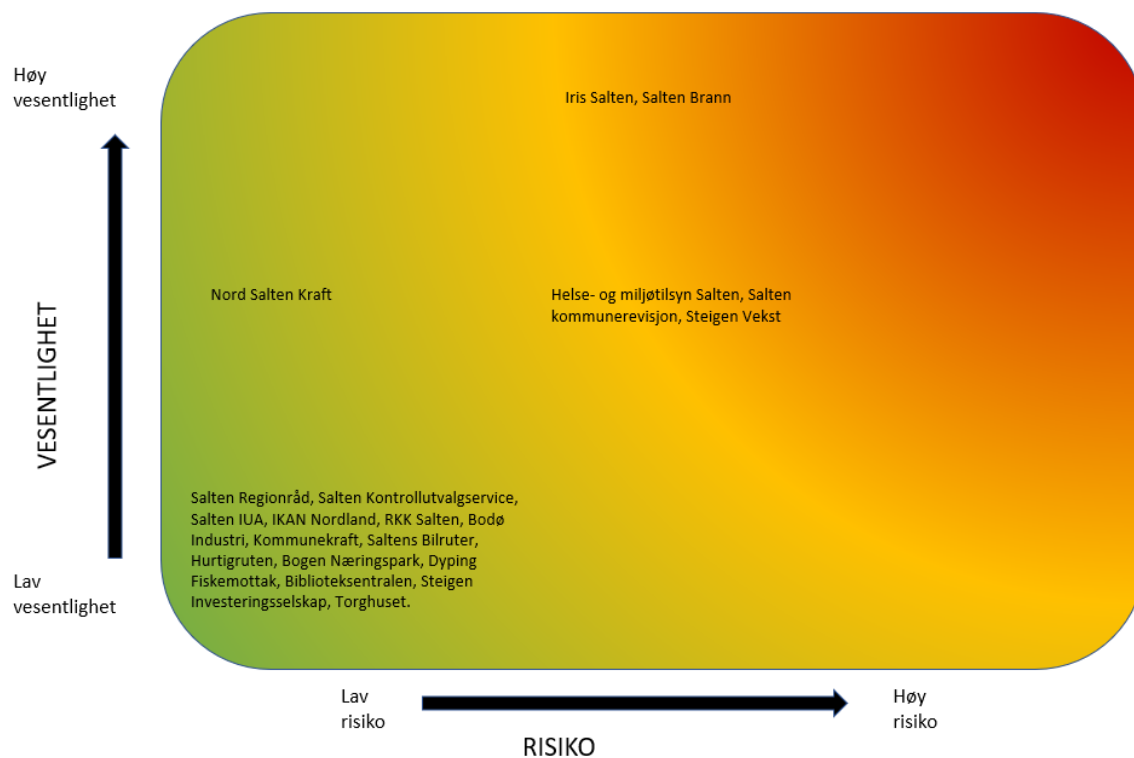
Økonomien vil alltid være en viktig risikofaktor. Et selskap som går konkurs, er naturlig nok ikke i stand til å oppnå noen mål. Momenter som kan være aktuelle å legge vekt på kan være fornuftig nivå på egenkapital, tilstrekkelig likviditet og avkastning i tråd med formålet. Negativ utvikling over tid er særlig et faresignal.

Selv om et selskap har god økonomi, betyr det ikke nødvendigvis at det oppfyller målene kommunen har med eierskapet. Dersom eierskapet ikke er rent finansielt motivert, er det også nødvendig å vurdere andre former for måloppnåelse. En konkret vurdering av måloppnåelsen ligger imidlertid i større grad til selve selskapskontrollen enn til den overordnede analysen og er derfor i liten grad vurdert her.

Oppsummert kan eksempler på risikomomenter være:

- Negativ økonomisk utvikling (EK, likviditet, avkastning)
- Negativ medieoppmerksomhet
- Store endringer (organisasjon, lederskifter, målsettinger, marked)
- Komplisert/uklar organisering
- Rollekonflikter (for eksempel sentrale politikere i styrer)
- Svak eierstyring
- Manglende etiske retningslinjer og anitkorrupsjonsarbeid
- Urealistiske eller uklare mål
- Politisk kritikk

I forrige plan for eierskapskontroll ble risiko og vesentlighet oppsummert slik:

I en eierskapskontroll er det naturlig å peke på selskap som enten har en viss risiko og/eller vesentlighet i seg. I det følgende kommenteres derfor kun selskap som ikke har både lav risiko og lav vesentlighet. Informasjon om selskapets formål er i hovedsak fra selskapets egne vedtekter.

Nord Salten Kraft Holding AS: Selskapets virksomhet er å eie samtlige aksjer og forvalte eierskapet i Nord-Salten Kraft AS og Kystnett AS, å eie aksjer og forvalte eierskapet i andre selskaper med naturlig tilknytning til slik virksomhet, samt yte lån og stille sikkerhet for selskaper som konsernet har eierposisjon i. Videre skal selskapet kunne eie og forvalte fast eiendom.

Nord Salten Kraft sin virksomhet består av eierskap og drift av kraftstasjonene, kraftsalg til sluttbruker, eierskap og utleie av lokalt bredbåndsnett og eierska og utleie av noen boliger.

Det er ikke identifisert betydelig risiko, men eierskapet vurderes å være vesentlig grunnet store økonomiske verdier og selskapet kan derfor være aktuell for eierskapskontroll. Kontrollen kan fokusere på om kommunens eierinteresser utøves i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring.

Steigen Vekst AS: Selskapet er en heleid vekstbedrift av Steigen kommune som har tilrettelagte arbeidsplasser i samarbeid med Nav og kommune.

Grunnet sin rolle som aktør for tilbud til vanskeligstilte, vurderes eierskapet å være vesentlig. Som heleid selskap er i utgangspunktet rammebetingelsene klare, men vilkårene til tilrettelagte arbeidsplasser har vært under endring fra NAV og har av den grunn økt sin risiko. Kan være aktuell for selskapskontroll.

Helse- og miljøtilsyn Salten IKS: Interkommunalt selskap med delegert myndighet som utfører lovpålagte tjenester innenfor miljørettet helsevern på vegne av eierkommunene og i samråd med kommuneoverlegene.

Ivaretar oppgaver som er lovpålagte for kommunene. Har et ansvarsområde med økt fokus: matsikkerhet, helsevern, arbeidsmiljø osv. Fagfelt med rekrutteringsutfordringer.

Salten kommunerevisjon IKS: Interkommunalt selskap. Formålet er primært å dekke eiernes behov for regnskaps og forvaltningsrevisjon. Lovpålagt oppgave og av den grunn anses middels vesentlighet.

Krevende å skaffe kompetanse, spesielt innen regnskapsrevisjon. Sårbarhet og middels risiko.

Iris Salten IKS: Interkommunalt selskap. Betjener de ni kommunene i Salten, som også eier selskapet. Eierandelen er beregnet ut fra innbyggertallet i kommunene. Henter og behandler både husholdnings- og bedriftsavfall.

Vurderes å ha særlig høy vesentlighet fordi det er delegert myndighet til å forvalte en viktig kommunal lovpålagt tjeneste. Betydelig økonomi og markedsutsatt på de konkurranseutsatte delene av virksomheten.

Ikke gjennomført kontroller med eierstyring som hovedtema, men likevel to revisjoner som er nærliggende til forvaltningsrevisjon (drift) og som også har gitt kunnskap relevant for eierstyring. Vurderes derfor å være mindre aktuell for eierskapskontroll denne perioden.

Salten Brann IKS: Interkommunalt selskap med formål å ivareta eierkommunenes behov, plikter og oppgaver vedrørende brann- og ulykkesberedskap, brannforebyggende- og kontrollerende art, samt andre tiltak som naturlig hører inn under dette formål innenfor det til enhver tid gjeldende regelverk.

Med delegert myndighet til å forvalte en viktig kommunal lovpålagt tjeneste vurderes dette å være et eierskap med særlig høy vesentlighet. Betydelig økonomi og gjennomgår store organisasjonsendringer med blant annet etablering av underselskap i 110-sentralen, og dertil økt risiko i eierstyringen. Dette støttes av spørreundersøkelsen som særlig har pekt på økonomisk risiko. Ikke gjennomgått eierskapskontroller siste perioder. Aktuell for eierskapskontroll.

5.5 Oppsummering

Selskap	Risiko/vesentlighet	Merknad
Nord Salten Kraft	Lav/ Middels	Aktuell for kontroll.
Steigen Vekst AS	Middels/ Middels	Aktuell for kontroll.
Helse- og miljøtilsyn Salten	Middels/ Middels	Aktuell for kontroll.
Salten Kommunerevisjon	Middels/ Middels	Aktuell for kontroll.
IRIS Salten IKS	Middels/Høy	Nylig kontrollert, mindre aktuell.
Salten Brann IKS	Middels/Høy	Aktuell for kontroll.

6. Konklusjon. Samlet vurdering

Basert på risiko- og vesentlighetsvurderingen gis her en anbefaling over tema for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll for valgperioden. Planen bør revideres underveis i perioden. For å ha en fleksibilitet anbefales også at kommunestyret gir kontrollutvalget myndighet til å foreta endringer i planen ved behov.

6.1 Anbefalte områder for forvaltningsrevisjon

Listen er i utgangspunktet i prioritert rekkefølge og det er forsøkt å fordele temaene ut over avdelingene slik at det blir en jevn fordeling med tanke på ressursbelastning. Konkret problemstilling for det enkelte prosjekt utformes av kontrollutvalget i egne prosjektplaner. Der som det er hensiktsmessig å samordne prosjekter med flere kommuner, kan dette gjøres i samråd med revisjonen.

Anbefalte områder for forvaltningsrevisjon perioden 2024-2027 (fastsettes senere)

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.

6.2 Anbefalte områder for eierskapskontroll

Kommunens oversikt over sine eierskap synes i hovedsak avklart og oversiktlig. Spesifikke eierskapskontroller vurderes derfor å ha lavere prioritet enn forvaltningsrevisjoner og det synes tilstrekkelig med én eierskapskontroll i perioden. Tilbakemeldingen i spørreundersøkelsen har også vist at det er mindre risiko her. Tema for kontroll kan eksempelvis dreie seg om hvorvidt kommunens eierinteresser utøves i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring. Følgende selskap anbefales for vurdering:

- Fastsettes senere

SAK 05/24

Orienteringer

Saksgang:

Kontrollutvalget

Møtedato:

29.01.2024

Vedlegg:

- a) Salten IUA. Protokoll budsjettmøte 17.11.2023.
- b) Salten IUA. Avtale om oppgavefelleskap om beredskap mot akuttforurensning (IUA) i henhold til bestemmelsene i kommunelovens §19.
- c) Salten kommunerevisjon IKS. Hovedutskrift møte i representantskapet 11.12.2023.
- d) Statsforvalteren i Nordland. Utskrift fra Tilsynskalenderen 22.01.2024.

Bakgrunn for saken:

Mottatte og aktuelle dokumenter og henvendelser legges frem for kontrollutvalget til orientering, og vurdering av eventuell oppfølging. I tillegg til brev og andre henvendelser vil dette gjelde

- Innkallinger til representantskap og generalforsamlinger
- Uttalelser, tolkninger og annet fagstoff fra departement og interesseorganisasjoner innen kontroll og tilsyn (FKT og NKRF)
- Rapporter etter statlige tilsyn

Vedleggene a-b: Salten IUA (Salten interkommunalt utvalg mot akuttforurensning) er etablert for å ivareta forurensning fra olje og andre kjemikalier og dekker sjø, land og vassdrag i Salten. IUA-samarbeidet er en landsdekkende beredskap som bygger på 32 etablerte interkommunale regioner. Salten IUA har i dag egen daglig leder med Bodø kommune som vertskommune og Salten Brann IKS som sekretariat. Budsjettmøtet i Salten IUA har i møte 17.11.2023 vedtatt forslag til samarbeidsavtale der organisasjonen søkes etablert som kommunalt oppgavefelleskap. Vedlagt er protokoll fra budsjettmøtet og forslag til samarbeidsavtale som sendes deltagerkommunenes kommunestyre for behandling og tilslutning.

Vedlegg c: protokoll fra møtet i representantskapet i Salten kommunerevisjon IKS 11.12.2023.

Til sist følger oppdatert utskrift fra Tilsynskalenderen. Det er registrert to planlagte tilsyn av henholdsvis Arbeidstilsynet (lønns- og arbeidsvilkår i kontrakter) og Statsforvalteren (kommunen som forsøplingsmyndighet).

Røkland, 22. januar 2024

Ronny Seljeseth
Sekretær for kontrollutvalget

SALTEN IUA

Salten interkommunale utvalg mot akutt forurensning

Bodø 17. november 2023

PROTOKOLL BUDSJETTMØTE I SALTEN IUA 2023

Møtested og dato:

Årsmøtet ble gjennomført på Bystyresalen Bodø fredag 17. november kl 10.30

Tilstede:

Odd Emil Ingebrigtsen	Bodø Kommune
Nils Christian Steinbakk	Fauske Kommune
Bjørn Magne Pedersen	Gildeskål Kommune
Sigurd Stormo	Meløy Kommune
Inger Monsen	Rødøy Kommune
Runar Jensen	Saltdal Kommune
Susann Berg Kristiansen	Værøy Kommune
Kolbjørn Mathisen	Sørfold Kommune
Andre Kristoffersen	Beiarn Kommune
Elisabeth Mikalsen	Røst Kommune

SAKSLISTE

Sak 11/2023 Valg av møteleder og møtesekretær

Budsjettmøtets behandling

Styrets leder velges som møteleder, og daglig leder som møtesekretær

Sak 12/2023 Fortegnelse over årsmøtets medlemmer

Budsjettmøtets behandling

Det møtte 10 stemmeberettigede, og møteleder bekrefter at årsmøtet er beslutningsdyktig etter vedtektene § 7. Dette inkluderer leder i styret.

Sak 13/2023 Godkjenning av innkalling og saksliste

Forslag til vedtak:

Innkalling og saksliste godkjennes

Salten IUA – sekreteriat Salten Brann IKS

Adresse: Olav V gate 200, 8070 Bodø

Telefon:

75 55 74 05

Bankkonto: 4500.55.97300

E-post:

salten.iua@saltenbrann.no

Budsjettmøtets behandling

Sak 14/2023 Valg av møtedeltakere til å underskrive protokoll

Budsjettmøtets behandling

Til å underskrive protokoll velges:

1: Susann Berg Kristiansen

2: Runar Jensen

Sak 15/2023 Godkjenning av talerett for andre enn årsmøtorepresentantene

Forslag til vedtak:

Alle deltakende på årsmøtet gis talerett

Budsjettmøtets behandling

Sak 16/2023 Årsbudsjett Salten IUA 2024

Styrets forslag til vedtak:

1. Styret Salten IUA foreslår at Budsjettmøtet vedtar forslag til budsjett Salten IUA 2024

Budsjettmøtets behandling

1. Budsjettmøtet vedtar budsjett Salten IUA 2024

Sak 17/2023 Ny samarbeidsavtale Salten IUA

Styrets forslag til vedtak:

1. Styret foreslår at Budsjettmøtet vedtar forslag til avtale om oppgavefellesskap Salten IUA
2. Budsjettmøtet henstiller at saksbehandling ferdigstilles i hver enkelt kommune innen utgangen av 2023
3. Styret vedtar at daglig leder lager forslag til felles kommunalt saksframlegg til kommuner.

Budsjettmøtets behandling

1. Budsjettmøtet vedtar forslag til avtale om oppgavefellesskap Salten IUA
2. Budsjettmøtet henstiller at saksbehandling ferdigstilles i hver enkelt kommune innen utgangen av 2023

Sak 18/2023 Valg

Valgkomiteens forslag til vedtak:

Ingen aktive tiltak før neste valg i 2024

Årsmøtets behandling:

-

Susann Berg Kristiansen
Værøy Kommune

Runar Jensen
Saltdal kommune

Digital signering neste side

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 3 pages before this page

Dokumentet inneholder 3 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 3 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument indeholder 3 sider før denne side

Detta dokument innehåller 3 sidor före denna sida

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende

AVTALE OM OPPGAVEFELLESKAP OM BEREDSKAP MOT AKUTT FORURENSNING (IUA) i henhold til bestemmelsene i kommunelovens §19

mellom

Kommunene Beiarn, Bodø, Fauske, Gildeskål, Meløy, Rødøy, Røst, Saltdal, Steigen, Sørfold og Værøy om å organisere nødvendig beredskap mot mindre tilfeller av akutt forurensning som kan inntreffe eller medføre skadevirkninger innen kommunene

Hjemmel

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) 13. mars 1981 nr. 6 kapittel 6
- Forskrift om kommunal beredskap mot akutt forurensning FOR-2022-01-04-10
- Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) 22. juni 2018 nr. 83 kapittel 19
- Lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret (sivilbeskyttelsesloven) 25. juni 2010 nr. 45 kapittel V

1. Generelt

1.1 Oppgavefellesskapet

Alle landets kommuner plikter etter lov og forskrift å delta i interkommunalt samarbeid gjennom interkommunale utvalg mot akutt forurensning (IUA). «Kommunalt oppgavefellesskap om beredskap mot akutt forurensning i Salten», IUA nr. 25 Salten heretter omtalt som Salten IUA.

Kommunesamarbeidet organiseres etter kommunelovens kap. 19 som kommunalt oppgavefellesskap. Oppgavefellesskapet skal ikke være et eget rettssubjekt.

1.2 Deltakerkommuner, eierandel og geografisk virkeområde

Salten IUA består av kommunene Beiarn, Bodø, Fauske, Gildeskål, Meløy, Rødøy, Røst, Saltdal, Steigen, Sørfold og Værøy, som fastsatt i forskrift om kommunal beredskap om akutt forurensning, Bodø kommune er oppgavefellesskapets kontorkommune. Salten Brann IKS er oppgavefellesskaps sekretariat. Eierandel er satt på bakgrunn av innbyggere pr 1.1.2023.

Deltakerkommune	Eierandel
Bodø	63,82%
Beiarn	1,23 %
Rødøy	1,36 %
Meløy	7,44 %
Fauske	11,47 %
Gildeskål	2,31 %
Steigen	3,19 %
Værøy	0,82 %
Røst	0,56 %
Sørfold	2,21 %
Saltdal kommune	5,57 %
Sum	100,00 %

Virkeområdet innbefatter land, vassdrag og sjøområder deltakerkommunenes kommunegrenser.

1.3 Formål med IUA og kommunenes ansvar

Formålet med Salten IUA er i å ivareta deltakernes plikt til å ha beredskap mot mindre tilfeller av akutt forurensning i henhold til lov av 13. mars 1981 om vern mot forurensning og om avfall (forurensningsloven) §§ 43 og 44¹.

Med mindre tilfeller av akutt forurensning menes blant annet akutt forurensning fra transport på land og sjø, landbruk, nedgravde oljetanker og bensinstasjoner. Kommunen skal identifisere potensialet for mindre tilfeller av akutt forurensning i egen kommune i en miljørisikoanalyse i henhold til forskrift om kommunal beredskap mot akutt forurensning.

1.4 Deltakernes forpliktelser

Kommunens beredskap mot akutt forurensning skal etableres gjennom interkommunalt samarbeid i henhold til § 7² i Forskrift om kommunal beredskap mot akutt forurensning. Den enkelte kommune skal i tillegg etablere en begrenset, lokal beredskap som kan håndtere små hendelser og som sikrer at en førsteinnsats kan igangsettes raskt. Den lokale og den interkommunale beredskapen skal samlet utgjøre kommunens beredskap mot akutt forurensning³.

1.4.1

Deltakerkommunen skal sørge for nødvendig beredskap mot mindre tilfeller av akutt forurensning som kan inntreffe eller medføre skadevirkninger innen kommunen, og sikre at en førsteinnsats kan igangsettes raskt. Dette gjennom miljørisikoanalyse §4⁴, kartlegge aktuelle kilder til mindre tilfeller av akutt forurensning, og ha en detaljert, prioritert og kartfestet oversikt over miljøverdier og sårbare naturområder i kommunen, i overensstemmelse med forskrift⁵. Miljørisikoanalysen skal oppdateres hvert fjerde år og ved endringer i dimensjonerende scenario i samsvar med gjeldende regelverk. Oversendes Salten IUA som administrerer det interkommunale samarbeidet.

1.4.2

Kommunen skal med grunnlag i miljørisikoanalysen ha en oppdatert beredskapsanalyse. Denne danner grunnlaget for hver enkelt kommunes beredskap mot akutt forurensning mtp

- a. organisering av beredskapen
- b. nødvendig beredskapsutstyr
- c. nødvendig mannskap
- d. responstid.

Beredskapsanalysen skal minimum oppdateres hvert fjerde år, eller ved endringer i kommunen som kan påvirke beredskapen.

¹ Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) 13. mars 1981 nr. 6 kapittel 6

- ² Forskrift om kommunal beredskap mot akutt forurensning FOR-2022-01-04-10

- ³ Forskrift om kommunal beredskap mot akutt forurensning FOR-2022-01-04-10

- ⁴ Forskrift om kommunal beredskap mot akutt forurensning FOR-2022-01-04-10

- ⁵ Forskrift om kommunal beredskap mot akutt forurensning FOR-2022-01-04-10

1.4.3

Salten IUA skal sørge for at beredskapen mot akutt forurensning som er beskrevet i kap. 1.4 skal etableres på grunnlag av miljørisikoanalysen, beredskapsanalysen og de dimensjonerende scenarioene, jf. Forskrift om kommunal beredskap mot akutt forurensning § 4 og § 5, og skal beskrives i en beredskapsplan i henhold til § 8⁶.

2. Organisering og ansvar

2.1 Organisering

Salten IUA sine faste organer er representantskap, Beredskapsutvalg og med daglig leder som står for den daglige drift.

2.2 Myndighet

Salten IUA er et oppgavefellesskap etter bestemmelsene i kommunelovens kap. 19 og er ikke eget rettssubjekt. Det administrative ansvaret legges til Bodø kommune og det operative til Salten IUA og Beredskapsutvalget.

IUA har kun myndighet til å treffe beslutninger om interne forhold i samarbeidet, og til å forvalte tilskuddsordninger og egne vedtatte budsjetter.

Oppgavefellesskapet har ikke myndighet til å treffe enkeltvedtak, jf. kl. § 19-1⁷, annet ledd

Myndighetsutøvelse i forbindelse med hendelser ligger til kommunen eller den som bemyndiges i skadestedskommunen. I tilfeller der kommunen ikke er kontaktbar kan Salten IUA velge å aksjonere med bakgrunn i forurensningslovens § 46 aksjonsplikt og § 47 bistandsplikt.

Salten IUA sine faste organer er Representantskapet og Beredskapsutvalg for daglig drift og ved aksjoner. Beredskapsutvalg delegeres myndighet fra hendelseskommune ved aksjonering. Salten IUA sitt beredskapsutvalg har operativt ansvar ved hendelser, og Bodø kommune har administrativt ansvar for driften av IUA.

2.3 Representantskapet

Representantskapet er oppgavefellesskapets øverste organ, og består av ett medlem fra hver deltakerkommune. Hvert kommunestyre velger selv sitt medlem og varamedlem, for fire år om gangen. Representantskapet velger selv sin leder og nestleder for fire år om gangen. Medlemmer til Representantskapet og hvem som velges til leder og nestleder.

Representantskapsmøtet er øverste myndighet. Ordinært representantskapsmøte skal avholdes innen utgangen av mai måned hvert år, med eget budsjettmøte innen utgangen av november

- ⁶ Forskrift om kommunal beredskap mot akutt forurensning FOR-2022-01-04-10

- ⁷ Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) 22. juni 2018 nr. 83 kapittel 19

Det skal innkalles til ekstraordinært representantskapsmøte når ett av medlemmene krever det, eller etter ønske fra Beredskapsutvalg.

Innkalling til representantskapsmøte skal skje med minst fire ukers varsel. Dagsorden og saksdokumenter skal sendes til alle medlemmene senest to uker før møtet skal gjennomføres.

Saker som ønskes behandlet av representantskapsmøtet, må meldes skriftlig minst fire uker før møtet avholdes til Sekretariatet, Salten Brann IKS.

Representantskapsmøtet har blant annet følgende oppgaver:

- Godkjenning av innkalling og dagsorden
- Valg av referent, to protokollvitner og eventuelt en ordstyrer
- Godkjenning av talerett for andre enn årsmøtorepresentantene
- Årsregnskap med revisjonsberetning
- Beredskapsutvalgets årsberetning
- Fastsettelse av godtgjørelse til fellesrepresentantene til Beredskapsutvalg.
- Innkomne saker, herunder vedtektsendringer
- Valg av medlemmer til Beredskapsutvalg i samsvar med § 8 nedenfor.

Representantskapsmøtet velger to representanter til å underskrive protokoll fra møtet.

Deltakerkommunene har følgende antall stemmer:

Kommune	Antall stemmer
Beiarn	1
Bodø	9
Rødøy	1
Meløy	2
Fauske	3
Gildeskål	1
Steigen	1
Værøy	1
Røst	1
Saltdal	2
Sørfold	1
Sum	23

Fordelingen av stemmer er presentert i tabell over. Representantskapet er beslutningsdyktig når minst halvparten av medlemmene er til stede, og disse representerer minst to tredeler av stemmene. Ved stemmelikhet er møteleders stemme avgjørende.

2.4 Beredskapsutvalg

Salten IUA ledes av eget Beredskapsutvalg. Dette er satt sammen av følgende representanter:

Leder:	Brannsjefen i Salten Brann IKS
Nestleder:	Varabrannsjef i Salten Brann IKS
Daglig leder:	Ansatt i Salten Brann IKS, velges av leder Beredskapsutvalget
Medlemmer:	Havnedirektøren Bodø, eller den han/ hun bemyndiger Politimesteren i Nordland Politidistrikt med vara, eller den han/hun bemyndiger Fellesrepresentant med vara for deltakende kommuner som velges av årsmøtet Fellesrepresentant med vara for deltakende kommuner som velges av årsmøtet Representant fra en større industrivirksomhet etablert i virkeområdet Representant fra Statsforvalteren
Observatører:	Representant fra Kystverkets Oljeverndepot i Bodø

Leder av Beredskapsutvalg har møteplikt og talerett i ordinært og ekstraordinært representantskapsmøte, mens medlemmer av Beredskapsutvalget har møte- og talerett.

Beredskapsutvalg rapporterer til Representantskapet.

Beredskapsutvalg har blant annet følgende oppgaver:

- Sammenstille deltakerkommunenes analyser og beredskapsplaner, jf. sivilbeskyttelsesloven §§ 14 og 15 og forskrift om kommunal beredskap mot akutt forurensning beredskapsplan mot akutt forurensning §§ 4 og 5⁸.
- Påse at det anskaffes riktig materiell, tilpasset kommunenes øvrige materiell
- Utarbeide årsrapport, fremlegge årsregnskap og forslag til budsjett til behandling på representantskapsmøte
- Påse at det utarbeides en årlig plan for kompetanseutvikling og beredskapsøvelser etter §9⁹. Øvelsene skal gi aktuelt personell nødvendig trening til å fylle sin oppgave. Øvelsene skal dokumenteres.

2.4.1 Operativt og administrativt ansvar for Salten IUA

Som vertskommune har Bodø kommune administrativt ansvar, Salten IUA har operativt ansvar ved hendelser på gitt nivå ref. pkt. 2.2 4. ledd. Interkommunale aksjoner ledes av Beredskapsutvalget etter bemyndigelse fra hendelseskommune. Beredskapsutvalget driftes etter modell Enhetlig Ledelsessystem.

- ⁸ Lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Siviltforsvaret (sivilbeskyttelsesloven) 25. juni 2010 nr. 45 kapittel V.

- ⁹ Forskrift om kommunal beredskap mot akutt forurensning FOR-2022-01-04-10.

Salten IUA sørger for at eget materiell vedlikeholdes og lagres på egnet sted. For å avhjelpe logistikkutfordringer i IUA- et kan beredskapsstyret vedta å etablere fremskutte depot der det er hensiktsmessig for beredskapen.

Salten IUA utarbeider årlige aktivitetsplaner der en medlemskommune skal øves hvert år etter vedtatt plan.

3. Økonomi

3.1 Innskuddsplikt for deltakerkommunene

Driften av Salten IUA finansieres av deltakerkommunene etter følgende prinsipp:

- Deltakerkommunene betaler et fast grunnbeløp pr år, som er likt for alle kommuner.
- I tillegg betales det et kronebeløp pr. innbygger etter folketallet iht. tabell fra Statistisk sentralbyrå per 01.01.
- Grunnbeløpet og kronebeløpet ble fastsatt på Årsmøtet for Salten IUA i 2019 og reguleres årlig iht. kommunal deflator.

Innskuddet skal dekke blant annet materiell og utstyr til bruk under IUA-aksjoner for å forhindre og begrense miljøskader ved akutt forurensning, og til administrative utgifter.

Utgifter til aksjoner skal etter forurensningsloven dekkes av forurenser. Der det imidlertid ikke vil være mulig å inndrive midler, har deltakerkommunene delt ansvar for utgiftene, jf. kommuneloven § 19-2 første og annet ledd¹⁰.

3.2 Kostnader til kompetanseutvikling

Kostnader til generell kompetanseutvikling av personell i egen deltakerkommune dekkes av den enkelte deltakerkommune. Utgifter til gjennomføring av kursstigen til Kystverket dekkes av Salten IUA - lønn dekkes av den enkelte kommune.

3.3 Låneopptak

Salten IUA kan ikke ta opp lån, eller på annen måte pådra deltakerkommunene forpliktelser utover det som følger av vedtatte budsjetterrammer.

3.4 Anvisningsmyndighet

Beredskapsutvalgets leder eller den hun/ han bemyndiger har anvisningsmyndighet innenfor vedtatte budsjetterrammer.

3.5 Regnskap

Regnskapet føres av Bodø kommune som vertskommune¹¹, og skal føres etter Forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner.

Likvide midler i samarbeidet skal stå på ubundet fond i Bodø kommune sine regnskaper.

- ¹⁰ Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) 22. juni 2018 nr. 83 kapittel 19

- ¹¹ Lov om kommuner og fylkeskommuner Kap. 20-1 Vertskommunesamarbeid

3.6 Revisjon

Regnskapet revideres av Salten kommunerevisjon.

3.7 Materielle eiendeler

Materiell og utstyr som er anskaffet gjennom bevilgning over de årlige budsjettene i det interkommunale samarbeidet, er oppgavefellesskapets eiendom. Det samme gjelder materiell og utstyr som er anskaffet under aksjoner ledet av Salten IUA.

Felles materiell som blir tatt ut av lagret til bruk i en kommune ved akutt forurensning skal returneres ubeskadiget og rengjort. Skadet materiell skal erstattes av forurenser eller den kommunen materialet er brukt i.

4. Endringer, oppsigelse og ikrafttredelse mv.

4.1 Endringer og oppsigelse av samarbeidsavtalen

Samarbeidsavtalen kan endres dersom samtlige i representantskapet, med unntak av punkt nevnt i §19-4 fjerde ledd¹².

Kystverket kan i enkeltvedtak gi nærmere krav til den interkommunale beredskapen mot akutt forurensning, jf. Forskrift om kommunal beredskap mot akutt forurensning, §7¹³. Kystverket behandler søknader om endring i regiontilhørighet og regionnavn og kan gjøre endringer i regioninndelingen.

En deltaker kan ensidig søke om å endre regiontilhørighet til Kystverket. Skriftlig varsel sendes til representantskapet 1 år i forkant, regnet fra 31.12. det året avtalen endres. Dersom samtlige deltakere er enige, kan det eventuelt avtales kortere frist.

Oppløsning av Salten IUA må søkes Kystverket når minst 2/3 av representantskapet ønsker det. Dersom Salten IUA vedtas oppløst, må representantskapet oppnevne et avviklingsstyre. Ved oppløsning fordeles verdier, kostnader med økonomiske forpliktelser og anskaffet spesialutstyr på deltakerne i forhold til eierandel på tidspunktet for deltakernes vedtak om oppløsning.

4.2 Endring av avtalen

De forhold i samarbeidsavtalen, som kommer frem av kommuneloven § 19-4 fjerde ledd¹⁴, kan kun endres av kommunestyrene i alle deltakerkommunene. Forslag til endringer kan fremmes av en eller flere av partene i IUA nr. 25 Salten. Alle endringer skal godkjennes av kommunestyrene

4.3 Ikrafttreden

Denne avtalen trer i kraft ved deltakerkommunenes signering.

- ¹² Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) 22. juni 2018 nr. 83 kapittel 19

- ¹³ Forskrift om kommunal beredskap mot akutt forurensning FOR-2022-01-04-10

- ¹⁴ Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) 22. juni 2018 nr. 83 kapittel 19

Beiarn kommune
Dato:

Bodø kommune
Dato:

Fauske kommune
Dato:

Gildeskål Kommune
Dato:

Meløy kommune
Dato:

Rødøy Kommune
Dato:

Røst Kommune
Dato:

Saltdal Kommune
Dato:

Steigen Kommune
Dato:

Sørfold kommune
Dato:

Værøy kommune
Dato:

HOVEDUTSKRIFT

Mandag den 11. desember 2023 kl. 0900 på digitalt forum Teams ble det avholdt møte i representantskapet for Salten kommunerevisjon IKS.

Til stede:

Sander Delp Horn, Bodø
Kirsten Hasvoll, Bodø
Arild Kjerpeseth, Meløy
Gisela Hansen Gulstad, Fauske
Britt Kristoffersen, Hamarøy
Andre Kristoffersen, Beiarn
Runar Jensen, Saltdal

Forfall:

Christina Holmvaag, Steigen, ikke meldt forfall
Lena Cecilie Pedersen Osnes, Sørfold, ikke meldt forfall
Hilde Furueth Johansen, Gildeskål, ikke meldt forfall

Øvrige:

Liv Anne Kildal, daglig leder
Johan A. Bakke, styrets leder

Det var sendt ut skriftlig innkalling og saksliste til møtet den 9. november 2023.

Til behandling forelå:

Sak 08/2023: Godkjenning av innkalling og saksliste

Vedtak:

Innkalling med merknad og saksliste ble enstemmig godkjent.

Sak 09/2023: Valg av to representanter til å underskrive protokollen

Vedtak:

Kirsten Hasvoll og Sander Delp Horn enstemmig valgt.

Sak 10/2023: Valg av representantskapets leder og nestleder

Vedtak:

Sander Delp Horn og Britt Kristoffersen enstemmig valgt som hhv styrets leder og nestleder

Sak 11/2023: Budsjettregulering 1 2023

Styrets innstilling:

Styret anbefaler overfor representantskapet å foreta en budsjettregulering slik;

Økt pensjonskostnad	1 000 000
Økt bruk av konsulentkjøp	300 000
Bruk av annen egenkapital	1 300 000

Vedtak:

Innstilling enstemmig vedtatt.

Sak 12/2023: Økonomiplan 2024 - 2027

Styrets innstilling:

Styret anbefaler overfor representantskapet å vedta fremlagt forslag til økonomiplan for 2024-2027.

ØKONOMIPLAN SALTEN KOMMUNEREVISJON IKS 2024-2027

	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Driftsinntekter						
Salgsinntekt	-10 692 215	-11 525 000	-12 158 875	-12 827 613	-13 533 132	-14 277 454
Annen driftsinntekt	-334 421	-300 000	-316 500	-333 908	-352 272	-371 647
Sum driftsinntekter	-11 026 636	-11 825 000	-12 475 375	-13 161 521	-13 885 404	-14 649 101
Driftsutgifter						
Lønnskostnad	8 491 629	9 577 892	10 104 676	10 660 433	11 246 756	11 865 328
Annen driftskostnad	2 295 996	2 267 108	2 391 799	2 523 348	2 662 132	2 808 549
Sum driftsutgifter	10 787 625	11 845 000	12 496 474	13 183 781	13 908 888	14 673 877
DRIFSTRESULTAT	-239 011	20 000	21 099	22 260	23 484	24 776
Finansinnt/-kostnader						
Annen renteinntekt	-55 686	-20 000	-21 100	-22 261	-23 485	-24 776
Sum finansinnt/-kostnader						
ORDINÆRT RESULTAT	-294 697	0	0	0	0	0

Vedtak:

Innstilling enstemmig vedtatt.

Sak 13/2023: Endring selskapsavtale

Styrets innstilling:

Styret anbefaler overfor representantskapet å vedta følgende endring av selskapets selskapsavtale § 7, 1.ledd:

'Representantskapet er selskapets øverste myndighet. Representantskapet består av 11 medlemmer, hvor hver kommune får 1 medlem, bortsett fra Bodø som får 2 medlemmer. For hvert medlem velges to personlige varamedlemmer'

Vedtak:

Innstilling enstemmig vedtatt.

Sak 14/2023: Eventuelt

Det forelå ingen saker under eventuelt.

Bodø, den 11. desember 2023.

Liv Anne Kildal
Daglig leder/referent

Kirsten Hasvoll

Sander Delp Horn

Utskrift sendes:

Deltakende kommuner v/ordfører

Medlemmer og varamedlemmer i styret for Salten kommunerevisjon IKS

Representanter og vararepresentanter i representantskapet for Salten kommunerevisjon IKS

Fauske Revisjon AS

Salten kontrollutvalgsservice v/Lars Hansen

Om tilsynskalender

I tilsynskalenderen finner du oversikter og rapporter over planlagte og gjennomførte statlige tilsyn og forvaltningsrevisjoner i kommuner og fylkeskommuner.

INNHold

Søk om bruker

Her søker du om brukertilgang og velger rolle dersom du skal registrere noe i kalenderen.

Samordning av statlige tilsyn

Om samordningsoppdraget, formål, hensikt og andre føringer.

Forvaltningsrevisjoner

Rutiner for registrering av forvaltningsrevisjoner.

Statlig tilsynsetat

Informasjon om statlige tilsynsetater.

Statsforvalteren

Samordning av tilsyn hos Statsforvalteren i aktuelt fylke.

Finn tilsyn og forvaltningsrevisjoner i kommuner og fylkeskommuner i Norge

Kommune	1	▼
Fylkeskommune		▼
Utføres av		▼
Fagområde		▼
Lovhjemmel		▼
Type tilsyn		▼
Antall innbyggere		▼

Fjern alle filtre ✕

Forvaltningsrevisjoner:

Tilsyn:2

Excel

PDF

Sist endret ▲

Kommune ◆

Fagområde ◆

Utføres av ◆

Dato ◆

Status ◆

Dokumenter ◆

Sist endret: 22. Jan 2024

Steigen

Arbeidsmiljø
ARBEIDSTILSYNET
01.02.24
Samordnet

Ingen
dokument

Tilsyn arbeidsvilkår - offentlige oppdragsgivere - lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter

Kopier lenke

Hvem får tilsyn

Steigen kommune

Enhet:

STEIGEN KOMMUNE SENTRALADMINISTRASJON

Org.nr.:

974794357

Hvem fører tilsyn

ARBEIDSTILSYNET

Org.nr.:

974761211

Kontakt:

Avdeling: Seksjon arbeidslivskriminalitet øst Lillestrøm
Telefonnummer: 73 19 97 00
E-post: post@arbeidstilsynet.no

Samordner

Statsforvalteren i Nordland

Kontaktperson

Regie Sjø

Kategori:

Planlagt tilsyn

Type:

Stedlig tilsyn

Lovhjemmel:

Arbeidsmiljøloven

Opprettet: 20.12.2023

Sist endret: 22.01.2024

Sist endret: 17. Jan 2024

Steigen

Avfall
STATSFORVALTEREN I NORDLAND
01.04.24-30.09.24
Samordnet

Ingen
dokument

Kommunen som forsøplingsmyndighet

Kopier lenke

Hvem får tilsyn

Steigen kommune

Enhet:

STEIGEN KOMMUNE

Org.nr.:

962299385

Hvem fører tilsyn

STATSFORVALTEREN I NORDLAND

Fagområde:

Avfall

Fagavdeling:

Klima- og miljøavdelinga

Org.nr.:

974764687

Kontakt:

Espen Olaf Henriksen

Samordner

Statsforvalteren i Nordland

Kontaktperson

Regie Sjø

Kategori:

Planlagt tilsyn

Type:

Dokumenttilsyn

Lovhjemmel:

Forurensningsloven

Opprettet: 01.12.2023

Sist endret: 17.01.2024

 Tilsynskalender

 Tilgjengelighetserklæring

 Om Tilsynskalenderen

 Statsforvalteren

 Kontakt oss

 Få brukertilgang

 Samordning av statlig tilsyn

 Forvaltningsrevisjoner

SAK 06/24

Eventuelt

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
29.01.2024

Vedlegg:

Forslag til vedtak:

Røklund, 22. januar 2024

Ronny Seljeseth
Sekretær for kontrollutvalget